

సాహిత్య
ప్రస్థానం

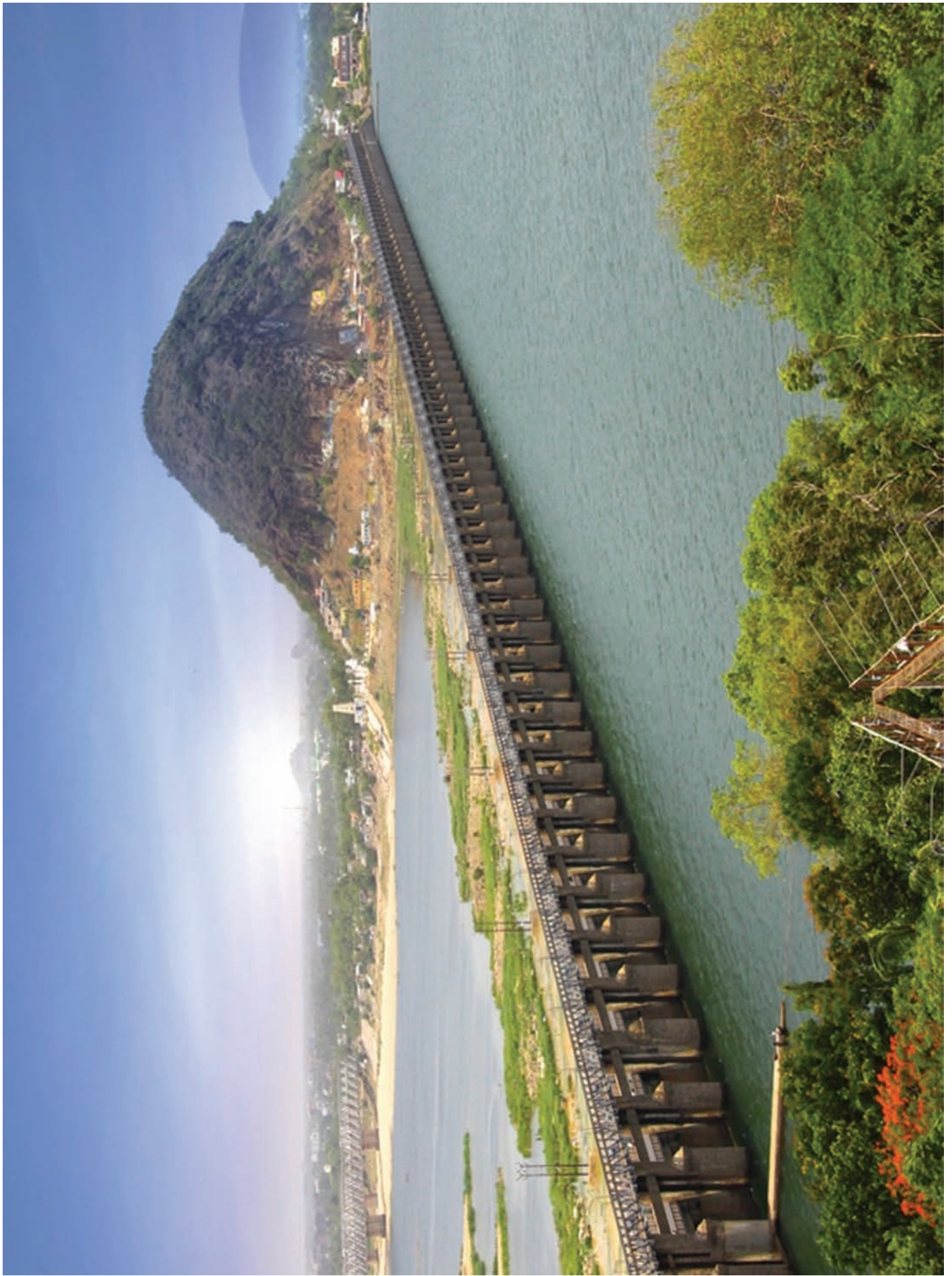

జూలై 2018

వెల రూ. 20

సాహితీస్రవంతి

మరింత దీక్షగా..

మతచాందసుల అసహనానికి బలైన పాత్రికేయురాలు గౌరీ లంకేశ్ హత్య కేసులో అరెస్టుల తర్వాత బయట పడిన అంశాలు చాలా ఆందోళన కలిగిస్తున్నాయి. హిందూయువసేనకు చెందిన అమల్ కాలే ప్రోద్బలంతో మనోహర్, పరుశు రాం వాంగ్మోర్, నవీన్ కుమార్ తదితరులను నిందితులుగా ప్రత్యేక విచారణకు ఏర్పాటైన సిట్ అరెస్టు చేసింది. గతంలో ఇదే కర్ణాటకలో ఎస్.ఎస్.కల్చర్ని ఇదే తుపాకితో హత్య చేసింది కూడా ఇదే పరుశురాం అని పోలీసులు చెబుతున్నారు. అంతేగాక వారి దగ్గర లభించిన డైరీలలో మరింత మంది లౌకిక వాదులను, హేతువాదులను హత్య చేయాలని పథకాలు వేసుకున్నట్టు వెల్లడైంది. ప్రసిద్ధ నటుడు ప్రకాశ్ రాజ్, జ్ఞానపీఠ పురస్కారం పొందిన నటుడు, రచయిత గిరిష్ కర్నాడ్లు కూడా వారి హత్యల జాబితాలో వున్నారు. ఇంత ప్రసిద్ధులైన రచయితల, కళాకారుల ప్రాణాలు తీయాలన్న అమానుష ఆలోచనలు ఎందుకొచ్చినట్టు? హిందూత్వ పేరిట తాము ప్రజలపై రుద్దుతున్న మతతత్వ రాజకీయాలను చాందసత్వాన్ని వ్యతిరేకించినందుకే వారిని చంపాలనుకుంటున్నారు! ఇంకా బయటకు రాని పేర్లు చాలా వున్నాయి. మొత్తంపైన తమను ప్రశ్నించిన, మత సామరస్యం కావాలనిచెప్పిన వారెవరినైనా సహించగల స్థితిలో సంఘ పరివార్ లేదా వారి అనుబంధ సంస్థలు లేవనడానికి ఈ సమాచారమే సాక్ష్యం. శాంతి భద్రతలు రాష్ట్రాల బాధ్యత అని తప్పించుకోవడం కుదిరేపని కాదు. దేశమంతటా మతతత్వ ద్వేషాన్ని నూరిపోసి అల్పసంఖ్యాక మతస్తులపైన, దళితులపైన దాడులు హత్యలకు కారణమైన వారే ఇందుకు బాధ్యత వహించవలసి వుంటుంది. గౌరక్షణ పేరిట సాటిమనుషులను సజీవ దహనం చేసిన వారు సంజాయిషీ ఇవ్వాలి వుంటుంది. భిన్నాభిప్రాయమంటేనే దాడి చేసే దుష్టత్వం, అత్యధికంగా వున్నవారి మతమే దేశంలో అమలు జరగాలనే వివక్షాతత్వం, మతాన్ని రాజకీయాలను కలగాపులగం చేసే కుటిలత్వం అన్నీకలసి ఈ అసర్థానికి దారితీశాయి. ప్రకాశ్ రాజ్ వంటివారు వాటిని ఖండిస్తారు గనక వారిపై గురి పెట్టారన్నమాట. కర్ణాటక మహారాష్ట్రలలో జరిగిన ఈ ఘటనలకు వ్యతిరేకంగా రచయితలు అవార్డులు వెనక్కు ఇచ్చినప్పుడు వారిపై రకరకాల ముద్రలు వేశారు. అసలు మేధావి అన్న పదమే బూతు అనే వాతావరణం సృష్టించారు. లౌకికతత్వం అన్న పదం వాడకమే అపరాధమని బెదరగొట్టారు (ఇంగ్లీషులో సెక్యులరిజంను సిక్యులరిజం అంటూ అపహాస్యం చేస్తున్నారు) అయినా జంకని వారిని వెంటాడి వేటాడి ప్రాణాలు బలిగొంటున్నారు. గౌరీ లంకేశ్ హత్య కేసు నిజానిజాలను చూసిన తర్వాతనైనా ఈ శక్తుల నిజస్వరూపాన్ని బుద్ధిజీవులు అర్థం చేసుకోవాలి. ఇప్పుడు తన గళం మరింత గట్టిగా వినిపిస్తానని ప్రకటించిన ప్రకాశ్ రాజ్ లాగానే ప్రతివారూ దృఢంగా నిలబడి మతసామరస్యం, మానవత్వం సందేశాలను చాటిచెప్పాలి. రచయితలు, కవులూ కళాకారులు ద్విగుణీకృత దీక్షతో ప్రజాస్వామ్య లౌకిక విలువలనూ, ప్రజల్లో శాంతి సామరస్యాలను కాపాడేందుకు సన్నద్ధం కావాలి. ప్రభుత్వాలు ప్రకాశ్ రాజ్, గిరిష్లతో సహా ముప్పువున్నవారికి పూర్తి భద్రత కల్పించాలి.

సంపాదకవర్గం:
తెలకపల్లి రవి ప్రధాన సంపాదకుడు
హారప్రసాద్ పర్కింగ్ ఎడిటర్
కె. సత్యరంజన్ ♦ చీకటి దివాకర్
గనారా ♦ శమంతకమణి
కెంగార మోహన్
కె.లక్ష్మయ్య, మేనేజర్

కవర్ డిజైన్ : బ్రౌన్
బొమ్మలు: తుంబలి శివాజి
గంగాధర్ వీర్
చిదంబరం

రచనలు, చందాలు, విరాళాలు, మనీ ఆర్డర్లు, చెక్కులు, డిడిలు పంపవలసిన చిరునామా:
సాహిత్య ప్రస్థానం, 27-30-4, ఎం.బి. విజ్ఞానకేంద్రం, 3వ అంతస్తు, ఆకులవారి వీధి,
గవర్నరుపేట, విజయవాడ - 520002, ఫోన్: 0866-2577248, సెల్: 9490099059
ఇ-మెయిల్ : ssprasthanam@gmail.com, www.prasthanam.com

సాహిత్య ప్రస్థానం మాసపత్రికకు చందా కట్టండి! తెలుగు భాషా, సాహిత్య కృషిలో భాగస్వాములు కండి!!
1 సంవత్సర చందా రూ. 240/- ♦ 5 సంవత్సరాల చందా రూ.1000 /
♦ 10 సంవత్సరాల చందా రూ. 2000/-
Bank Details: A/c Name: PRASTHANAM, SBI, Governorpet, Vijayawada
A/c No. 52001500585, IFSC: SBIN0020343
చెక్కులు, డిడిలపై prasthanam అని రాయగలరు.

కథలు

పులిగాడు - చివుకుల శ్రీలక్ష్మి..... 5
 నరకలోకాన్ని మూసేశారు
 -డా॥ పి. విజయ్ కుమార్..... 26
 నేరం ఎవరిది? - ఎ. అన్నపూర్ణ..... 38
 జయహో - సింహప్రసాద్..... 53

కవితలు

చెరశాల - సిరికి స్వామినాయుడు 4
 యాహ్ అల్లాహ్ - శ్రీనివాస్ సూఫీ 7
 కాలధూళి - డా॥ సి. భవానీదేవి..... 8
 చరిత్ర పాఠాలు - నిఖిలేశ్వర్..... 21
 చిదిమేయకండి మమ్మల్ని - జడా సుబ్బారావు..... 21
 నీకోసం - డా॥ యస్. జతినీకుమార్ 25
 నానీలు - సీతా సుధాకర్..... 28
 గజల్ - ఎస్.ఆర్. పృథ్వీ..... 31
 హ్యూమన్ ప్రాటీన్ - డా॥ వి.ఆర్. రాసాని..... 37
 అంతం తప్పదు - మోనశ్రీ..... 37
 ఒక గతంలో ఒక వర్తమానంలో
 - బాల సుధాకర మౌళి..... 42
 వేకువ గీతం - యం. లక్ష్మీ మైథిలి 48
 దుఃఖనది - చొక్కర తాతారావు..... 49
 తీరని రుణం - పాతూరి అన్నపూర్ణ..... 52

వ్యాసాలు

కందుకూరి కడపటి రోజులు
 - ధూళిపూడి ఆంజనేయులు..... 9
 మానవతావాది తిలక్ - ప్రొ॥ వెలమల సిమ్మన్న 14
 నా బాల్యం ఆకలి, కష్టాల మధ్యనే గడిచింది
 - గిడ్డి సుబ్బారావు (ఇంటర్వ్యూ: గనారా)..... 18
 రష్యన్ కాలానిక సాహిత్య పతాక - పుష్పిన్
 - డా॥ ఎస్. జతినీకుమార్..... 22
 సాహిత్య ప్రస్థానం పురస్కారాలు..... 28
 దగాపడుతున్న గొంతులకు స్వరాన్నిచ్చిన 'వేకువపిట్ట'
 - బెందాళం కృష్ణారావు..... 29
 సినిమాపాటకు కావ్యగంధమద్దిన సినారె
 - మందరపు హైమవతి..... 32
 మాట్లాడుకోవాల్సిన కవిత్వం 'మైనపు బొమ్మలు'
 - కెంగార మోహన్..... 35
 నిజంగా 'నివురు' కప్పని నిప్పే
 - కొండ్రెడ్డి వెంకటేశ్వర రెడ్డి..... 43
 అనుబంధాలే ఆలంబనన్న 'బందగీ'
 - డా॥ మక్కెన శ్రీను..... 45
 రాయలసీమ మట్టివాసన తెలిపే కథలు
 - నవీన్ కుమార్..... 50
 అలుపెరుగని సాహితీ కృషివలుడు డా॥ ద్వానాశాస్త్రి
 - డా॥ వి. జయప్రకాష్..... 57
 స్వీకారం..... 60
 డైరీ 64

కవిత

చెరశాల

పక్షి ఎగురుతోంది

ఎవరూ ఏమీ అనలేదు !

మాట్లాడింది

పట్టుకొని పంజరంలో పెట్టారు !

- సిరికి స్వామినాయుడు

9494010330

♦
 తలను భూమిలో పాతుకొని
 అతడలా నడుస్తున్నాడు

ఎవరూ ఏమీ అనలేదు !
 శిరసెత్తి కొడవలై నిలిచాడు
 పట్టుకొని చెరశాలలో పెట్టారు !

♦
 యిక్కడ
 ప్రశ్నించడం నేరం !

సూరిగాడికి ఆకలి వేస్తోంది.

ఇంట్లో చూస్తే మంచాన పడ్డ అయ్య. పనితో సతమతమవుతోన్న అమ్మ. తనే పెద్దోడుగా పుట్టడం ఒక శాపంగానే భావిస్తాడు ఎప్పుడూ సూరిగాడు.

చక్కగా అందరికంటే చిన్నవాడిగా పుడితే ముద్దుగా చూసుకుంటారు. తెచ్చినదేదైనా చిన్నోడు అంటూ ఇస్తారు. పని ఎవరైనా చెప్పబోతే.....

“ఆడికి చెప్పమాకర్రా! చిన్నోడు” అంటారు.

సూరిగాడు ఆకలి వేస్తున్నా ఎవరినీ ఏమీ అడక్కుండా గడపలో కూర్చుని ఉన్నాడు. తోటివాళ్ళతో సదూకుందారి అంటే చిన్నా సితకా పనులు సెప్పి, అయ్య సీతయ్య ఎంట తోకట్టుకుని తిరిగే పని చెప్పి ఎందుకూ కొరగాని వాడిని చేసారు.

ఈ రోజు తాగుడు మహమ్మారికి బలైపోయి, శరీరం కుళ్ళి లేవలేని స్థితిలో మంచాన పడ్డ తండ్రికీ, కూలీ-నాలీ చేసి, పాచిపని చేసి, తల్లి తెచ్చే డబ్బులే ఆధారం. ఉన్ననాడు అన్నం. లేనినాడు గంజే పరమాన్నం.

నిండా పందొమ్మిదేళ్ళైనా లేని సూరిగాడికి ఎందుకో బ్రతుకంటే భయం వేసింది. తనకు తెలిసిన విద్య ఒక్కటే!

పులిగాడు

చివుకుల శ్రీలక్ష్మి - 9441957325

అదీ పులి వేషం. అవును. పెద్దపులి వేషం. విజయనగరానికే తలమానికం. వండగలొచ్చినా, అమ్మవారి సంబరాలొచ్చినా, మొక్కుబడుల పేరుతో తాము కట్టే పెద్ద పులి వేషం. మరింక ఏ జిల్లాలోనూ కానరాదు.

అయ్యకూడా అదేవేసేవాడు. లంకాపట్నం ఏరియా. దాసన్నపేట ఏరియా పులులకు పోటీ.

రఘునక్....రఘునా....రఘునక్..రఘునా... డప్పులు మోగుతూంటే పూనకమొచ్చిన వాళ్ళలా పులులు గంతులు వేసేవి. బుట్టపులులు. గులాబి రంగు ముదురు రంగులో ఉండే బుట్టలు తమవి. అయ్యా, ఆడి స్నేహితులు ఈరయ్య, గోపాలం ఈ మూడు పులుల ధాటికి విజయనగరం మొత్తంలో తిరుగే లేదు. క్రిందటి అమ్మోరి పండక్కి ఏసం కట్టిన తర్వాత మంచానపడ్డ అయ్య మళ్ళా లేవలేదు. అప్పట్నుంచే సూరిగాడికి జీవితమంటేనే భయం పట్టుకుంది.

ఇంతలో అనుకోని విధంగా అద్భుతంలాగా సూరిగాడికి వచ్చిందా అవకాశం.

ఎన్నికలింక ఆరునెలలలో వచ్చేస్తున్నాయి.

వచ్చేస్తున్నాయ్! అధికార పక్షం, ప్రతిపక్షం ప్రతినిధులు

నుడిగాలి వర్యటనలు చేవట్టారు. కేంద్రం నుండి, రాష్ట్రాలవారీగా, రాష్ట్రాల నుండి జిల్లాల వారీగా పర్యటనలు.

జనసమీకరణ ఎక్కడ భారీ ఎత్తున జరిగితే అక్కడ వాళ్ళ పార్టీకి మంచి సపోర్టు ఉన్నట్లు. అధికారపార్టీ తరపున ముఖ్యమంత్రి వచ్చి వెళ్ళారు. వెంటనే వారం రోజుల వ్యవధిలో ప్రధాన నాయకుడిని ఢిల్లీ నుండి రప్పిస్తున్నారు. కేంద్రం నుండి అనగానే ఏర్పాట్లు భారీ ఎత్తున సాగుతున్నాయి

దారి పొడవునా స్తంభాలు వేసి, ట్యూబ్ లైట్లు, వాటిపై వాళ్ళ పార్టీ రంగులూ, కాగితాలూ, ఎంత కరెంటు ఖర్చు కావచ్చు? ఏమో? పార్టీ ఫండు కదా!

డయాస్ ఎత్తుగా.... ఎవరికీ అందనంత..... చీమైనా చొరలేనంత.... రక్షణ ఏర్పాట్లతో మైకులూ, కెమెరాలూ, టీవి విలేఖరులూ, ఓవ్! ఇంకా ఊరేగింపు.... మందుగుండు సామాన్లు.. ఇంకా.....

ఆ! ఆ ఊరిలో ముఖ్యమైన పులివేషాలు. అవును. పులివేషాలు కట్టిస్తే ఇంకా బావుంటుంది.

అయితే ఎవరికి చెప్పాలి? సీతయ్య పార్టీ గుర్తొచ్చింది. కార్యదర్శివే వాడికి కబురుపెట్టారు. సీతయ్య మంచాన పడ్డాడు. గోపాలంగాడికి కబురుపెట్టారు.

ఏరా! పులేషం కట్టాలి. ఎట్టిపరిస్థితుల్లోనూ ఊరేగింపు ముందర దప్పులతో పులులు గెంతితే గానీ మన ఇజినగరం దెబ్బ తెలీదు. ఇంద! అడ్వాన్స్ ఉంచు. అంటూ ఐదొందలు చేతిలో పెట్టబోతూంటే

“అయ్యా! తమకి తెలీనిదేంటి? సీజను కాదు కదండీ! రంగులు పూసుకోవాల. బుట్టలు చేసుకోవాల. ఆపైన.... సుక్కెసుకుంటే గానీ పులులకు కిక్కక్కదు. అందుకనీ.....”

నసుగుతున్న గోపాలాన్ని చూసి మరో ఐదొందలు చేతిలో పెట్టి కన్నర్స్ చేసుకుని వెళ్ళిపోయారు.

గోపాలం తన కొడుకుని వెంటేసుకుని సూరిగాడి దగ్గరకొచ్చాడు.

“ ఒరే! లెగరా! బేరవొచ్చింది.”

మాట వినగానే సూరిగాడి కళ్ళల్లోకి జీవమొచ్చింది. రెపరెపలాడుతున్న నూర్రూపాయల నోటు చూడగానే అప్పటిదాకా ముసురుకున్న ఆలోచనలు ఎటోపోగా ఏర్పాట్లలో మునిగిపోయారు.

ఉదయం నుంచీ రంగులు పులుముకోడం, బట్టలు కట్టుకోడం బుట్టలు సరి చూసుకోడం

ఆ వార్షికు వాసనకి తినడానికేం ఎక్కడం లేదు. 12 గంటలకల్లా అందరూ బయల్దేరారు. హెలికాప్టర్ దిగి కారు ఎక్కే ప్రదేశానికి కొంచెం దూరంలో చెట్ల కింద కూర్చున్నారు. ముఖాన తగిలించుకునే పులి మొహానికి రంగులు అద్దుతూ, మొహానికి తగిలించుకుని కళ్ళదగ్గర రంధ్రాలలోంచి కనిపిస్తోందో, లేదో చూస్తూ, గోచీకి తగిలించుకున్న బుట్ట సరిగా అమరిందో, లేదో చూసుకుంటూ

పులులు ఎటువేపు తిరుగుతూంటే అటువేపు నడిచే చిన్నా, పెద్దా ఆనందంగా అబ్బురంగా చూస్తూ నిలబడిపోయేవారు కొందరైతే, అయిష్టంగానే అవి గెంతితే బాగుణ్ణి. చంకలో ఉన్న పిల్లాడికి చూపించవచ్చు అని అయిష్టంగా ముందుకు నడిచేవారు కొందరు.

సూరిగాడికి కడుపులో తిప్పుతోంది. “అయ్యా! గోపాలమయ్యా! నాకు కడుపులో ఏదోలా ఉందయ్యా” అన్నాడు.

“ఓర్నీ! ఆ రంగుల వాసనకి అట్లాగే ఉంటాది గానీ.. నువ్వు, మా అబ్బీ ఆ పక్కగా ఎళ్ళి ఓ చుక్కెసుకొచ్చింది” సీసా అందించాడు. కడుపులో వికారాన్ని భరించలేక తాగేసి వచ్చి కూచున్నాడు సూరిగాడు. ఎప్పటికీ మంత్రిగారి జాడే లేదు. అలా గంటలు గంటలు గడచిపోతున్నాయి. సోలిపోయి అక్కడే సిమెంటు బెంచీ మీద కూలబడ్డాడు. కళ్ళు మూసుకు పోతూంటే ఓ కునుకు తీసాడు.

ఇంతలో పోలీసుల సందడి మొదలైంది. ఇంకో అరగంటలో వచ్చేస్తున్నారని. అందరూ హడావుడిగా తిరుగుతూ జాగాల్లో సర్దేసుకుంటున్నారు. మంత్రిగారికై సిద్ధం చేసిన కారు, ఫైలట్ కారు, వీటన్నింటికీ ముందు పులివేషగాళ్ళూ, డప్పులూ, పోలీసులూ, మళ్ళీలో సెక్యూరిటీ.....

మంత్రిగారు కారెక్క ముందే పులులను గెంతమన్నారు. డప్పు మొదలైంది. పులులు ఎర్రటి తమ నాలికలను ముందుకు చాపుతూ, తలలూపుతూ, గెంతుతూంటే వెనకాల బుట్టలు పట్టుకున్న వారి అనుచరులు వాటితో సమంగా గెంతలేక పోతున్నారు. డప్పు తీవ్రమైంది. రుసన్క్..... రుసన్క్.... రురురు

నిన్న రాత్రి

కవిత్యం చదువుతూ చదువుతూ
కలాల బిడారు నుండి
తప్పి పోయిన ముగ్గురు యోగులు
కొనుగోలు చేసిన కలల రెక్కలతో అక్కడ వాలారు
ఆమె వారందరికీ ప్రేయసి
ఆమెకు మాత్రం ప్రియులెవరూ లేరు
అలాగని అప్రియులూ లేరు
ఎడారి పెదవులకు మధువందించే ఆమె
హాఫీజ్...వాళ్ళంతా సూఫీలు
మధు పాత్రలు మోగిస్తూ
వాళ్ళు తలా ఒక తత్వ గీతాన్ని ఆలపించారు
మధుశాలంతా వింత వాసన
అబద్ధం పొగ ఊదేందుకు అక్కడందరూ నిజాల్ని
రాజేస్తున్నారు
ఒకడన్నాడు...
దేవుడికి బీపీ లేదు జనం తప్పులకు వెంటనే కోపం రాదు..
మరొకడన్నాడు..
దైవానికి షుగరూ రాదు
మనమెన్ని నైవేద్యాలు పెట్టినా వద్దనకుండా ఆరగిస్తాడు
మూడోవాడిలా అన్నాడు
సూఫీలకు మత్తు రాదు మధువెంత గ్రోలినా

యాహ్ అల్లాహ్.....!!!

- శ్రీనివాస్ సూఫీ

వారంతా అల్లా: స్మరణ
మధుచిత్తులు
మబ్బుల స్వర్గం దాటుతూ
స్వైపింగ్ మిషన్ లో వాళ్ళు ఇలా సంతకం చేశారు
యాహ్ ఖుదా !
తుమ్ కితే అచ్చే హై.....!!

❖

నక్కడి రునారే.....రునక్...రునక్...రునా...రునా.....

సూరిగాడికి కడుపులో తిప్పు మొదలైంది. వాంతి వస్తున్నట్లుంది. వస్తున్నట్లుండడమేంటి? గుంపులోంచి పక్కకు వచ్చేసాడు. పెద్ద వాంతి అయ్యింది. కడుపులో ఏం లేదు. ఖాళీ కడుపు. ఇంకా తిప్పుతూనే ఉంది. మంచినీళ్ళైనా ఇచ్చేవారు లేరు. ఊరేగింపు ముందుకి సాగుతోంది.

గోపాలం కూడా పక్కకి వచ్చేసి ఎవరో పిలిచి “ఒరే! ఈడిని రిక్షాలో వేసి సీతయ్య ఇంటి దగ్గర దింపేయరా! సుక్క పడినట్లేదు. నేను ముందుకెళ్ళి ఆళ్ళ దగ్గర డబ్బులు తీసుకుని వచ్చేస్తా!” పురమాయించాడు.

సూరిగాడిని రిక్షాలో వేసారు. ఇల్లు చేరేలోగానే వాడికి కింది చూపూ- మీది చూపూ అయి వెక్కిళ్ళు పెట్టాడు. ఇంటి దగ్గర దింపేసరికి ఆడి ప్రాణాలు గాలిలో కలిసాయి. సూరిగాడి

చావుకి ఏదేవారెవరు?

వాడి చావుకి కారణాలు వెదకడానికి, విచారణలు జరపడానికి, కమీషన్లు వెయ్యడానికి అంత గొప్పోడు కాదు. వాడికేదైనా అన్యాయం జరిగిందని అరచి గగ్గోలు పెట్టి ధర్నాలూ, సమ్మెలూ జరపడానికి వాడికో యూనియన్లూ లేదు. అడవుల్లోని, జూపార్కుల్లోని పులులు చనిపోతే ప్రముఖ వార్తగా ప్రకటించే మీడియాకూ ఈ సంగతి తెలీదు., తెలిసినా ప్రముఖుల పర్యటన విశేషాలతో నిండిపోయిన పత్రికలో వాడి చావు వార్తకి జాగా లేదు.

(సూరిగాడిలా అర్ధాంతరంగా మరణించే పేద కళాకారులకు నా ఈ కథ అంకితం)

◆

కాలధూళి

జ్ఞాపకం అంటే

గతంలోకి ప్రయాణించటమే కదా!

అది ఎంత మధురమైనదో

అంత విషాదభరితం కూడా!

జీవనపత్రం మీద పేరిన కాలధూళి పొరల్లో
మనకేసిపోయిన మౌన జ్ఞాపక కెరటాలు
అప్పుడప్పుడు గాలితెరలవుతుంటాయి
కొన్ని వర్షకాలపు మబ్బులై
నిలువెల్లా తడిపేసి వణికిస్తుంటాయి
మొదటిపేజీ నుంచి ఇప్పటిదాకా
ఎన్నెన్ని పేర్లు, ముఖాలు, పరిచయాలు
సందర్భాలు, సంఘటనలు
కంప్యూటర్ స్క్రీన్ మీద
లెక్కపెట్టలేని విండోలు
ఒకదానితో మరోదానికి సంబంధం లేదు

కొందరు వద్దన్నా గుర్తింపు
మనసుని మెలిపెడుతుంటారు
కొందరు గతంలోకే నడుస్తూ
మనకమనగ్గా మాయమౌతుంటారు
వాళ్ళు నాటి వెళ్ళిన ముళ్ళు మాత్రం
అర్ధాంతరంగా ఆగిపోయిన సీరియల్‌లా
చీకటి గదిలో కలుక్కుమంటూ..

ఆత్మీయులనుకున్న కొన్ని భ్రమలు
చేదువూలై చేతులు దులిపేసుకుంటే
అవసరాలు తీరాక
విసిరేసిపోయే విద్యేష వాహకులెందరో!
ఎవరికోసమో
ప్రాణాలైనా ఇవ్వాలనిపిస్తుంది
వాళ్ళు మనకేసి కళ్ళెత్తయినా చూడరు
కొందరు విచిత్రానర్థాలు మాత్రం
అధికారికంగా మన ప్రాణాలే బలి కోరతారు

- డా॥ సి.భవానీదేవి

9866847000

బాల్యంలో ఆడుకున్న స్నేహితులు
ఇల్లు, బొమ్మలు, టీవర్లు, ఆటలు
కట్టుకున్న బట్టలు.. కార్చిన కన్నీళ్ళు
ఉద్యోగంలో చేరిన మొదటిరోజు
అన్నీ గుర్తుంటాయి కానీ
ఇవాల్ని తేదీ ఏమిటో గుర్తుకురాదు

అప్పటి పద్యాలన్నీ కంరోపారాలే
ఇవ్వాలి చదివిందేదీ జ్ఞాపకముండదు
బాగా నేర్చిన భాషలో కూడా సందేహాలే!
చివరికి నా పేరు కూడా గుర్తుండదేమోనని
రోజూ రామకోటి వుస్తకంలో రాసుకుంటున్నాను

కన్పించని కాలచక్రపు పొరలింతల మధ్య
నుదుర తీరాల్సింది ఓ సుప్రభాతవేళ
దూరవాణిలో బాల్యస్నేహం పలకరిస్తే
ఒక జ్ఞాపకంగానైనా మిగిలినందుకు
నా గుండె చెమ్మపొర గరగరలాడుతోంది
ఇన్నాళ్ళ జీవనకావ్యానికి
ముగింపు దొరికినట్లవుతోంది

కందుకూరి కడపటి రోజులు

- ధూళిపూడి ఆంజనేయులు

భౌర్యవిధురుడుగా వీరేశలింగం గడిపిన శేషజీవితాన్ని స్థూలంగా సమీక్షించినా, తన భార్యకు ఆయన ఎంత ఋణపడి ఉన్నాడో ఆమె ఎడబాటు ఆయనకు ఎంత తీరని లోటు కలిగించిందో తెలిసివస్తుంది. ప్రకృత ఆమె లేకపోవడం వల్ల మానసికంగా ఆయన ఒంటరివాడు కావడమే కాదు. ప్రత్యక్షంగా కూడా ఎన్నో తీవ్రమైన యిబ్బందులను ఆయన ఎదుర్కొనవలసి వచ్చింది. డబ్బు పెట్టి కొనుక్కోగలిగిన స్తోమతులేనివాడు కాకపోయినా, ఆయన సాధారణంగా సంతుష్టి చెందే కనీసపు సౌకర్యాలు కూడా ఆయన సమకూర్చుకోలేకపోయారు.

తమ అస్తిత్వానికీ, అభ్యుదయానికీ ఆయనకి ఎంతో ఋణపడి ఉన్న 'సంస్కార కుటుంబాల' సంఖ్య ఎక్కువగానే ఉన్నా, వారు ఆయనకి తోడ్పడే వీలులేక పోవడమో, లేక అందుకు వారు ఇష్టపడక పోవడమో జరిగింది. హితకారిణి సమాజం ఆవరణలో, ఒక విధంగా చెప్పాలంటే - ఆయన కప్పుకిందనే నివసిస్తున్నవారు ఆ వయస్సులో ఆయనకవసరమైన సంరక్షణ చేయడానికి ముందుకి రాలేదు.

ఆయన ఆరోగ్యం క్రమంగా క్షీణించసాగింది : ఆ కాలంలో ఆయన పూర్తిచేయాలని తహతహలాడుతున్న రచనా వ్యాసంగంగానీ, ఇతర వ్యాసంగం గానీ చురుకుగా కొనసాగించలేకపోతున్నారు. తనతోపాటు తన తోట ఇంటిలో ఉండి తన సంరక్షణ చేసేవారికి డబ్బుకూడా ఆయన అశచూపారు. వితంతు శరణాలయంలో ఉన్న ముగ్గురు సభ్యురాళ్ళలో ఆయనకు పెంపుడు కూతురుగా ఉంటూ వచ్చిన

మంగమ్మ మాత్రం ఎలాంటి పరిస్థితులోనైనా ఆయనకు సేవచేస్తానని ముందుకు వచ్చింది. అలాంటి పూనికతో ఆమెతో సహకరించే భర్త దొరకడం ఆమె అదృష్టం. మంగమ్మ, ఆమె భర్త సూర్యప్రకాశరావు ఇద్దరూగాని, లేకపోతే కనీసం ఒకరైనాగాని ఆయన బెంగుళూరు, మద్రాసువంటి స్థలాలకు వెళ్ళి ఉండదలచుకున్నప్పుడు ఆయన వెంట వెళ్ళేవారు.

స్వతఃస్సిద్ధంగా పొదుపరి అయినా, కచ్చితంగా జమాఖర్చులు వ్రాసే అలవాటు వున్నా, ఆర్థికంగా కూడా ఆయన తీవ్రమైన ఇబ్బందులు పడసాగారు. ఆ పరిస్థితికి ప్రధాన కారణాలలో ఒకటి. ఉదారులైన దాతలు - ఉదాహరణకి పైదా రామక్రిష్ణయ్య వంటి తొలినాటి మిత్రులు - క్రమంగా తగ్గిపోతూ ఉండడం. ఆ రామక్రిష్ణయ్యగారే ఉంటే సమాజం భారం అంతా ఆయన ఒక్కడే సహించేవాడు; రెండో కారణం; ఆ ఉద్యమాల ప్రాధాన్యం తగ్గకపోయినా వాటి క్రొత్తదనం సన్నగిల్లేసరికి ప్రజల్లో ఉత్సాహం క్రమంగా తగ్గిపోతూ రావడం. ఆయన బౌద్ధిక శక్తులు తగ్గిపోతూ ఉండడం కూడా సాహిత్య వ్యాసంగం ద్వారా ఆయనకు వచ్చే ఆదాయం వడిపోవడానికి కారణమయింది. యూనివర్సిటీ పరీక్షకు పదవుల వల్ల వచ్చే ఆదాయం - తన భార్య మరణానంతరం వాడినన్నిటిని ఆయన వదులుకోవడం వల్ల - ఇప్పుడు రావడం లేదు.

వీటన్నిటి ఫలితంగా వితంతు శరణాలయం నడవడానికీ, సమాజం తలపెట్టిన ఇతర కార్యక్రమాలు నిర్వహించడానికీ ఆయన కొంతవరకు అప్పుల్లో పడడం జరిగింది. అదృష్టవశాత్తు ఆ స్థితిలో తన ఆప్తమిత్రుడూ, సహచరుడూ అయిన రఘుపతి

వారిశోధనా కేంద్రంగా రాజమహేంద్రవరంలో కందుకూరి నివాసం

వెంకటరత్నం నాయుడుగారి మాట సహాయంతో ఆయన ప్రధానాభిమానుల్లో ఒకడై పిఠాపురం మహారాజుగారు 3 వేల రూపాయలు విరాళంగా ఇవ్వడమే గాక, నెలనెలా 60 రూపాయల గ్రాంటు కూడా మంజూరు చేశారు. దానితో కొంతవరకు ఆయన పరిస్థితిని చక్కబెట్టుకోడానికి వీలయింది.

1910-13 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో వీరేశలింగంగారు పూర్తి చేసిన ప్రధానమైన ఉద్ధండ్రం: రెండు సంపుటాల ఆయన స్వీయచరిత్ర. అంతకు పూర్వం అలాంటి గ్రంథం వ్రాయాలనే సంకల్పం ఆయనకు లేదు. తనకంటే చిన్నవాడయిన తన అనుయాయి బసవరాజు గవర్రాజు తనకంటే ఎక్కువకాలం జీవిస్తాడనీ, అతడు తన జీవిత చరిత్రను వ్రాస్తాడని ఆయన ఆశించారు. కాని గవర్రాజు అకాలమరణం పాలయ్యాడు. ఎందరో ఆయన ఇతర మిత్రులూ, అభిమానులూ ముందు తరాలవారికోసం ఆయన జీవిత విశేషాలను సవివరంగా వ్రాసి, అందజేయడం అవసరమని ఆయనను కోరసాగారు. వారి కోరికలు మన్నించి 1903లోనే స్వీయచరిత్రలో కొన్ని అధ్యాయాలు వ్రాయడం ఆయన మొదలుపెట్టారు. కాని ఇతరమైన ఒత్తిడుల కారణంగా ఆయన వాటిని అసంపూర్ణంగానే వదిలివేయవలసి వచ్చింది.

ఆ తొలి అధ్యాయాలు చూసే అవకాశం కలిగిన మిత్రులు ఏకగ్రీవంగా వాటిని వెంచుకుంటూ, రచన కొనసాగించవలసిందిగా ఆయన్ని అర్థించారు. ఆ రచన కొనసాగించడానికి మరొక ప్రేరణ : వారిశోధక విద్వాంసుడు కొమ్మరాజు లక్ష్మణరావు పంతులుగారు తాను మద్రాసులో నెలకొల్పిన విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమండలిలో ఒక గ్రంథంగా స్వీయ చరిత్ర ప్రచురిస్తున్నట్లు ప్రకటించడం. వీరేశలింగంగారు

అతి శీఘ్రకాలంలో అసమగ్రంగా ఉన్న మొదటి సంపుటం ... నాలుగు అధ్యాయాలూ పూర్తిచేశారు. 1911లో లక్ష్మణరావుగారు దానిని ప్రచురించారు.

తన భార్య ఇంకా జీవించి ఉండగానే 1910లో బెంగుళూరులో వేసవి మకాంలో రెండవ భాగం రూపుదాల్చడం మొదలు పెట్టింది. అదే స్థలంలో మరొక వేసవి మజిలీలో దాని రచన పూర్తి అయింది. మూడేళ్ళ అనంతరం 1915లో గ్రంథకర్త స్వయంగా దాన్ని ప్రకటించారు.

అయితే ఆ కాలంలో వీరేశలింగంగారికి మనశ్శాంతి కరువైంది. 19010లో సంభవించిన భార్యావియో క్షేణం చాలదన్నట్లు అటు తరువాత చిన్న చిన్న కష్టాలెన్నో ఆయనను బాధింపసాగాయి. భార్యా విధురుడుగా ఆయన గడుపుతున్న జీవితాన్ని గురించి ప్రారంభమైన గుసగుసలవల్ల ఒక దురదృష్టకరమైన వివాదంలో ఆయన చిక్కుకోవలసి వచ్చింది. ఆయన సంరక్షణ బాధ్యత వహించిన యువతి మంగమ్మకీ ఆయనకీ సంబంధం అంటగడుతూ ఆంధ్రకేసరి టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారి తమ్ముడైన టి.శ్రీరాములు అనే ఒక యువక న్యాయవాది సంపాదకత్వం క్రింది వెలువడుతూన్న 'ది కార్నెలియన్' అనే స్థానిక పత్రికలో ఒక వ్యాసం వచ్చింది. వీరేశలింగంగారు ఆ పత్రిక సంపాదకుడి మీదా, ప్రకాశకుల మీదా రాజమండ్రి జాయింట్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో పరువునష్టం దావా తెచ్చారు. అయితే సాంకేతిక కారణాలవల్ల ఆ దావా కొట్టివేయడం జరిగింది. (శ్రీరాముల తరపున ఆయన అన్నగారు ప్రకాశం గారు వాదించారు) ఎదిరిపక్షపు న్యాయవాది చేసిన క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ వలన ఆయన మనస్సుకు చాలా క్షేణం కలగడం తప్పనిసరి అయింది. పరువునష్టం దావా నెగ్గకపోయినా, సుప్రసిద్ధుడైన ఆ వృద్ధునిపట్ల ప్రజలలో చాలా సానుభూతి వ్యక్తమైంది. ఏది ఎలా జరిగినా, కేసు పర్యవసానం ఎలా పరిణమించినా, రహస్యంగా సాగుతున్న కుళ్లు ఎంతో ఆ సందర్భంలో బట్టబయల్ అయింది. ఆయన ప్రతిస్పర్థులు బహిరంగంగానే తమ సంతోషం ప్రకటించడానికి వీలు చిక్కింది.

కాని వీరేశలింగంలాంటి వ్యక్తిని అది సంఘసేవ అయినా, సాహిత్య సేవ అయినా తాను ఎంచుకున్న కార్యక్షేత్రం నుంచి ఏదీ రవ్వంత కూడా చలించజేయలేదు. వయస్సువల్ల వచ్చిన దౌర్బల్యంవల్ల గానీ, విధివైపరీత్యాలవల్ల గానీ తేలికగా వెనుకంజవేసే రకం మనిషికాదు ఆయన. 1917లో మూడు ఇరవైల మీద పది సంవత్సరాలు నిండుతూన్న వయస్సులో,

అస్తవ్యస్తమైన ఆరోగ్యంతో తెలుగు కవుల చరిత్ర మొదటి భాగం సంశోధిత పునర్ముద్రణ చాలా శ్రమపడి ఆయన తీసుకువచ్చారు.

అటు తర్వాత రెండేళ్ళను 'వర్తమాన ఆంధ్రభాషాప్రవర్తక సమాజానికి' అధ్యక్షత వహించవలసిందిగా ఆయన్ని ఆహ్వానించారు. గిడుగు వెంకటరామమూర్తి పంతులు ఆ సమాజానికి కార్యదర్శి. ఆ సమాజ ప్రధాన లక్ష్యం. లిఖితాంధ్ర భాషకీ. వ్యావహారిక ఆంధ్రానికీ మధ్య ఉన్న అంతరాన్ని సాధ్యమైనంత వరకు తగ్గించడం; వ్రాయను, చదవను వచ్చిన తెలుగువారి కందరికీ అనుకూలంగా ఉండేట్లు లిఖిత భాషని సరళం చేయడం.

1919 ఏప్రిల్ 16న వీరేశలింగంగారి 71వ జన్మదినోత్సవం సొంత పట్టణంలోనే నిరాడంబరంగా జరపబడింది. అప్పటికి ఇంకా ఆయన సాహిత్య వ్యాసంగం మానలేదు. బొందెలో ప్రాణం ఉన్నంతవరకూ అది సాగుతూనే వచ్చింది. మూడురోజుల తర్వాత తన తెలుగు కవుల చరిత్ర రచనలో ప్రాచ్య లిఖిత పుస్తక భాండాగారంలో ఉన్న కొన్ని మూలప్రతులను సంప్రదించడం కోసం ఆయన మద్రాసు ప్రయాణం కట్టారు. ప్రయాణానికి ముందు తనను చూడడానికి వచ్చిన మిత్రుల సమక్షంలో ఆయన తన ఆలోచనలూ, భయాలూ కొన్ని ప్రకటించారు. తాను ఇంకా సాధించవలసి ఉన్నవి అని ఆ సందర్భంలో ఆయన చెప్పిన మూడు లక్ష్యాలు : 1. నన్నయ భట్టారకుడి పేరుమీద రాజమండ్రిలో సర్వసమగ్రమైన ఒక గ్రంథాలయం స్థాపించడం; 2. తన తెలుగు 'తెలుగు కవుల చరిత్ర' రచన పూర్తిచేయడం; 3. తెలుగు భాషకీ ఒక సమగ్రమైన వ్యాకరణం రూపొందించడం.

“ఈసారి మద్రాసునుంచి రాజమండ్రికి తిరిగి రాగలనన్న సమ్మకం నాకు లేదు” అన్నారాయన. “ఏది ఎలా జరిగినా, నేను నా జీవిత కాలంలో నా లక్ష్యాలు సాధించలేక పోయినట్లయితే వాటిని నా తదనంతరం నా మిత్రులు ఎలాగైనా ప్రయత్నించి సాధించగలరని నేను ఆశిస్తున్నాను.”

మద్రాసు రైలు ఎక్కడానికి ముందు రాజమండ్రి పౌరులకీ, ఆంధ్రదేశంలోని ప్రజలందరికీ ఆయన వదలి వెళ్ళిన అంత్య సందేశం అది.

మద్రాసులో ఆయన గడిపిన రోజులను గురించి కనీసం విశ్వసనీయులైన ఇద్దరు ప్రత్యక్ష సాక్షుల వ్రాతలు మనకు

లభిస్తున్నాయి. వారిలో మొదటివారు డాక్టరు అచంట లక్ష్మీపతి. (నువ్రసిద్ధ ఆయుర్వేద వైద్యం : ఆరంభంలో అలోపతి అధ్యయనం చేసినవారు) వీరేశలింగాన్ని తన గురువుగా భావించే లక్ష్మీపతి గారు ఇలా చెబుతున్నారు?

“1919 వేసవి సెలవులో మా గురువుగారు వచ్చి,

కొమర్రాజు లక్ష్మణ రావుగారి నివాసగృహమైన 'వేదవిలాస్'లో మొదటి అంతస్తులో దిగారు. ఆయన పెంచి పెద్దచేసిన తరుణ వితంతు మంగమ్మ. ఒక ముసలి నౌకరు ఆయన వెంటవచ్చారు. గురువుగారు చాలా బలహీనంగా, బక్కచిక్కి ఉన్నారు. కేవలం ఓపికగా ఉన్నా స్వీయచరిత్ర మూడవ సంపుటం పూర్తిచేయాలనే ఆకాంక్షతో లేచి కూర్చుని వ్రాస్తూ ఉండేవారు. చెయ్యి స్వల్పంగా వణుకుతున్నా మనస్సు మాత్రం చురుకుగానూ, అవ్రమత్తంగానూ పనిచేస్తూంది. గురువుగారు గొప్ప ఆత్మశక్తిగల వ్యక్తి; సంశయాలకూ, సంకోచాలకూ

తావిచ్చేవారు కాదు. ముందు చిత్తుగా వ్రాసి తర్వాత శుద్ధప్రతి వ్రాసే అలవాటు ఆయనకు లేదు. ఆయనది వ్రాసింది వ్రాసినట్లే శుద్ధప్రతి; ఒక్క అక్షరం కూడా మార్చనక్కర్లే లేదు. ఎక్కడా ఏ పంక్తులూ సవరించనక్కర్లేదు.”

ఆ సమయంలో అదే ఇంట్లో నివసిస్తున్న ఒక న్యాయశాస్త్ర విద్యార్థి గొబ్బూరి వెంకటానంద రాఘవరావు వీరేశలింగంగారు బసచేసిన ఎగ్జూరులోని 'వేదవిలాస్' భవనాన్ని గురించి మరికొన్ని వివరాలు చెప్పారు. అది కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుగారి ఆధీనంలో ఉంది. ఆయన అప్పుడు ముసగాల ఎస్టేటు దివాను. చిరకాలంగా సాగుతూవచ్చి అప్పుడు మద్రాసు హైకోర్టులో విచారణలో వున్న ఒక ఎస్టేటు దావాకు సంబంధించిన వ్యవహారాలు ఆయన చూస్తున్నారు. ప్రధానంగా ఆయన విద్యత్పరిశోధకులే అయినా దానితోపాటు విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమండలి ద్వారా సాహిత్యకార్యకలాపాలతో కూడా సంబంధం పెట్టుకున్నారు. వీరేశలింగంగారిని అవసరమైన చోట్ల చేర్చులు చేస్తూ తెలుగు కవుల చరిత్ర రెండవ భాగానికి సంశోధిత పునర్ముద్రణ తీసుకొని రావలసిందిగా ఆయనే ప్రోత్సహించారు. ఆ కార్యక్రమం పూర్తిచేయడం కోసమే 'వేదవిలాస్'లో ఆయన బసకి ఏర్పాటు చేశారు.

రాజమహేంద్రవరంలో
కందుకూరి దంపతుల సమాధులు

1919 మే నెల మొదటివారంలో లక్ష్మణరావు సకుటుంబంగా మద్రాసు వదలి ఆంధ్రదేశంలోని ఆ ఎస్టేటు ప్రధాన కార్యస్థానానికి (కృష్ణా జిల్లాలో గూడెం) వెళ్ళవలసి వచ్చింది. అప్పుడే హైకోర్టులోని దావా మునగాల జమీందారుగారికి అనుకూలంగా పరిష్కారమైంది. ఆ తర్వాత తీసుకోవలసిన చర్యలు నిర్ణయించుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

ఆ ఇంట్లో మొదటి అంతస్తులోని గదులలో తాను స్థిరపడిన వెంటనే 'తెలుగు కవుల చరిత్ర' ద్వితీయ భాగం సవరణ కార్యక్రమానికి వీరేశలింగం గారు ఉపక్రమించారు. ఈ వృత్తాంతం తెలిసిన జి.వి. రాఘవరావు అప్పుడే చెన్నపురి ఆంధ్రమహాసభలు 'తెలుగు వచన రచనాభివృద్ధి' అనే విషయమీద నిర్వహించిన వ్యాసరచన పోటీలో ప్రథమ బహుమతి పొంది, ఆ విషయమై మరింత సమగ్ర పరిశోధన సాగిస్తున్నారు. లక్ష్మణరావుగారి సలహామీద ఆయన ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారంలో మరికొన్ని వివరాలు సేకరిస్తున్నారు. ఈ విషయమై ఆయన 1923లో భారతిలో వ్రాసిన వ్యాసం తాలూకు సారాంశం ఇది.

“వీరేశలింగంగారు తెలుగు కవుల చరిత్రలో శ్రీకృష్ణదేవరాయల్ని గురించి 14 పేజీల మేటరు వ్రాయడం పూర్తిచేసేసరికి ఆయన దృష్టి మరొక విషయంవైపు మళ్ళించవలసి వచ్చింది.

తెలుగు కవి బమ్మెర పోతరాజు జన్మస్థలం నేటి ఒంటిమిట్ట గ్రామం అని ప్రతిపాదిస్తూ 1919 ఆంధ్రపత్రిక ఉగాది సంచికకి ఒక వ్యాసం వచ్చింది. సంచిక ఇంకా అచ్చులో ఉంది. ఆంధ్రపత్రిక సంపాదకుడు ఆ వ్యాసం తాలూకు గ్యాలీప్రూపు ఒకటి వీరేశలింగంగారికి పంపించింది. దానిమీద

ఆయన ఏదైనా వ్రాయదలిస్తే, అది కూడా ఆ సంచికలో ప్రచురిస్తామని కబురు చేశారు. పంతులుగారు అందుకు అంగీకరించి ఆ వ్యాసరచనలో నిమగ్నులయ్యారు. ఆ వ్యాసం పూర్తిచేసే లోపుగానే వీరేశలింగంగారికి పెద్దపెట్టున జ్వరం వచ్చింది. ఇన్ఫ్లూయంజా లక్షణాలతో కూడిన విషజ్వరంగా అది పరిణమించింది. డా॥ లక్ష్మీపతిగారు వైద్యం చేస్తున్నారు.

మిగతా కథ గ్రంథకర్త (జి.పి.రాఘవరావు) స్వంత మాటలతోనే చెప్పటం మంచిది. “ఆ జ్వరంలోనే పంతులుగారు వ్యాసరచన పూర్తిచేసి నాద్వారా దానిని ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయానికి పంపించారు. ఒకటి రెండు రోజులలో దాని రఫ్ ప్రూపు వచ్చింది. నేను ఆ ప్రూపు ఆయన దగ్గరకు తీసుకువెళ్ళేసరికి 104 డిగ్రీల జ్వరంతో ఆయన ఆపసోపాలు పడుతున్నారు. కను కొలకులనుంచి నీరు కారుతుంది. ఆ స్థితిలో ఆయనను శ్రమపెట్టడం ఇష్టంలేక ఆయనతో నేనిలా అన్నాను; “అయ్యా, ప్రూపు వచ్చింది. నన్ను చదివి వినిపించమంటారా?” అని.

“వద్దు; అక్కడ పెట్టు, నేనే చదువుకుంటాను” అన్నారు ఆయన.

“మీకు జ్వరం తీవ్రంగా ఉంది. నేను చదువుతూ ఉంటే వినండి. మీరు ఎక్కడ దిద్దమంటే అక్కడ దిద్దుతాను. ఈ స్థితిలో మీరు శ్రమపడడం మంచిది కాదు” అన్నాను నేను మళ్ళీ.

“ఇంకొకరు దిద్దితే నాకు సంతృప్తిగా ఉండదు. నా ప్రూపు నేనే దిద్దుకోవాలి అదేమంత పెద్ద శ్రమకాదు. ఆ ప్రూపు ఇలా ఇయ్యి” అంటూ నా చేతిలోనుంచి గాలీప్రూపు అందుకుని. కళ్ళజోడు పెట్టుకొని, ఆ ప్రూపు దిద్దడం మొదలు పెట్టారు. ఆ మహాపురుషుని ఆ మూర్తి ఈనాటికీ నా మనస్సులో స్పష్టంగా నిలిచి ఉంది. ఫౌంటెన్ పెన్ తీసి వణుకుతున్న చేతులతో ప్రూపు దిద్దడం మొదలు పెట్టారు. కళ్ళవెంట కారుతున్న అశ్రువులను తుడుచుకుంటూ. జ్వర తీవ్రతను ఏమాత్రం లక్ష్యం చేయకుండా.

ఆ సాయంత్రం (1919 మే 26వ తేదీ) అయిదు గంటలకి నేను లైబ్రరీ నుంచి తిరిగి వచ్చేసరికి డా॥లక్ష్మీపతిగారు హడావిడిగా సన్నికల్లులో ఏదో ఘాటైన మందు నూరుతూ నాకు కనిపించారు.

“ఏమిటిది డాక్టరు గారూ?” అని అడిగాను.

“కస్తూరీ, స్వచ్ఛమైన సారాయి.” అన్నారు ఆయన. నాకు నోట మాట రాలేదు.

“నువ్వలా నిలబడితే లాభంలేదు” అన్నారు డాక్టరుగారు.

“పంతులుగారికి ఈ రాత్రి గడుస్తుందని నాకు తోచదు. నువ్వు వెంటనే పోస్టాఫీసుకి వెళ్ళి ఈ టెలిగ్రాములు ఇచ్చిరావాలి. భోజనం అయిన వెంటనే మైలాపూరు వెళ్ళి నాగేశ్వరరావు పంతులుగారిని వెంటబెట్టుకురా. ఏమాత్రం ఆలస్యం కాకూడదు” ఆయన ఒక అయిదు రూపాయిల కాగితం నా చేతిలో పెట్టారు.

నాగేశ్వరరావు పంతులుగారూ, నేనూ ‘వేదవిలాస్’ చేరుకునేసరికి రాత్రి 9 గంటలయింది. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు హడావిడిగా రోగి ఉన్న గదిలోకి వెళ్ళి, వీరేశలింగం పంతులుగారికి చేతులు జోడించి సమస్యరించి “ఏమిటి తమ సెలవు?” అని అడిగారు. ఆయన ఏదో బదులు చెప్పాలని పెనుగులాడారు కాని లాభంలేకపోయింది.. రాత్రి అంతా డాక్టరుగారు హడావిడిగా మాచిమాటికీ రోగికి మందులూ ఇంజెక్షన్లూ ఇస్తూనే ఉన్నారు... మధ్య మధ్య జనన మరణాల అద్భుతాన్ని గురించి, ఎడిసన్ వ్రాసిన ‘ది విజన్ ఆఫ్ మీర్స్’ గురించి ఏవేవో చెబుతూనే ఉన్నారు. తెల్లవారుఝామున మూడు గంటల ప్రాంతంలో డాక్టరు గారు మరో ఇంజెక్షను ఇచ్చారు. కాని రోగిలో ఎలాంటి చలనం కనిపించలేదు. అలాగే జాగరణ చేస్తున్నాం. నాలుగు గంటలు కావస్తూంది.

“మనం ఆయనకు ఇవ్వగలిగిన ఆఖరు డోసు ఇప్పుడు ఇస్తున్నాను.. ఔను. ఇదే ఆఖరు డోసు” అన్నారు డాక్టరు గారు - చెంచాడు పాలతోనూ, చెంచాడు నీళ్ళతోనూ ఏదో మందు రంగరించి దానిని రోగి నోట్లో పోస్తే మందు గుటక పడింది. అది గొంతు దిగడేమో అని భయపడుతూన్న మాలో కొంత ఆశ రేకెత్తిస్తూ.

“భగవంతుడి దయవల్ల ఆయన కోలుకోవచ్చు. మందు మింగుడు పడింది గదా” అన్నాను నేను.

“మందు మింగుడు పడింది సరే. అయినా ఆశ లేదు. నాడి దిగజారి పోతుంది” అన్నారు డాక్టరుగారు.

అందరం వీరేశలింగంగారివైపే రెప్పవాల్యకుండా చూస్తున్నాం. క్రమక్రమంగా శ్వాస భారమౌతుంది. చివరికి ఒక దుర్బలమైన నిట్టూర్పు, రెండుసార్లు గొంతులో సన్నగా గురగుర శబ్దం - అంతే ఆయన శ్వాస అనంతవాయువులతో కలిపిపోయింది. అప్పుడు సరిగ్గా ఉదయం 4 గంటల 20 నిమిషాలు అయింది. తేదీ 1919 మే 27.

డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు కొన్ని మూలికలు పసుపు కలిపి నూరిన లేపనాన్ని మృతదేహం అంతటా వూశారు. “వారం రోజులుగా నాకు విశ్రాంతి లేదు. నేను ఇక వెళ్ళివస్తాను”

అంటూ డాక్టరుగారు వెళ్ళిపోయారు. “సంపాదకీయం వ్యాసం సంగతి ఆలోచించాలి వీరేశలింగంగారి బ్లాకుకోసం ప్రయత్నించాలి” అనుకుంటూ నాగేశ్వరరావు పంతులుగారూ వెళ్ళడానికి లేచారు. నేను ఒక్కణ్ణే శవజాగరణకు అక్కడ మిగిలాను.”

వీరేశలింగంగారి మృతదేహాన్ని రాజమండ్రి తీసుకెళ్ళాలని ప్రయత్నం జరిగింది. కాని అది ఫలించలేదు. మద్రాసులోనే అంత్యక్రియలు చేయడానికి నిశ్చయించారు. చన్నాప్రెగడ భానుమూర్తి, నాగేశ్వరరావు పంతులు వంటి ప్రముఖులు శవహాహుకులుగా ఉన్నారు. బెంగాల్ నుంచి వచ్చిన ఒక బ్రహ్మసమాజ కార్యకర్త భక్తిగీతాలు పాడుతూ శవం ఊరేగింపు వెంట నడిచారు. చితికి నిప్పు అంటించడానికి ముందు అక్కడ చేరిన ప్రముఖులు అనేకులు దివంగత నాయకునికి జోహారులు తెలుపుతూ ప్రసంగాలు చేశారు. ఆంధ్రపత్రిక సంపాదకులు సి.శేషగిరిరావు ఆయన్ని ఒక ఆంధ్రమహాపురుషుడు గాను, నూతన యువకర్తగాను అభివర్ణించారు. వీరేశలింగం తర్వాత ప్రెసిడెన్సీ కళాశాలలో తెలుగు పండితుడుగా పనిచేస్తూన్న ఉమాకాంత విద్యాసాగరుడు ఆయన్ని కేవలం కవి అనో, పండితుడనో, సంఘసంస్కర్త అనో భావించడం అనుచితమనీ, ఆయన అతన్నీ, అంతకంటే ఎక్కువ కూడా అనీ అన్నారు. ఇతరలనేకులు ఆ అంత్యాభివందన బృందగానంలో తమ గొంతులు కలిపారు.

ఆ విషాదవార్త వినగానే కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుగారు, తమ స్వగ్రామం అయిన నడిగూడెం నుంచి జి.వి.రాఘవరావుగారికి ఇలా వ్రాశారట: “నా భావాలు ఎలా చెప్పాలో నాకర్థం కావడం లేదు.. నేను మద్రాసుకి తిరిగి రావడానికిముందే ఆ మహాపురుషుడు అస్తమిస్తాడని నేననుకోలేదు. తెలుగు జగత్తుకు తీరనిలోటు కలిగినమాట నిజమే. కాని, నా వ్యక్తిగతమైన లోటు అంతకంటే ఎక్కువది... చివరి రోజుల్లో ఏవిధంగానూ ఆయనకి ఉపయోగపడలేక పోయినందుకు నేను బాధపడుచున్నాను..”

అనంతరం వీరేశలింగంగారి చితాభిస్మం తన భార్య సమాధి ప్రక్కన భూస్థాపితం చేయడం కోసం రాజమండ్రి పంపించారు. తన సమాధి స్థలం అంతకుముందే ఆయన ఎంచుకున్నారు. ఆ సమాధిమీద ఇప్పుడు ఒక పాలరాతి ఫలకం కనిస్తూంది జీవితంలోనూ, మృత్యువులోనూ కూడా ఆ ఇరువురు జీవిత భాగస్వాముల ఆత్మలూ నేటికీ చూపరులకు ఉత్తేజాన్ని కలిగిస్తూనే ఉన్నాయి.

(పబ్లికేషన్స్ డివిజన్ ప్రచురించిన జీవిత చరిత్ర నుంచి) ◆

మానవతావాది తిలక్

- ప్రొ. వెలమల సిమ్మన్న
9440641617

ఆధునికాంధ్ర కవితారంగంలో అంటే శ్రీశ్రీ యుగంలో తమ రచనలు గ్రంథరూపంలో రాకపూర్వమే యావదాంధ్ర దేశంలో ఉత్తమ కవులుగా లబ్ధ ప్రతిష్ఠలైనవారు ముగ్గురున్నారు. వారిలో తిలక్ ఒకడు. “ఆధునిక కవుల్లో శ్రీశ్రీ తరువాత చెప్పుకోదగిన వాడు తిలక్”. - కుండుర్తి

“అమృతం కురిసిన రాత్రి” ఆధునికాంధ్ర కావ్యాల్లో ఒక మహోన్నతశిఖరం. అభ్యుదయభావన, సౌందర్యం తిలక్ కవిత్వంలో కలగలిసి మానవతను పెంపొందించాయి. ఆధునికాంధ్ర సాహిత్యంలో వివిధ కవితా మార్గాల్ని అంటే కృష్ణశాస్త్రి భావకవిత్వపు సంప్రదాయాల్ని, శ్రీశ్రీ అభ్యుదయ సాహితీ భావాల్ని, గురజాడ మానవతా దృక్పథాన్ని మూడింటిని సమపాళ్ళలో కలుపుకొన్న త్రివేణి సంగమం, దేవరకొండ బాలగంగాధర్ తిలక్. వీరి కలం నుంచి జాలువారిన ‘అమృతం కురిసిన రాత్రి’ లోని ఖండికలన్నీ ఆణిముత్యాలు. అంతేకాక ఇందులోని ఖండికలు మానవతావాదానికి ప్రబల నిదర్శనాలు. ఇక్కడ కొన్ని ఖండికల్లో సున్నితమైన హాస్యం, వ్యంగ్యం కూడా కనిపిస్తాయి. వచనకవితను పరిపుష్టం చేసిన కొద్ది మందిలో తిలక్ ఒకరు. ‘అమృతం కురిసిన రాత్రి’ కవితా సంపుటిలో వచన కవితా వైభవానికి మచ్చుతున్నట్లాంటి ఖండికలు ఎన్నోవున్నాయి. విశ్వమానవ ప్రేమయే మానవతావాద ప్రధాన లక్షణం. ఈ ప్రపంచంలోని మానవులందరూ ఒక్కటే. మనిషికి, మనిషికి మధ్య ఎలాంటి తేడా వుండరాదు. మతం పేరిట, జాతి పేరిట, చివరకు దేశం పేరిట ఒకరికొకరు దూరం

కావడాన్ని చూసి మానవతావాది సహింపలేడు. వీరు జాతి మతాదిభేదాల్ని అంగీకరించరు. రక్తపాతాన్ని సహించరు.

ఆధునికాంధ్ర కవిత్వంలో అభ్యుదయ కవితావిద్వాంసంలో మానవతావాదం చోటుచేసుకుంది. “పాశ్చాత్య దేశాల్లో అంకురించి వర్ధిల్లిన వాదం ఇది. బ్రహ్మసమాజం ద్వారా తెలుగులోని కొందరి అభ్యుదయ కవుల్లో శ్రీశ్రీ మొదలుకొని నేటి వరకూ ఈ వాదం తన ప్రభావాన్ని వ్యాపింపజేసింది. తనతో పాటే జీవించే సామాన్య మానవుడే, కావ్య వస్తువు కావటం నేటి కవి యొక్క మానసిక పరిణామదశను సూచిస్తుంది. ఈ లోకంలోనే జీవించే అతి సామాన్య మానవునికి జరుగుతున్న అన్యాయాల్ని, వారి జీవిత స్థితి గతుల్ని, వారి బాధల్ని అర్థం చేసుకోగల మానవతా దృక్పథం నేటి కవుల్లో అధికంగా చోటు చేసుకుంది.

అటు భావకవిత్వంలోనూ, ఇటు అభ్యుదయ కవిత్వంలోనూ రచన సాగించిన తిలక్పై ఈ మానవతావాద ప్రభావం వుంది. సాధారణంగా ప్రతి అభ్యుదయ కవి, మానవతా దృక్పథంతోనే రచనలు చేశాడు. తిలక్ ఖచ్చితమైన మానవతావాది. మానవుని బాధాకర జీవితాల్ని చూసి చలించిపోయేటంత సుకుమారమైన హృదయం గలవాడైనందువల్ల తిలక్ ఈ మానవతావాద ప్రభావానికి అధికంగా లోనైనాడు.

‘వసుధైక గీతం’ అనే కవితా ఖండికలో తిలక్ ఈ మానవతా భావాలనే వ్యక్తీకరించాడు.

“సంకుచితమైన జాతిమతాల సరిహద్దుల్ని /చెరిపి వేస్తున్నాను నేడు /అకుంతితమైన మానవీయ పతాకాన్ని / ఎగురవేస్తున్నారు చూడు”

ఇందులో తిలక్ జాత్యహంకారాన్ని, మతం పేరిట జరిగే మారణహోమాల్ని ఖండిస్తూ నిర్విరామంగా శ్రమించి మానవత్వమనే పతాకాన్ని ఎగురవేస్తానని, చరిత్రలో రక్తపాతానికి కారణమైన యుద్ధాల్ని నివారించి, దేశాల మధ్య స్నేహమనే వంతెనను నిర్మిస్తానని ప్రకటిస్తాడు. కవి మానవ శ్రేయస్సుకోసం ఉత్తరధ్రువాన ఒక పాదం, దక్షిణి ధ్రువాన మరో పాదం పెట్టి వసుధ అంతా తానే ఆవరించి , తానే చక్రవర్తి అయి పాటుపడిన తీరు ఈ ఖండికలో వ్యక్తమౌతుంది.

సూర్యకాంతి అన్ని దేశాలకి సమానంగా వుంటుంది. అలాగే కవి కూడా అన్ని దేశాలకు చెందిన వాడని భావిస్తూ, అతని కవితా ప్రపంతి సంకుచితం కాదని, అందరూ అందులో స్వేచ్ఛగా జలకమాడరావచ్చునని ఆహ్వానిస్తాడు. ఏది ఏమైనప్పటికీ ప్రపంచంలో వున్నవారందరూ మానవులనీ, అందరిది మానవకులం అనీ, జాతి, మత, వర్ణ, వర్గ విచక్షణ లేకుండా విశాల ప్రపంచం వసుధైక కుటుంబం అని భావిస్తూ తిలక్ తన విశ్వజనీన దృక్పథాన్ని ఈ ఖండికలో ప్రదర్శించాడు. తిలక్ క్షమాగుణ సంపన్నులు. మానవతావాదుల్లో వీరికొక ప్రత్యేకమైన స్థానం లభించడానికి ఈ గుణమే ప్రధానకారణం.

తిలక్ మానవతా దృక్పథానికి అయినాపురం కోటేశ్వరరావు, వీరేశ్వరరావు, జోగీశ్వరరావు ప్రతీకలు. వీరంతా మధ్య తరగతి వాళ్ళే. వీరే కాకుండా మురికి కాల్వల ప్రక్క ఎండిపోయిన చెట్లనీడల్లో నిద్రపోయే నిర్భాగ్యజీవులు వృద్ధులు. జీర్ణదేహులు, భిక్షగాళ్లు ప్రతీకలుగా నిలిచారు. వీరందరి బాధల్ని వివరిస్తూ వీరు సుఖంగా బ్రతకటానికి అడ్డువస్తున్న బూర్జువా పెద్ద పులుల్ని దుయ్యబట్టాడు. ఇతని కవిత్యంలో మానవతావాదం ఇతని రచనల్లో కెల్ల ‘ముసలివాడు’, ‘అర్తగీతం’, ‘నీడలు’, ‘సి.ఐ.డి.రిపోర్టు’, ‘మేగ్నకార్టా’, ‘గొంగళిపురుగులు’, ‘అదృష్టాధ్వగమని’, ‘తపాలా బండ్రోతు’ మొదలైన కవితా ఖండికల్లో వ్యక్తం అవుతుంది.

“కనుగూడులు నల్లనయి /వెను మ్రోడులు చల్లనయి / కీలు కీలుగా బాధగా /నాడు నాడులు లాగగా /... /కర్రనానుడు సాగిపోయే /ఎముకల గూడుని అరిగిపోయిన జోడుని.”

మన కళ్ళకు కట్టి నట్లు చూపించాడు. అతని దీనాతిదీనమైన అవస్థని వివరిస్తూ భవిష్యత్తు ఈనాడు అతనికి

గుండెలో మెదిలే పీడకల అన్నాడు. అతని ఒయ్యారపు భార్య విధిరాసిన వెర్రి చిత్రంలాగా, ఎండిపోయిన ఏటిగట్టులాగా నడుము నొప్పి తనకు మిగిలిన శక్తిగా, పక్షవాతంతో కూడుకొన్న భయమే భవిష్యత్తులో ఆశకాగా కదలలేక చావుని వెతుక్కుంటూ అని అతని మనసులోని బాధనంతా చేర్చి కుప్పగా పోసి, మనకీ గేయంలో తిలక్ చూపించాడు. ఇందులో తిలక్ హృదయం ఎలా కరిగిందో వారి బాధలకు ఎలా స్పందించిందో అర్థం అవుతుంది.

ఈ మానవతావాద ప్రభావంతోనే తిలక్ మోగంటి మాణిక్యాంబదేవి గారికి రాసిన లేఖలో “జీవితానికి సృష్టికి ఒక అర్థం వెతకాలనీ సమాజానికి మానవకోటికీ సుఖ సంతోషాల్ని అన్వేషించాలనీ ఏదో తహతహ. ఉట్టి ఉద్రేకాలతో ఏమీ చెయ్యలేం గదా! వ్యుత్పత్తి వివేకం ఉద్రేకం ఇన్నింటినీ సమ్యక్ సర్వంలా మేళవించాలి.” అని రాశాడు. ‘అర్తగీతం’లో ఈ సంఘంలో వుండే ఆర్థిక అసమానత్వాన్ని, దారిద్ర్యాన్ని, వేదన, రోదనల్ని చూసిన తనకు శాంతి లేదంటున్నాడు. తనకు శాంతి ఎంత వరకు కలుగదో చెప్తూ..

“ఒక్క నిరువేద ఉన్నంతవరకు /ఒక్క మలినాశ్రు బిందువారిగినంతవరకు /ఒక ప్రేగు ఆకలి కనలినంతవరకు /ఒక శుష్కశస్త్ర సన్నిధిని క్షుధార్తి నేడ్పు/ పసిపాప ఉన్నంతవరకు/ నాకు శాంతి కలగదొంక... ..” అని అన్నాడు.

తిలక్ ‘అర్తగీతం’ అనే ఖండికను దీనుల, హీనుల దుస్థితి చూచి చలించి రాశాడు.

“నేను చూశాను నిజంగా ఆకలితో అల్లాడి మర్రిచెట్టు / కింద మరణించిన ముసలివాణ్ణి/ నేను చూశాను నిజంగా నీరంధ్ర వర్షాన వంతెనకింద /నిండు చూలాలు/ ప్రసవించి మూర్ఛిల్లిన దృశ్యాన్ని!/ నేను చూశాను నిజంగా తల్లిలేక తండ్రీలేక తిండిలేక/ ఏడుస్తూ ఏడుస్తూ/ ముంజేతుల కన్నులు తుడుచుంటూ మురికికాల్వ/ పక్కనే నిద్రించిన మూడేళ్ళ పసిబాలుణ్ణి/ నేను చూశాను నిజంగా పిల్లలకు గంజికాసిపోసి/ తాను నిరాహారుడై”

ఇలాంటి దుస్థితిలో వున్న నా దేశాన్ని గూర్చి ఏమని పొగడగలను, నీ ఆదేశాన్ని ఏమని మన్నించగలను అని మన సంస్కృతిని, జ్ఞానాన్ని నిలదీస్తాడు. తిలక్ జాతి, మత, కుల, వర్ణ బేధాల్ని అంగీకరించలేదు. కారణం అతనికి గల మానవతాదృక్పథమే. ఇంతవరకూ వివరించిన ఖండికల్లో గాంధేయ వాదంతో కూడుకొన్న తిలక్ మానవతా దృక్పథం

వెల్లడి అవుతుంది. దీనికి భిన్నమైన మార్పు దృక్పథంతో కూడుకొన్న మానవతావాదం కూడా అక్కడక్కడా కనిపిస్తుంది.

తెలక్ ఏ ఇజాలకూ, రాజకీయవాదాలకూ పూర్తిగా కట్టుబడక పోయినా వాటి ప్రభావాలకు లోనై రచనలు చేసిన సందర్భాలు లేకపోలేదు. విప్లవంతో కూడుకొన్న మార్పు దృక్పథం 'నీడలు', 'మేగ్నాక్టార్డు'లో కనిపిస్తుంది.

'నీడలు' అనే కవితా ఖండికలో మనకు ఈ క్షమాగుణ ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

“చిన్నమ్మా! వీళ్ళ మీద కోపగించకు / వీళ్ళ నసహ్యించుకోకు”

ఈ ఖండికలో కవికి దీనుల మీద వున్న సానుభూతి స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

మధ్య తరగతి ప్రజల్లోని లోపాలన్నీ వీరికి బాగా తెలుసు. అదువల్ల లోపభూయిష్టమైన ఈ సమాజం బాగుపడాలనే ఆకాంక్ష వీరికి ఎక్కువగా వుంది. అందుకే చిన్నమ్మా! వీళ్ళ మీద కోపగించకు అనే వాక్యంలో ప్రారంభమైన ఈ ఖండికలో మధ్య తరగతి మనుషులు 'భయపీడితులనీ' వీరు భూతకాలానికి బానిసలు. సంప్రదాయ భీరువులు అని విమర్శించారు. వీరి మనస్తత్వాన్ని నిరసించారు. వీరి సంకుచిత మనస్తత్వాన్ని అవహేళన చేస్తూ.

“వీళ్ళందరూ తోకలు తెగిన ఎలుకలు/ కలుగుల్లోంచి బయటకు రాలేరు” అంటాడు.

వీరు పూర్తి వ్యక్తిత్వం వున్నవాళ్ళు కాదు. సగం సగం మనుష్యులు, మరోసగం మరుగుపడిన బాధాగ్రస్తులు అని భావించి వారి నిజస్వరూపాన్ని ప్రతిభావంతంగా చిత్రించారు. ఎన్నో లోపాలు వున్నప్పటికీ ఈ మధ్య తరగతిని కరుణించమని చిన్నమ్మాను ప్రార్థించాడు కవి. తప్పుచేయడం మానవనైజం. నేడు సమాజంలో పెద్దపెద్ద నాయకులుగా చలామణి అయ్యేవాళ్ళు అంతులేనన్ని అఘాయిత్యాలు, దౌర్జన్యాలు, దోపిడీలు, తప్పులు చేస్తున్నారు. వారి దురాగతాల్ని ప్రతిఘటించే వారు లేరు. వారిని ఏ చట్టాలు కానీ, ఏ శిక్షాస్మృతులు కానీ ఏమీ చేయలేవు. కానీ ఆకలితో అలమటిస్తూ, కనీస అవసరానికి నోచుకోని వ్యక్తి చేస్తే అది గొప్పనేరంగా భావిస్తారు. అందువల్లే చిన్నమ్మాను అలాంటి మధ్యతరగతి వ్యక్తి క్షమించమని తెలక్ వేడుకొంటాడు.

వీరికి ఎన్నో అవకాశాలు వచ్చినప్పటికీ వాటిని అందుకోలేరు. కారణం కడు పేదరికం. తమనీడను చూసుకొని తామే భయపడే స్వభావం కలిగినవారు. అవివేకం వల్ల

సంఘపు కట్టుబాట్లు వల్ల ఇలా తయారు అయ్యారు అంటారు. ఇలాంటి దుస్థితిలో వున్నవారిని అనవ్యభావంతో తిరస్కరించినందువల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. వారిని దయతో చేరదీయాలని వేడుకొన్నాడు. అయినా వారిని విడిచివెళ్ళిపోకు, వాళ్ళందరూ నీ బిడ్డలు' అని చిన్నమ్మాను ప్రాధేయ పడ్డాడు. ఈమెను పీడితులు, తాడితులు అయిన మధ్య తరగతి ప్రజల పక్షాన నిలిపాడు. ఈమె మానవతకూ, కరుణకూ ప్రతీక. ప్రజలకష్టాల్ని స్వయంగా చూసిన తెలక్ తానూ బాధపడి వాళ్ళదీనస్థితిని సమగ్రంగా వర్ణించి, స్పందించి దైన్యస్థితిని, అసహాయతనీ సానుభూతితో చక్కగా చిత్రించాడు.

'మేగ్నాక్టార్డు'లో కూడా ఇలాంటి భావమే చోటుచేసుకుంది. 'గుండెలోపలి గుండె కదలించి'. 'పాతలోకపు గుండెలో శతఘ్నిపగిలింది'. 'మాటమాటకి దూకు సింహంలాగా. మేం రేగుతాం.' అని అనడంలో విప్లవ భావం కనిపిస్తుంది. ఈ విప్లవం అంతా పూలవర్షాన్ని భువిని కురిపించేందుకే అవడం వల్ల విశ్వమానవ అభ్యుదయం కోసమే ఆ విప్లవం అని తెలుస్తుంది. తెలక్లో విశ్వమానవతా దృష్టివుంది. "టులాన్" భూమిమీద కూడా ప్రజల కన్నీళ్ళవాన వరదలై పారటాన్ని గమనించాడు. లిబియాలో, బెర్లిన్లో, స్టాల్లిన్ గ్రాడ్లో స్వార్థం పిచ్చికుక్కలా పరిగెత్తటాన్ని చూశాడు. కాంగోలో, క్యూబాలో, సైప్రస్లో, లావోస్లో సైతం కాలి కమురు కొంపు కొట్టే కాలం కథనీ, మానవ వ్యధనీ అర్థం చేసుకొన్నాడు. తను నివసించే దేశంలోనే కాక ప్రపంచమంతటా జరుగుతున్న యుద్ధాల్ని, అమానుష చర్యల్ని అసహ్యించుకొన్నాడు.

దేవుడు కూడా మానవత్వాన్నే సహజగుణంగా కలిగివున్నాడనే మానవతా దృక్పథం తెలక్ 'నిన్నరాత్రి'లో కనిపిస్తుంది. ఈ కవితలో ఒక యువకుని ఆకలిచావు. సంధ్యవేళ ఉరివేసుకొన్న సానిపడుచు గాథ, చీనా యద్ధంలో చితికిన కొడుకు వార్త విని చీకట్లో ఏట్లోకి దూకిన ముసలి దాని వృత్తాంతం దేవునికి చెప్పకుండా వుండిపోయాడు. ఎందుకంటే ఆ దేవుడు కూడా మానవత్వాన్నే కలిగి వున్నాడనుకోవడం వల్ల దేవుని అశక్తతను గూర్చి చెప్తూ -

“మానవుడే దానవుడై తిరగబడినప్పుడు / పావం పెద్దవాడు - కన్న కడుపు - ఏం చేస్తాడని!”

అనడంలో దేవునిలో దైవత్వాన్ని కాక, మానవత్వాన్నే దర్శించిన దార్శనికత వ్యక్తం అవుతూ వుంది. తెలక్ అర్థంపర్థం

లేని జీవితాలని, నిస్సారంగా సాగదీసే వారిని గొంగళి పురుగులుగా చిత్రికరించాడు. 'గొంగళి పురుగు' అనే ఖండికలో-

బల్లవరువుగా పరుచుకొన్న జీవితం మీదనుంచి భార్యమణి తాపీగా నడిచివచ్చి అందికదా- / "పంచదారలేదు / పాలడబ్బాలేదు / బొగ్గులేవు - రాత్రిక / రగ్గులేవు"

వీరి జీవితం బల్లపరువుగా పరుచుకుందని చిత్రిస్తూ రోజూ భార్య, అవిలేవు ఇవిలేవు అని చెప్పినప్పటికీ పాతపాటకు విలువలేనట్లు చలనం లేకుండా వుంటాడని ఇక్కడ గొంగళిపురుగుతో పోల్చాడు. ఇక్కడ కొంత హేళన, కొంత సానుభూతి కన్పిస్తుంది. వీరు ఎన్నో పగటి కలలు కంటారు. కోర్కెల సీక్రెట్ బాక్స్ లోని ఉద్రేకాన్ని, సెక్స్ ని, శృంగారాన్ని, క్రైమ్ ని, లాటరీ కాగితాల్ని కవి మనకు చూపించాడు.

వీరు ఉన్నత శిఖరాల్ని అధిరోహించలేకపోయినా బంగారంలాంటి కలలు కంటూ..

"నవ్వుకుని మీసం మెలేసుకుని / మాట్లాడకుండా జెంటిల్ మన్ లా మత్తుగా".

వ్యవహారిస్తారని మధ్య తరగతి మానవుని జీవితవిధానాలకు, అలవాట్లకు, ఆచారాలకు ఈ ఖండిక ద్వారా తిలక్ దర్పణం పట్టాడు. తిలక్ తన రచనల్లో మానవతా భావాలకు అత్యున్నతస్థానం కల్పించాడు.

'తపాలాబంట్లోతు' ఖండికలో సుబ్బారావు అనే సామాన్య పోస్టుమాన్ ను గూర్చి అత్యంత సానుభూతితో చిత్రించాడు. మామూలుగా పోస్టుమాన్ అందరికీ ఆత్మీయుడు. ప్రతి ఒక్కరి బాధలోకానీ, సంతోషంలో కానీ పాలుపంచుకుంటాడు. అయినప్పటికీ పోస్టుమాన్ వ్యక్తిత్వాన్ని ఎవరూ గుర్తించరు. అతని కష్టాల్లో ఎవ్వరూ సానుభూతి చూపించరు. ఎండ, వానల్ని ఏమాత్రం లెక్కచేయకుండా అరిగిన చెప్పులు, ఖాకీదుస్తులు ధరించి ఇల్లు ఇల్లు, వీధివీధి తిరిగినప్పటికీ అతనిమీద ఏ ఒక్కరికి కరుణ, ప్రేమ ఏమాత్రం లేదు. కానీ అతడు తెచ్చే వార్తకోసం ప్రతిఒక్కరు ఎదురుచూస్తూ వుంటారని కవి నిర్మోహమాటంగా తన భావాల్ని వెల్లడించాడు.

"ఇన్ని యిళ్ళు తిరిగినా / నీ గుండె బరువు దింపుకోవడానికి ఒక్క గడపలేదు / ఇన్ని కళ్ళు పిలిచినా / ఒక్క నయనం నీకోటుదాటి లోపలకు చూడదు / ఉత్తరం యిచ్చి నిర్దిష్టడిలాగ వెళ్ళిపోయేనిన్ను చూసినపుడు / తీరం వదలి సముద్రంలోకి పోతున్న ఏకాకి నౌకచప్పుడు"

ప్రతి ఒక్కరి గుండె బరువును పోస్టుమాన్ దించుతాడు. కానీ అతని గుండె బరువుదించే వ్యక్తి కానీ, గడపకానీ కన్పించవు. అతను ఉత్తరం ఇచ్చిన తర్వాత ఏకాకి జీవితాన్ని,

ఏకాకి నౌకతో పోల్చి ఎంతో హృదయ విదారకమైన సన్నివేశంగా తీర్చారు. 'సైనికుడి ఉత్తరం' అనే కవితా ఖండికలో

"ఇప్పుడు రాత్రి, అర్ధరాత్రి / నాకేం తోచదు నాలో ఒక భయం / తెల్లని దళసరి మంచురాత్రి చీకటికి అంచు / దూరంగా పక్కడేరాలో కార్పొరల్ బూట్స్ చప్పుడు"

ఇందులో సైనికుల ధైర్యాన్ని వారి మనసులో పేరుకుపోయిన భయాన్ని యుద్ధవాతావరణం కలిగించే మంటగా తిలక్ అభివర్ణించాడు. అక్కడ వాతావరణంలో ఉన్న చలి తన మనసుకు భయాన్ని కలిగించే దృశ్యంగా భావించాడు. యుద్ధమే సంభవించినట్లు అయితే భవిష్యత్తు స్వరూపాన్నే మార్చివేస్తుందని, భయానకమైన చేదునిజాన్ని నొక్కి చెప్పాడు. ఈ భయానక దృశ్యాలకు కారణం ప్రకృతి, దయావిహీనత కాదని, మానవుడే మానవుడికి ప్రత్యక్షశత్రువై, తన చావుకి తానే సిద్ధం చేసుకొన్న ఆయుధసామాగ్రి, కారణం లేని కక్షలు, కార్పణ్యాలు నిజమైన కారణాలని తిలక్ ఉద్ఘోషించాడు.

'సి.ఐ.డి.రిపోర్టు' అనే కవితా ఖండికలో కోటీశ్వరరావు అనే మధ్యతరగతి గుమస్తా జీవితాన్ని చిత్రించాడు. అతని తండ్రి గుమస్తా, తాత గుమస్తా, ముత్తాత గుమస్తా సాంప్రదాయకమైన వినయవిధేయతలకీ, గౌరవకరమైన దరిద్రానికీ వీళ్ళవంశం నిలయం. ఇతనికి యింట్లో ఆరుగురు పిల్లలూ, ఒక ముసలితల్లీ, ఒక పిల్లి ఒకరై నీరసంగా ఉన్న భార్య ఇతనద్దెకున్న వాటాల్లో రెండున్నర గదులూ, ఒక టెలివిజన్ లాంటి బాతరూమూ ఒక అటకా. దీని ద్వారా కోటీశ్వరరావు మానసిక స్థితిని మన కళ్ళకు కట్టేటట్లు వర్ణించాడు. గుమస్తా యోగికాడని, కవి కాడని, లంచాలు పట్టడని, ఎవ్వర్ని తిట్టడని, ఎవరేమన్నా పట్టించుకోడని చెబుతూ నేటి సమాజంలో నిజాయితీకి కాలం లేదని అలా నిజాయితీగా వ్యవహరించే వ్యక్తి తన చావును తానే కోరి తెచ్చుకొంటాడని వాస్తవ పరిస్థితిని గుమస్తా పాత్ర ద్వారా వ్యక్తపరిచాడు.

మానవ సిద్ధాంతాల్ని అలవాట్లను తెలపడంతోనూ, మానవ సమస్త ప్రవర్తనలతో సంబంధం వుండి మానవజాతి శ్రేయస్సును కోరడంలోనూ, దైవంలోవుండే దివ్యత్వాన్ని కాక మానవత్వాన్ని దర్శించడం, గాంధీ సిద్ధాంతాలతో కూడుకొన్న మానవతా దృక్పథంతోపాటు మార్పు దృక్పథాన్ని కూడా కలిగి వుండడం గమనించదగ్గ విషయం. ఇది తిలక్ లోని మానవతావాద విస్తరణ. మానవజాతి అభ్యుదయాన్ని, ఔన్నత్యాన్ని కోరుకుంటూ తన కవితా ఖండికల్లో తిలక్ ప్రతిఫలించేటట్లు చేశారనడంలో ఏమాత్రం అతిశయోక్తిలేదు. తిలక్ కవితా జీవధార ఎంతటి సుధారస ప్రపూర్ణమో! ♦

నా బాల్యం ఆకలి, కష్టాల మధ్యనే గడిచింది

- గిడ్డి సుబ్బారావు

గిడ్డి సుబ్బారావు ఉభయ గోదావరి జిల్లాల కవులకు అత్యంత సన్నిహితుడు, ప్రేమపాత్రుడు. రచయిత, కవి, ముఖ్యంగా సాహిత్య కార్యకర్త. వృత్తి రీత్యా పోస్టల్ డిపార్టుమెంట్‌లో ఉద్యోగం చేసినా 1970-75 నాటికి అద్దేపల్లి మిత్రబృందంలో సభ్యుడయ్యాడు. ఆయన కొత్తపేట చేరిన తరువాత 'కళాసాహితి' సంస్థను స్థాపించి యువ కవులను తయారుచేశారు. ఆయనతో సాహిత్య ప్రస్థానం సంపాదకవర్గ సభ్యులు, రచయిత గనారా సంభాషణ.....

► మీ బాల్యం, ఆనాటి పరిస్థితులు వివరిస్తారా?

నేను దళిత వ్యవసాయ కూలీ కుటుంబం నుంచి వచ్చిన వాడిని కనుక నా బాల్యం ఆకలి, కష్టాల మధ్యనే గడిచింది.

► మీరు వృత్తిరీత్యా ఉద్యోగం చేశారు. సాహిత్యరంగంలో ఎలా ప్రవేశించారు?

నా బాల్యం కష్టాల మధ్య గడిచినా, నా తండ్రి సత్తెయ్య రంగూన్ వెళ్లి వచ్చిన వాడు కావడం వల్ల ఐదారు భాషలు మాట్లాడేవాడు. అంతేకాదు రామాయణ, భారత, భాగవతాది కావ్యాల కథలను నాకు చెబుతూ వుండేవాడు. మా పినతండ్రి శివనాథశాస్త్రి రఘుపతి వెంకటరత్నం గారి శిష్యుడు. బ్రహ్మసమాజ మతావలంబి, ఆయన మాకు కృష్ణశాస్త్రి గారి గేయాలను నేర్పిస్తూ ఉండేవారు. బోయి భీమన్న గారి పాలేరు నాటకం ప్రతి సంవత్సరం మా గ్రామంలో ప్రదర్శిస్తూ ఉండేవారు. ఆ రకంగా చిన్న నాటనే నాకు సాహిత్యం పట్ల ఆసక్తిని కలిగించింది. ఉద్యోగం విషయానికొస్తే ఉపాధ్యాయుడిగా చేసినప్పుడు ఉపాధ్యాయ పత్రికలు నాకు సాహితీపరంగా మరింత ఆసక్తిని కలిగించాయి.

► ప్రజాకవి అద్దేపల్లి రామమోహనరావుతో సుమారు మూడు దశాబ్దాల స్నేహం. ఆయన ప్రభావమెంత?

నేను 1960లనుంచి కవిత్వం ఆరంభించినా, అద్దేపల్లివారు కాకినాడ ప్రవేశించిన తర్వాతనే అంటే 1970ల

తర్వాతనే కవిత్వాన్ని సీరియస్‌గా తీసుకొనడం ప్రారంభించాను, శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థానంపై ఆయన బందరులో ఉండగా రాసిన విమర్శ వ్యాసాలు చదివి వుండటం వలన మేం (చినుకు అశోక్ కుమార్, నందనోదయ, ఈశ్వర్, రారాసి వంటివారం) వెంటనే కాకినాడలో ఆయన అనుయాయులుగా చేరిపోయాం. ఆయన 'అంతర్జాల' కవితా సంపుటిలోని ప్రతి కవిత, ఆయన ప్రతి ఉపన్యాసం, ఆయన అభ్యుదయ భావాలు మమ్మల్ని ఎంతో ఆకర్షించాయి. ఆయన ప్రభావం నాపై చాలా ఉన్నది.

► మీ సాహిత్య ప్రయాణంలో అభ్యుదయ, దిగంబర, విప్లవ సాహిత్యాలు, ఆ తరువాత దళిత, స్త్రీవాదాలు, అనేక సాహిత్య ఉద్యమాలు వచ్చాయి. మీపై వాటి ప్రభావం గురించి చెప్తారా?

ముందుగా అభ్యుదయ , దిగంబర, విప్లవ సాహిత్య ఉద్యమాల గురించి ; స్వాతంత్ర్యోద్యమకాలంలో ఉద్భవంగా సాగినా అభ్యుదయ సాహిత్యోద్యమం నెమ్మదిగా ఉద్యమ స్థాయిని కోల్పోవడం ప్రారంభమయింది. స్తబ్ధత ఏర్పడింది. ఆ స్తబ్ధత దిగంబర కవితోద్యమానికి దారితీసింది. దిగంబర కవుల్లో కసి ఎక్కువ పాళ్లలో వుండి, కొంత జుగుప్సాకర పద ప్రయోగాలు ఉన్నా, చెరబండరాజు, నగ్నముని, నిఖిలేశ్వరులు ఉద్యమస్థాయి కవిత్వం రాసారు. జ్వాలాముఖి ఉపన్యాసాలు శ్రోతల్లో జ్వాలల్ని రగిలించేవి. ఉద్రాతలూగించేవి. కాకినాడలో

వారి రాక ఎన్నెన్నో ఆలోచనలను రేపింది. అది కొద్దికాలమే సాగినా, తదనంతర కాలంలో విప్లవ కవితోద్యమానికి బాటలు వేసింది. విప్లవ కవితోద్యమం గొప్ప మార్పుకి కారణమయింది. 1970-75 సంవత్సరాలు విప్లవ కవితోద్యమ స్వర్ణ వత్సరాలు - అద్దేపల్లి దళమైన మేం శివసాగర్, చెరబండరాజు వంటి కవుల కవిత్యాలు, శ్రీశ్రీ మరో ప్రస్థానం మమ్మల్ని చర్చించుకొనేటట్టు చేసింది. నన్నే కాదు యువ కవులందరినీ ప్రభావితం చేసింది.

దళిత, స్త్రీవాదాలు పుట్టుక గురించి చెప్పుకోవలసి వస్తే : కారంచేదు, చుండూరు మారణకాండలు దళిత వాదాన్ని పుట్టించాయి. పితృస్వామ్య వ్యవస్థ ఆగడాలు స్త్రీవాదాన్ని తెచ్చాయి. దళితుడిగా నాపైనా ఆ ప్రభావం ఉందనే చెప్పాలి. దళిత ప్రతిఘటన కుసుమ ధర్మన్న, జాషువాల తర్వాత ఉవ్వెత్తున లేచిన కాలమిది.

► **దళిత వాదనలోనూ భిన్న ధోరణులు ప్రేరించాయి. దళితులలో అతి దళితులు, స్త్రీలలో దళిత స్త్రీల ధోరణివై మీ అభిప్రాయం?**

దళితులు, అతి దళితులు అన్న మాట రాజకీయాల్లో సీట్లు దక్కుని వారు, ఎస్సీలంటే కాంగ్రెస్ ఓటు బ్యాంకు అనే ముద్ర వున్న కాలంలో మరొక అధికార పార్టీ ఆ ఓటు బ్యాంకును చీల్చి, తమ స్వంతం చేసుకొనే ప్రయత్నంలో వచ్చిందే. మాదిగల గిన్నెను మాలలు లాగేసుకుంటున్నారనేది అపోహ మాత్రమే. అందుకే నేనంటాను. అయిదు వేళ్ళూ కలిసి బిగిస్తే పిడికిలి / రెండు, మూడు పెద్దోళ్ళ కిరికిరి ' అని. ఇక స్త్రీలలో దళిత స్త్రీల వాదన సరైనదే. ఎందుకంటే ఫెమినిస్టులు ఎక్కువగా అగ్రవర్ణ స్త్రీలు. వారు వారి సమస్యలనే ఎక్కువగా ప్రతిబింబించి, దళిత స్త్రీల సమస్యలను ప్రక్కన పెట్టారు. అందుకనే చల్లపల్లి స్వరూపరాణి, గోగు శ్యామల, జూపాక సుభద్ర వంటివారు నల్లపొద్దు వంటి రచనలు తెచ్చారు.

► **మీ సమీక్షలు చదివినప్పుడు చాలా లోతైన విమర్శ చేశారు. ఆ రంగం ఎందుకు వదిలిపెట్టారు?**

నిజమే. అద్దేపల్లి వారు, మరికొందరు అదే మాట అంటారు. కవిని, ఆయన కవిత్యాన్ని అంచనా కట్టేటప్పుడు అతని జీవితపు లోతుల్లోకి వెళ్ళినప్పుడే ఆ కవితకు న్యాయం జరుగుతుంది. సమీక్ష లోతుగా వస్తుంది. విమర్శ రంగాన్ని అనారోగ్యకారణంగా తాత్కాలికంగా ఆపాను. వదిలిపెట్టలేదు.

► **తెలుగులో సాహిత్య విమర్శ ఎలా ఉంది?**

ఆరోగ్యకరంగానే ఉన్నది. రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి, వెంకటేశ్వరరెడ్డి, మాకినీడి సూర్యభాస్కర్ వంటివారు మంచి విమర్శలు రాస్తున్నారు.

► **జి.సుబ్బారావు అనగానే కొత్తపేట ఉగాది కవి సమ్మేళనం గుర్తుకు వస్తుంది. ఉగాది సమ్మేళనాలలో ఉభయ గోదావరి జిల్లాల్లో కవులు మిమ్మల్ని తండ్రిలా భావిస్తారు. మరువరాని వేదికగా “కళాసాహితీ”ని తీర్చిదిద్దారు. ఆ అనుభవాలను వివరిస్తారా?**

నిజమే. ఆ కీర్తి కళా సాహితీకి రావడానికి ప్రధానంగా అద్దేపల్లి, గ్రామప్రజల సహకారం, హాజరౌతున్న కవులు, శ్రోతలు కారణం. ముప్పై సంవత్సరాలుగా నడుస్తున్న సంస్థలో కవి సమ్మేళనాల నిర్వహణ దాదాపు 27 సంవత్సరాలు అంటే ఆయన జీవించి ఉన్నంత కాలం అద్దేపల్లి వారే నిర్వహించడం ఒక రికార్డు. ఒక మంచి సాహితీ వేదిక ఏ రాజకీయాలూ చొరబడనిది దొరకడం ఏ కవికైనా పండుగే. దళిత దళితేతర కవులు వేరువేరు వేదికలను ఏర్పాటు చేసుకుంటున్న రోజుల్లో 70, 80మంది కవుల్లో 20, 30 మంది దళిత కవులు తమ భావాలను ఏ సంకోచం లేకుండా వెలిబుచ్చే స్వేచ్ఛ వున్న వేదిక. కళాసాహితీ కవి సమ్మేళనాల నిర్వహణ కొత్తపేటలో ఒక పండుగ వాతావరణంలో జరుగుతుందని తెలుసుకుని, ఏ అహ్వాలూ లేకుండా భగ్వాన్, రెంటాల శ్రీవెంకటేశ్వరరావు వంటి ఉత్తమస్థాయి కవులు రావడం మాకెంతో ఆనందం. ప్రక్రియాపరంగా పద్య, గద్య భేదాలు పాటించని వేదిక కళాసాహితీ. తథాగతీయం (బుద్ధుని సంపూర్ణ జీవిత చరిత్ర) 4088 పద్యాలతో నిర్వచనంగా అద్దకి కేశవరావుగారి ఉద్గ్రంథం బేతవోలు రామబ్రహ్మం, గాడేపల్లి కుక్కుటేశ్వరరావు వంటి ఉద్గ్రంథుల సంచాలకత్వంలో మా కళాసాహితీ ఆవిష్కరింప జేసింది. తెలుగు సాహిత్యంలో “పచన కవితాధారణ” అనే ప్రక్రియను యానాం కవి పి.ఆర్.ఎల్.స్వామి చేయగా ప్రవేశ పెట్టాము. స్వాతంత్ర్య స్వర్ణోత్సవాలలో సమర యోధులపై ప.గో.జి. చెరుకు మిల్లీలో మా కళా సాహితీ కవి సమ్మేళనాలను నిర్వహించింది. మా సంస్థ అప్పటి గౌరవాధ్యక్షులు ఎం.వి.ఎన్.సుబ్బారాజు గారి పూనికతో అది జరిగింది. కవిత్యంలో రైతు, కవిత్యంలో మానవత్వం, కవిత్యంలో స్త్రీవంటి ఎన్నో సింపోజియాలను కూడా మా కళా సాహితీ

నిర్వహించింది. 2013లో మా కళా సాహితీ రజతోత్సవాలను సంస్థ సభ్యులు, అభిమానులు, కవులు పెద్దఎత్తున నిర్వహించి, ప్రధాన కార్యదర్శినైన నా కృషికి గుర్తింపుగా ప్రత్యేక సంచికను తేవడం నేను మరిచిపోలేని తీపిగుర్తు. ఉభయ గోదావరి జిల్లాల యువకవులు నన్ను తండ్రిగా భావించడం వారి ఆత్మీయత. ఉభయగోదావరి జిల్లాలతోపాటు విజయనగరం, విశాఖపట్నం, కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాల నుండి కూడా కవులు వస్తుంటారు.

► మీరు కవి మాత్రమే కాదు. ఎన్నో కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. దాని ఫలితంగా అనేకమంది యువకవులు వచ్చారు. వారు ఎలాంటి నిబద్ధతతో కవిత్వం రాస్తున్నారు?

కవిత్వాన్ని ప్రచారం చెయ్యడం నాకు ఇష్టం. దశ దిశ లేని యువ కవులు మా సంస్థ కవి సమ్మేళనాల ద్వారా ఒక మార్గాన్ని ఏర్పరచుకుంటున్నారు. అందుకు అద్దేపల్లివారి నిర్దేశకత్వంతో బాటు సీనియర్ కవులు కూడా కారణం.

► అనేక సాంఘిక, ఆర్థిక అసమానతల మధ్య జీవించారు. వాటిని ఎదుర్కొని నిలబడడం ప్రశంసనీయం. వివక్షత ప్రభావం మీ కవిత్వంలో ఎంత?

అంబేద్కర్ కేలూస్కర్ పండితుడు, అంబేద్కర్ అనే ఉపాధ్యాయుడు, బరోడా మహారాజు, షాహూ మహారాజ్ దొరికి ఉండక పోయివుంటే మనకో ప్రపంచ మేధావి లభించివుండే వాడు కాదు. అయినా ఆయన ఎన్నో వివక్షల్ని ఎదుర్కొన్నాడు. అయితే నాకు లభించిన సహృదయ బ్రాహ్మణ ఉపాధ్యాయులు, స్నేహితుల కారణంగా అతి తక్కువ వివక్షల్నే ఎదుర్కొన్నాను. కొవ్వొత్తిలా ఎన్నాళ్ళు? వంటి కవితల్లో ఆ ప్రభావం వుంది.

► తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో బొజ్జా తారకం “నది పుట్టిన గొంతుక” మొదటి దళిత సంపుటి అనవచ్చు. కుసుమధర్మన్లు, జ్ఞానానంద కవితాంటి వారు వ్రాసారు. అలాంటి ధిక్కార స్వరం కలిగిన కవిత్వం ఇప్పుడు చాలా అవసరం. అలాంటి కవులున్నారు?

తారకం గారు వాస్తవానికి ఉద్యమకారుడు. అంబేద్కరిజానికి మార్క్సిజాన్ని జోడించి ఆయన జైల్లో రాసిన ‘నది పుట్టిన గొంతుక’ ఆయన నిబద్ధతను తెలుపుతుంది. జ్ఞానానంద కవి ధిక్కార స్వరమే. రాజోలులో దళిత చైతన్య వేదికను నిర్వహిస్తున్న బత్తుల మురళీకృష్ణ “నెత్తుటి మడుగుతో

కవితా పాదాలు” అనే దళిత ధిక్కార కవిత్వాన్ని తెచ్చారు. పినివే సత్యనారాయణ “ధిక్కార ఖడ్గాన్ని” వెలయించారు. మోకా రత్నరాజు, గూటం స్వామిల కవిత్వంలో దళిత ఆర్తి కనిపిస్తుంది. ఇంకా విస్తృతంగా ఈ కవిత్వం (ధిక్కార కవిత్వం) రావలసి వున్నది. కుసుమ ధర్మన్లు వంటి ఉద్యమ కవులు రావలసే వున్నది.

► ఆర్థిక సంస్కరణల ఫలితంగా తెలుగు భాష కూడా తన ఉనికిని కోల్పోతుంది. అది సాహిత్యంపై పడిందా? సాహిత్యం ఉనికిని కోల్పోకుండా ఉండాలంటే మీ సలహా?

ఆర్థిక సంస్కరణల ఫలితంగా భాష ఉనికిని కోల్పోదు. పైగా ఆ ప్రభావాల ప్రమాదాన్ని విప్పి చెప్పే వస్తువును కవులకందిస్తుంది. అద్దేపల్లి వారి పొగచూరిన ఆకాశం అందుకొక ఉదాహరణ. సాహిత్యం ఉనికిని కోల్పోకుండా ఉండాలంటే ఆ వస్తువుతోటే వ్యవస్థపై ఎదురుదాడి చెయ్యడమే.

► యువకవులకు మీరిచ్చే దిశానిర్దేశం ఏమిటి?

యువకవుల్లో చాలామంది ఇతర లబ్ధి ప్రతిష్ఠలైన కవుల్ని చదవరు. ఆ ప్రభావం తమపై పడుతుందని భయం. అది పొరపాటు. ఒక మంచి కవిత చదివినప్పుడు మరో మంచి కవిత రాసే ఇన్స్పిరేషన్ వస్తుంది. భాషా జ్ఞానం, ప్రయోగశీలత కూడా యువకవులు తెచ్చుకోవాలి.

► ఇంతవరకూ మీరు తెచ్చిన కవితా సంపుటాలు, వివమర్శ గ్రంథాలు?

వెలుతురు జలపాతం, బియ్యం గింజ, వలసపోయిన జీవితం వచనా కవితా సంపుటాలు, అక్షరావిప్పుణం సమీక్షలు, అద్దేపల్లి సాహిత్య వైభవం, గుండెను కడిగే కవితలు, భగ్వాన్ కవిత్వ పరిచయం నేను తెచ్చిన గ్రంథాలు.

నెత్తురింకా ఎర్రబడుతుంది. అనే దళిత కవితల సంకలనం నేను సంకలన కర్తగా తెచ్చిన పుస్తకం. ఇది దళితులతో బాటు, దళిత సహానుభూతితో రాసే దళితేతర కవుల కవిత్వం కూడా దళిత కవిత్వమే అనే కొత్త అవగాహనతో తెచ్చింది.

► ఆఖరుగా నేటి అంబేద్కరిష్టలు, మార్క్సిస్టులు కలిసి నడవాలని చాలామంది భావిస్తున్నారు. దీనిపై మీ అభిప్రాయం? అవసరమైనప్పుడు రెండూ కలిసి నడవడం అవసరం.

గనారా - 9949228298 ♦

కవిత

చరిత్ర పాఠాలు

- నిఖిలేశ్వర్

9177881201

త్రతరాల చరిత్రపై

అల్లుకున్న ధూళి,
ఒక్కొక్క పొర విడిపోగానే
పౌరాణిక గాధల-
కట్టు కథల్లో
ఆనవాళ్ళు వెతుకుతున్న
అత్యాధునిక వారసులకు
వర్తమానమొక చిక్కుముడి!

ప్రవహించే కాల చరిత్రలో
ఎదురీదే సాహసం
ప్రమాదాల అంచులపై

కొనసాగే జీవన యానం,
ముందుకు సాగితేనే గమ్యం-
అర్ధాంతరంగా ఆగినా
అలసి వోడి వెనక్కి వచ్చినా
జీవితం ఏనాడూ క్షమించదు
రాజీపడినచోటే
నిరంతరం వెంటాడే
అపరాధ భావన...!!

అకాశమంత పందిరి

భూదేవంత అరుగూ లేకుండానే
అత్యాచారాల్ని అదేపనిగా
అలంకరించుకుంటున్న వాళ్ళం..!
అమ్మాయి వయసు రాకముందే
ఆడపిల్లగా పుట్టినందుకు
అనువులు బాస్తున్న పసిదేహాలం..!
అరవై ఆరేళ్ళ స్వతంత్రదేశంలో
తిరిగే ప్రతి అర క్షణానికీ
ముసలి నక్కలచేత.. పడుచు కుక్కలచేత
చిదిమేయబడుతున్న చిన్నారి దివ్యలం..!

అభం శుభం తెలియని వయసులోనే
వావివరసలు మరిచిన
పశువాంఛలకు బలవుతున్నవాళ్ళం..!
ఈ దుర్భరభారతంలో
నిర్భయంగా..
అర్ధరాత్రే అక్కర్లేదు పట్టపగలు తిరిగినా
గుంటనక్కల కళ్ళు
చూపుల్లోనే ఒక్క తడిమేస్తాయి..
నిలువునా ముళ్ళు గుచ్చేస్తాయి..!
కామాతురాణం
న భయం న లజ్జ

చిదిమేయకండి మమ్మల్ని..!!

- జడా సుబ్బారావు

9849031587

నరరూప ఆకలికీ..
వికృత చేష్టలకీ
పూర్తిగా ఏర్పడని
దేహాలు కూడా
పూలపాస్తులే..!
వేడి దేహం చల్లారే వరకూ
తల్లీ గుర్తు రాదు..
చెల్లీ గుర్తురాదు..!
సిగిరెట్టు వాతలూ గోళ్ళ గీతలే
నడివీధిలో నిలబెట్టే
నిలువెత్తు స్వాస్థ్యాలు..!

ఏం జరిగిందో తెలియక..
ఎలా చెప్పాలో తెలియక
బిక్కచచ్చిపోయి..
బిత్తరచూపులు చూసే
విరిసీ విరియని పువ్వులం..!
మా బాధకు భాషలేదు..
మా వేదనకు మాటరాదు..!
మీ కళ్ళముందు తిరుగుతూ..
మీ చేతుల్లో ఆడుకునే మమ్మల్ని
అమానుషంగా చిదిమేసే
విష సంస్కృతికీ
వీడ్కోలు పలకండి ఇకనైనా..!
బతకనివ్వండి మమ్మల్ని..
చిదిమేయకండి మా జన్మల్ని..!

అలెగ్జాండర్ పుష్కిన్ (1799-1837)

రష్యన్ కాల্পనిక సాహిత్యపతాక - పుష్కిన్

- డా॥ యస్. జతీన్ కుమార్
9849806281

ప్రపంచ ప్రఖ్యాత రచయిత, రష్యన్ కాల্পనిక సాహిత్యవేత్త, తన కాలపు సాహిత్య చరిత్రను నిర్దేశించిన సాహితీవేత్త అలెగ్జాండర్ సెర్గియాలిచ్ పుష్కిన్. రష్యా సాహిత్యపు మహాకవిగా ప్రశంసలు మూటగట్టుకొన్న పుష్కిన్ 1799 జూన్ 6న (పాతకాలెండరు మే 26) మాస్కో నగరంలో జన్మించాడు. 46 సంవత్సరాలకే (10-2-1837న) తనువు చాలించినా ఇప్పటికీ ఆయన చిరయశనీ కాయుడై జీవిస్తున్నాడు. ఆయన జీవించిన జారు రాజరికపు రాజ్యం పోయింది. 1917లో సోవియట్ల రాజ్యస్థాపన జరిగింది. 1991లో తద్వీరుద్దమైన మరో వ్యవస్థ ఉనికిలోనికి వచ్చింది. కానీ పుష్కిన్ గౌరవ మర్యాదలకు ఏనాడూ లోటు రాలేదు. కవితా శిఖరంగా ఆయన స్థానం చెక్కు చెదరలేదు. ఆయన సాహిత్యాన్ని, జ్ఞాపకాలను పదిలంగా కాపాడు కుంటున్నారు రష్యా ప్రజలు. ఆయన పేరిట మాస్కోలో రెండు పెద్ద మ్యూజియంలు, ఆయన మరణించిన సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ నగరంలో ఒక మ్యూజియం, నిర్వహిస్తున్నారు. ఆయన నివసించిన గృహాలను స్మృతి చిహ్నాలుగా గౌరవిస్తున్నారు. ఆ దేశంలో దొరికిన అరుదైన వజ్రానికి పుష్కిన్ పేరుపెట్టారు. రష్యన్ ఖగోళ శాస్త్రజ్ఞులు కనుగొన్న నూతన గ్రహానికి ఆయన పేరు పెట్టారు. ఆయన తిరుగాడిన ఊళ్ళు, ప్రాంతాలు దర్శనీయ స్థలాలుగా చేశారు. అనేక చోట్ల ఆయన

శిలావిగ్రహాలు నెలకొల్పారు. మాస్కోలో ఆయన నివసించి, తిరుగాడిన ఆర్బట్ వీధిలోని ఇంటి సమీపంలో పుష్కిన్, అతని భార్య నటాల్యా విగ్రహాలను నెలకొల్పి గౌరవ మర్యాదలు ప్రకటిస్తున్నారు. 2 శతాబ్దాల తరువాత కూడా ఒక కవికి ఇంతటి ఆదరం అబ్బురమనిపించటం లేదా? 2018 జూన్ 1-8 వరకు మాస్కో, సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ నగరాలను, పుష్కిన్ పేరిట వున్న బ్రహ్మాండమయిన లలిత కళల (చిత్రాలు, శిల్పాల) మ్యూజియంను నేను, ప్రత్యక్షంగా చూసి తెలుసుకున్న వివరాలు ఇవి. ప్రేమ కవిత్వం, భావ కవిత్వం రాసిన రొమాంటిక్ యుగపు కవులెందరో ఉండగా, తన సమకాలికుల నుండి నేటివరకు మన్ననలందుకొంటున్న పుష్కిన్ కవితా జీవధార ఎంతటి సుధారస ప్రపూర్ణమో!

18, 19వ శతాబ్దాల కాలంలో యూరప్ ప్రాంతాల ఉద్భవించి, కళలు, సంగీతం, సాహిత్యాలను ఒక కొత్తములుపు తిప్పిన ధోరణి కాల্পనిక వాదం (ROMANTICISM) అప్పటి వరకు అనూచానంగా వస్తున్న సంప్రదాయ కళలను - మతాధీనమైన, ప్రచారాత్మక కళలకు భిన్నంగా తలఎత్తి పరిధవిల్లినది కాల্পనికవాదం. కాల্পనికత అంటే కల్పితమనీ, అవాస్తవమనీ అర్థంకాదు. గాఢమైన అనుభూతులు, ఊహాశబలత, ప్రకృతికి దగ్గరగా సంచరించటం అనేవి ముఖ్య లక్షణాలు ఒక వస్తువును, సంఘటనను, మామూలు కంటికి కనిపిస్తున్న రీతిలో

కాక' దానికి ఏవో విలువలు ఆపాదించి, తీవ్రమయిన భావోద్వేగంతో కళాసృజన చేయటం వీరి లక్షణం. హేతుబద్ధత, క్రమపద్ధతి. ఆలోచనా పరిపక్వత అనేవి వీరిని అంతగా కట్టివేయలేదు. అయితే 19వ శతాబ్దపు ఆఖరి రోజుల నుండి 20వ శతాబ్దమంతా ఈ మూడు లక్షణాలు వాస్తవికత (రియలిజం)పేరిట పట్టం కట్టుకున్నాయి. పెట్టుబడిదారీ ఉద్ధరణతో ఏర్పడిన జీవన సంక్లిష్టత, వారిమధ్య పోటీవల్ల వచ్చిన రెండు ప్రపంచ యుద్ధాల విధ్వంసం, ఏర్పడిన సంక్షోభంలో సమాజ నిర్మాణం కోసం జరుగుతున్న మానవయత్నాల, ఆశల వికాసంగా వాస్తవికత, సోషలిస్టు వాస్తవికతగా మారింది. అదే సందర్భంలో నిరాశా జీవుల, సంశయాత్మకుల భావప్రకటనా రూపాలలో అధివాస్తవికత, సంక్లిష్టత అయోమయం కూడా రంగప్రవేశం చేశాయి. కలల విజయాలు విషాదంగా కూలిపోతున్న ధ్వనులు మాత్రమే వింటున్నవారు, మానవజాతి సాగిస్తున్న నిర్మాణ బృహత్పయత్నాలను చూడలేనివారు, చరిత్ర గమనానికి ఒక క్రమ పథం వున్నదనే భావన కోల్పోయినవారు, భవిష్యత్తును కాక ప్రస్తుతాన్ని మాత్రమే ప్రధానంగా చూస్తున్నవారు. వాస్తవికతను చిన్నాభిన్నం చేస్తూ ఆధునికానంతర శకలీకరణాలతో సాగుతున్నారు. ఇన్ని పరిణామాల తర్వాత వెనక్కి తిరిగి చూస్తే.. ఇన్నింటిలో ఏ వాదమూ పూర్తిగా నశించి పోలేదని, అంతో ఇంతో అన్నీ ఇప్పుడు కొనసాగుతూనే వున్నాయని అర్థమవుతుంది. అయితే దశాబ్దాల కాలం ఈ ధోరణులన్నీ ప్రకృప్రకృనే నిలచి నడుస్తుండడంతో ఒకదాని ప్రభావం మరొక దానిమీద అనివార్యంగా పడుతుంది. తత్ఫలితంగా ఇవన్నీ కలుపుకున్నా ఒక సామాన్య భావనా స్రవంతి మనిషి కేంద్రకంగా నుడులు తిరుగుతోంది. అందువల్లనే 2 శతాబ్దాల నాటి కవిత్వం కూడా మనిషిని రంజింపజేస్తుంది. మనిషిని సుషుప్తి నుంచి మేలుకొలిపే సాహిత్య చైతన్యం ఒక వొంక, మనోల్లాస ఉద్దీపకంగా మానవ సహజ రసానుభూతిని కల్గించే కవిత్వం మరోవంక మనిషికి అందుతున్నాయి. అనుభూతిలో చైతన్యం లేకపోయినా, చైతన్యంలో అనుభూతి కొరవడినా ఆ సాహిత్యం నిరర్థకమే. అసలు కవిత్వమంటేనే, కళలంటేనే అనుభూతి సాంద్రత కదా! కారుణ్యాన్నుండి వీరత్వాన్ని ఉద్దీపించటం, అకర్మణ్యత్వం నుండి కార్యోన్ముఖతను సృజించటమే కళాకారుని లక్ష్యం. లక్షణం. ఈనాటి దృష్టితో నిన్నటిని మూల్యాంకనం చేయలేము.

అలాగని నిన్నటి దృష్టికే నేటిని కట్టివేయలేము. చరిత్ర గమనంలో ఎన్నో పాదముద్రలు, ఎన్నో చెరిగిపోని సంతకాలు. అలాంటి ఒక మరణం లేని సాహిత్య సంతకం అలెగ్జాండర్ పుష్కిన్. సంప్రదాయ సాహితీసంద్రంలో నవ్యసంప్రదాయ తరంగాలు ఉరకలెత్తించినవాడు, కాల్పనిక కవితా వారధినధిరోహించి వాస్తవికతా తీరం చేరుకున్నవాడు పుష్కిన్. అందుకే అతను అమరం.

రష్యన్ కులీన వర్గానికి చెందిన కుటుంబంలో జన్మించాడు. తల్లి (నాద్యా) తరపు ముత్తాత మధ్య ఆఫ్రికా మూలాలు ఉన్నవాడు. నాద్యాతండ్రి 'పారిస్'లో విద్యాభ్యాసం చేసి రష్యా ప్రభుత్వంలో జనరల్ ఇన్ చీఫ్ ఇంజనీయరుగా పనిచేశాడు. అలా ఉన్నత కుటుంబం నుండి వచ్చిన పుష్కిన్ పై కొన్ని మిశ్రమ సంస్కృతుల ప్రభావం వుంది. మాస్కో, సెయింట్ బర్గ్ నగరాలలోని ప్రఖ్యాత విద్యాసంస్థలలో శిక్షణ పొందాడు. 15 సం॥ల వయసులోనే తొలి కవిత ప్రచురించి సంచలనం కలిగించాడు. విద్య పూర్తికాగానే యువ సాహిత్య కారుల సాంగత్యంలో తన ప్రతిభను ప్రదర్శించ సాగాడు. 1820లోనే 'రష్యన్-ల్యుద్మిలా' అనే దీర్ఘ కవితను ప్రచురించాడు. ఆ కవితా శైలి, విషయమూ రెండూ వివాదాస్పద మయ్యాయి. క్రమంగా పుష్కిన్ సాహిత్యంలో రాడికల్స్ వాణీగా ఎదిగి పోసాగాడు. సాంఘిక సంస్కరణల కోసం ఉదారభావాల వ్యాప్తి కోసం ఎలుగెత్తాడు. దాంతో మాస్కో వాదిలి పోవలసిందిగా ప్రభుత్వం అజ్ఞాపించింది. ఆయన గ్రీసుదేశంలో ఒటోమాన్ సామ్రాజ్యాన్ని కూల్చి స్వతంత్ర రాజ్యస్థాపనకు కృషి చేస్తున్న ఒక రహస్య సంస్థలో చేరిపోయాడు. రాచరికానికి వ్యతిరేకంగా సాగుతున్న గ్రీకు యుద్ధంతో ఆయన ఎంతో స్ఫూర్తిని పొందాడు. కాకనస్, న్నిమియా ప్రాంతాలలో నివశించే వాడాయన. అప్పుడే కాల్పనిక ధోరణిలో కవితలు రాయడం మొదలయ్యింది. పేరు ప్రతిష్టలు పెరిగి పోతున్నాయి. అక్కడి నుంచి ఆయన 1823లో ఒడెస్సా ప్రాంతానికి వెళ్ళాడు. మరోసారి ప్రభువర్గంతో తలపడ్డాడు. తత్ఫలితంగా ప్రవాస (రహస్య) జీవితం గడప వలసి వచ్చింది. తన తల్లిగారి వూళ్ళల్లో(మిఖలోవ్స్కయో) తిరగసాగాడు. అప్పుడు అనేక ప్రేమగీతాలు, రాశాడు. ఆ తరువాత చాలా ప్రఖ్యాతి పొందిన దీర్ఘకావ్యం 'యుజిని ఒనిజన్'కి అక్కడే బీజావాపనం జరిగింది. ఆయన రాసిన

ప్రేమగీతాలు ఎవరిని ఉద్దేశించి రాయబడుతున్నాయో అనే ఆసక్తికరమయిన చర్చలు బాగా జరిగేవి. మహారాజి ఎలెజీవత్ కోసమని కొందరు, బానిస యువతి వోల్గా కలిప్పిక్వోవ్ కోసమని కొందరు, వివాహిత అయిన తన ప్రియురాలు అన్నా పెట్రోవ్నా కోసమని కొందరు వాదిస్తూ వుండేవారు. ఆయన మీద వున్న ఆంక్షలు ఎత్తి వేయించాలనీ, ఆయనను మాస్కో రప్పించాలనీ ఉన్నత స్థానాల్లో వున్న బంధువులు, రాచరికపు ప్రావులో వున్న మిత్రులు ప్రయత్నిస్తూ వుండేవారు. ఈలోగా 1825 డిసెంబరు ఉద్యమంలో పాల్గొన్న ఉద్యమకారుల దగ్గర “స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడుతున్న మీ కోసం” అంటూ పుష్కిన్ రాసిన కవిత్య ఫారాలు దొరికాయంటూ ఆయనను మాస్కో పిలిపించారు. విచారించారు. కుటుంబ ప్రాపకం వల్ల జారు చక్రవర్తి నికోలాస్ 1 పుష్కిన్ ను ఒక ప్రాచీన పత్రాల భాండాగారంలో ఉద్యోగిగా నియమించాడు. అయితే పుష్కిన్ లోని ఉదారభావాలు, రాజకీయ ఉద్యమాల సాంగత్యం, రాచరికపు వ్యతిరేక ధోరణుల వల్ల నిత్యం పోలీసు నిఘా వుండేది. స్వేచ్ఛగా ఎక్కడికీ ప్రయాణం చేయకూడదన్నారు. ఆయన రాతలు కూడా ఎన్నో కత్తిరింపులకు గురయ్యేవి. సాధారణంగా ప్రచురించడానికి అనుమతి దొరికేది కాదు. 1825లోనే ‘బోలిస్ గుడ్ నోవ్’ అనే ప్రసిద్ధ డ్రామా రచన ఆరంభించాడు. ఐదు సంవత్సరాల తర్వాత మాత్రమే చాలా సెన్సార్లు అయిన రచన ప్రచురించాడు (2007లో కాని పూర్తి రచన ప్రదర్శించబడలేదు). ఇలా వున్నా 1829లో పుష్కిన్ రష్యా, టర్కీ యుద్ధంలో పాల్గొంటున్న తన మిత్రులను కలవటానికి వెళ్ళాడు. 1830లో విదేశీ యాత్రకోసం అనుమతి కోరితే ప్రభుత్వం త్రోసిపుచ్చింది.

1825లో పుష్కిన్ మొదటి సారిగా మాస్కోలో ‘నటాలియా’ అనే సొగసరిని కలుసుకున్నాడు. ఆమెను వివాహమాడాలని ప్రతిపాదించాడు. అనేక తటపటాయింపులతో ఆ యువతి, రాజ్యం నుంచి, అధికార వర్గం నుంచి పుష్కిన్ కు ఎటువంటి ప్రమాదమూ రాబోవటం లేదని నిర్ధారించుకొన్న తర్వాత వివాహానికి అంగీకరించింది. ఈలోగా ఫ్లేగు విజృంభణ మొత్తానికి అవాంతరాలన్ని అధిగమించి పుష్కిన్ ఆమెను 1831లో వివాహంచేసుకున్నాడు. వీరికి ఆ తర్వాత 4గురు పిల్లలు కలిగారు. వివాహం తరువాత పుష్కిన్ దంపతులు ఉన్నత వర్గాలలో రాజనభలో సభమర్యాదల ప్రకారం నడుచుకోవలసి వచ్చింది. నటాలియా ఏ అటంకం లేకుండా

రాజనభలో, ఆ మందిరాలలో జరిగే డాన్సు కార్యక్రమాలలో పాల్గొనటానికి వీలుగా పుష్కిన్ కు ఒక చిన్న పాలకహోదా కల్పించారు. ఇది పుష్కిన్ చాలా అవమానంగా భావించేవాడు. రాజ వర్గీకులతో తిరగవలసి రావటంతో పుష్కిన్ కు చాలా ఆర్థిక భారం మీదపడింది. అప్పులు తీర్చటానికి కూడా ఆయన పుంఖాను పుంఖాలుగా రాయవలసి వచ్చిందని అంటారు. ఆ భేషజాలు, మొహమాటపు మర్యాదలు, కుచ్చితపు పనులు, నటాలియా వాటికనుకూలంగా స్వేచ్ఛగా ప్రవర్తిస్తుండటంతో కొన్ని అపప్రధలు పుకార్లుగా వ్యాపించాయి. ఆ ప్రతిష్టలను కాపాడుకునే పాకులాటలోనే పుష్కిన్ డి.ఆంథన్ అనే వ్యక్తితో ద్వంద యుద్ధానికి తలపడవలసి వచ్చింది. ఆ కాలపు పద్ధతులవల్ల తీవ్రంగా గాయాల పాలయిన పుష్కిన్ రెండురోజుల తర్వాత సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ లోనే 3 ఫిబ్రవరి 1837న ప్రాణాలు కోల్పోయాడు.

1820 నుంచి 1830 వరకు పుష్కిన్ చాల గొప్ప కవిత్యం రాశాడు. ఆ తరువాత వచనం, డ్రామాల వైపు దృష్టి సారించాడు. మాస్కోలోని జీవితంలోనే ఆఖరి ఏడు సంవత్సరాలలో ఆయన రచనలు అనేకం నృత్యరూపకాలుగా, సంగీత నాటకాలుగా వచ్చాయి. మాస్కో నగరం పైన సెయింట్ పీటర్స్ బర్గ్ పై రాసిన దిబ్రాంజ్ హార్స్ మాన్, నాలుగు ట్రాజిడీల పేర ప్రసిద్ధమయిన వచన రచనలు, దిక్ష్విన్ ఆఫ్ సేడ్, దిషాట్ వంటి చిన్న కథలు ఎంతో పేరు తెచ్చాయి. 1936 నుంచి ఆయన ‘సమకాలీనం’ అనే సాహిత్య పత్రికను ప్రచురించాడు. మాస్కోలో పరిచయమయిన యువరచయితలను ఎంతో ప్రోత్సహించేవాడు. గోగోల్ వంటి రచయితలను అప్పుడే కలుసుకునేవాడు.

రష్యన్ జీవితపు సంక్లిష్టతను చిత్రించిన పుష్కిన్ రచనలు ఒక పట్టాన అనువాదానికి లొంగేవి కావు. అందుకే వొనిజిన్ వంటి నవలలు కూడా ఇంగ్లీష్ పాఠకులకు చాలా కాలం అందుబాటులోకి రాలేదు. ఒనిజిన్, బోరిస్ గుడినోవ్, ఫీస్ట్ ఇన్ టైమ్ ఆఫ్ ఫ్లేగ్ (ఫ్లేగువల్ల ఆయన వివాహం వాయిదా పడింది) కెప్టెన్స్ డాటర్, రష్యన్ అండ్ ల్యూడిమిలా, దిడిజైర్ ఆఫ్ గ్లోరి జీప్సీలు వంటి ఎన్నో రచనలు ఆయన ప్రతిభకు తార్కాణంగా నిలబడ్డాయి. ఎన్నో పాటలు, బ్యాలేలు. కళారంగాన్ని ఏలాయి. రొమాంటిసిజం నుండి రియలిజం వరకూ సాగిన కళాయాత్రగా ఆయన జీవితాన్ని అభివర్ణించవచ్చు.

స్టేవియాచర్చి బోధనల, కీర్తనల రూపం, యూరప్ (పారిస్) నుంచి వచ్చిన ఆధునిక ధోరణులు, వ్యక్తిరణలు, ప్రాంతీయ సాబగులున్న సామాన్యుల వ్యావహారిక భాషను కలిపి ఒక అందమైన రష్యన్ సాహిత్య భాషకు పుష్కిన్ ప్రాణ ప్రతిష్ట చేసినట్లుగా చెబుతారు. ఆయన వ్రాసిన నవల, భాష ప్రాతిపదిక మీదనే భవిష్యత్ రచయితలు ఇవాన్ తుర్గనెవ్, లియో టాల్స్టాయిలు తమ వచనాసాధాలను నిర్మించారు. టాల్స్టాయి అన్నా కెరినినా నవలకు పుష్కిన్ రాసిన ఒక స్కెచ్ ఆధారమని, పుష్కిన్ కూతురు మరియా (1832లో జన్మించింది) జీవితమే అన్నా పాత్రకు భూమిక అని విశ్లేషకులు నిర్ధారించారు. పుష్కిన్ శిష్యుడు గోగోల్ ఆయన రచనల మీద ప్రామాణికమైన సమీక్షలు చేశారు. కాల्పనిక కవిత సృష్టికర్త

అయినప్పటికీ పుష్కిన్ను ప్రేమగీతాల, భావ గీతాల రొమాంటిక్ కవిగా చూడకూడదనీ. రియలిస్టిక్ రచయితగానే పరిగణించాలనీ తరువాతి సమీక్షకులు అన్నారు. పుష్కిన్ జన్మదినమైన జూన్ 6ను రష్యా భాషాదినోత్సవంగా ఐక్య రాజ్యసమితి ప్రకటించింది. ఈ సందర్భంగా అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఉత్సవాలు జరుగుతాయి.

ఇంగ్లీషు కవితకు ప్రాచుర్యం తెచ్చిన కీట్సు, షెల్లీల వలెనే రష్యన్ కవితను విశ్వవ్యాప్తం చేసిన పుష్కిన్ ప్రతిభ చిరఃస్మరణీయం.

(జూన్ 6, 2018న మాస్కోలో వుండటంవల్ల పుష్కిన్ కవిత్వం తెలుగు అనువాదం ఆ గాలికి వినిపించగలిగాను. ఈ పరిచయ వ్యాసంలో వికీపీడియా, ఇంటర్నెట్ నుండి సమాచారం విరివిగా వాడుకోబడింది.) ❖

నీకోసం...

మూలం: అలెగ్జాండర్ పుష్కిన్
తెలుగు: డా॥ యస్. జతినీకుమార్

నేను గుర్తు చేసుకుంటున్నా ఒక అద్భుత సందర్భం
నా కళ్ళ ముందుకు నీవొచ్చిన తొలి సమయం సుదూరంగా
కదులాడుతున్న దృశ్యమాల
స్వచ్ఛ మనోహర అంతః శ్చేతనలా
అనుచిత దుఃఖాల అపరిమిత ఆవేదనల మధ్య
వేధింపుల, సాధింపుల
పెను సవ్యడుల లోకానురీతి మధ్య
నీ ప్రియమైన పరిమళాన్ని కలగన్నాను.
నీ మెత్తని నీరవ నిశ్చల స్వరాన్ని విన్నాను.
వసంతాలు గడచిపోయాయి.
ఎవరో పంపిన పెను తుఫానులు
తిరుగుబాటులా వచ్చాయి.
ఆహ్లాదకరమయిన కలల్ని చిన్నాభిన్నం చేశాయి.
దాంతో నీ మృదువైన కంఠస్వరాన్ని
నీ స్వర్లోక సౌందర్యాన్ని మరచిపోయాను.
ఏకాకితనపు వ్యాకుల అంధకారంలో
నా రోజులు భారంగా కదలిపోయాయి.

ఏ ఆశాలేదు. ఏ ఉత్సాహమూలేదు...
ప్రేమోద్వేగమూలేదు...
నా ఆత్మ మళ్ళీ మేల్కొంది దృఢ నిశ్చయంతో.
నీవు మళ్ళీ వచ్చావు దివ్యానుగ్రహంలా
ఒక సమ్మోహన దృశ్య మాలికలా!
ఒక స్వచ్ఛ మనోహర ఉద్వేగంలా!
నా ప్రాణం లేచివచ్చినట్లుగా గుండె స్పందిస్తోంది.
అది దేని కోసం నిలిచి గెలవాలో తెలుసుకుంది
దివ్యత్వం.. ప్రోత్సాహం.. జీవితం కన్నీళ్ళు..
చిరంతన ప్రేమ.

(మూలకవిత : రష్యన్ : యోవగోనీ బోన్వర్ 1995 డిసెంబరులో
'టూ' అనే పేర ఇంగ్లీషులోకి అనువదించారు) ❖

నరకలోకాన్ని మూసేశారు

- డా॥ పి. విజయ్ కుమార్
9490099988

యమధర్మరాజు దిగాలుగా వున్నాడు. చిత్ర గుప్తుడు

గమనించాడు. “ప్రభూ, ఎందుకిలా వున్నారు” అని అడిగాడు. “ఏం చెప్పమంటావ్ చిత్రగుప్తా, మనసేం బాగాలేదు” అన్నాడు. “ఏమైంది ప్రభూ, వివరం చెప్పండి” అన్నాడు చిత్రగుప్తుడు.

“విను చెబుతాను. నిన్ను వైకుంఠంలో అగ్రస్థానం సమావేశం జరిగింది. విష్ణుమూర్తి అధ్యక్షత వహించాడు. శివుణ్ణి కూడా అగ్రస్థానంలో విష్ణువు సరసన కూర్చోమన్నారు కానీ నిరాకరించాడు. పైన కూర్చుంటే నాకు సౌకర్యంగా ఉండదు. అని ఒక మూలకెళ్ళి డాన్స్ ప్రాక్టీస్ చేసుకుంటూ వుండిపోయాడు. అసలంతకీ ఎజెండా ఏమిటంటే నరకాన్ని మూసేయాలన్న ప్రతిపాదనపై చర్చ. చర్చ పేరుకే గాని నిర్ణయం ముందే తీసుకుంటారు. నీకు తెలియనిదేముంది?”

ఇంతవరకు చెప్పి ఊపిరి పీల్చుకోవడానికి ఆగాడు యమ.

“ఏమిటి? యమలోకాన్ని మూసేస్తారా? ఇదేమి ఆలోచన? సమ్మత్యంగా లేదే” విస్తుపోయాడు గుప్తు.

“అవునయ్యా అవును, నువ్వు సరిగ్గానే విన్నావు. అసలంతకీ ఈ మీటింగుకు నువ్వు లేకుండా నేనొక్కడినే వెళ్లడం ఏమిటి? ప్రతిసారీ ఇలాంటి మీటింగులకు నిన్ను తోడు

తీసుకెళ్తాను కదా. ఈసారి నిన్ను తీసుకురావద్దన్నారు. వెళ్ళాక

అర్థమయింది నిన్ను ఎందుకు వద్దన్నారో”

“అర్థమైంది ప్రభూ, నేనొస్తే ఎక్కడ పుల్ల పెడతానోనని వాళ్ళభయం. ” అన్నాడు గుప్తు. “కరెక్ట్ అన్నాడు యమ.

“అసలంతకీ ఈ ఆలోచన ఎలా వచ్చింది ప్రభూ?”

“నేనూ అదే అడిగాను. వాళ్ళ సమాధానం ఇది. భూలోకంలో పాపాలు విపరీతంగా పెరిగిపోతున్నాయి. ఎవ్వరికీ పాపభీతి లేకుండా పోతోంది. నరకంలో పడే శిక్షల గురించి ఎవ్వరూ భయపడటం లేదు. అందుకే నరకాన్ని మూసేయాలని నిర్ణయిస్తున్నామని చెప్పారు.”

“మరైతే మనకిక పని లేనట్లైనా ప్రభూ?”

“ఇదే ప్రశ్న నేనూ వేశాను. మీకు రిట్రైచ్ మెంట్ ఇచ్చామన్నారు. ఈ మాటొక్కడా వినలేదే? అన్నాను. ఈ ఐడియా భూలోకం నుండి తెచ్చుకున్నాములే అన్నారు.”

“మరిప్పుడు మనం ఏంచేయాలి?”

“అదే అడిగాను. మీకు రిట్రైచ్ మెంట్ బెనిఫిట్స్ ఇస్తాం హ్యాపీగా వుండండి. కాలక్షేపానికి మిగతా లోకాల్లో చిన్నచిన్న పనులిప్పిస్తాములే అన్నారు.”

“ప్రభూ, అష్టదిక్పాలకుల్లో ఒకరు మీరు. ఇంత వెలుగు వెలిగి ఇప్పుడొక మూలన పడుండటమా? ఏమిటి ఘోరం?”

“ఏం చేస్తాం గుప్తా, విధి వైపరీత్యం”

“కాదు ప్రభూ, విధి పైత్యం అనాలి”

“అలా నేననకూడదు. ప్రోటోకాలూ, కోడ్ అప్ కాండక్టు అడ్డం వస్తాయి.”

“దిక్కు మాలిన ప్రోటోకాలూ, కోడ్ అప్ కాండక్టు. ఉన్నదున్నట్లు మాట్లాడటానికే ఇవి అడ్డం వచ్చేది. చెత్త పనులు చెయ్యడానికి మాత్రం అడ్డం రావు.”

“నిజమే గుప్తా, అక్షరాలా నిజం”

“మరైతే ఇక మన కర్తవ్యం ఏమిటి ప్రభూ?”

“నాకు ఇంద్ర లోకంలో అడిషనల్ డైరెక్టర్ పోస్ట్ కావాలన్నాను. ఇంద్రుడు నావైపు గుర్రుగా చూశాడు. లార్డ్ విష్ణు ఒప్పుకున్నాడు. కానీ ఒక కండిషన్ పెట్టాడు. నా స్థానానికి గౌరవం వుంటుంది కానీ అధికారాలు వుండవు. నా పని ఫైల్స్ మీద సంతకాలు పెట్టడమే. ఏ విషయాన్నీ ప్రశ్నించడం గానీ, ఆరా తీయడం కానీ చెయ్యకూడదు. ఈ మాట విన్నాక ఇంద్రుడు కాస్త నిమ్మళించినట్లు అనిపించింది.”

“ప్రభూ, మరి నా సంగతేమిటి?”

“అడిగాను గుప్తా. నాతోపాటే వుండాలన్నాను. ఇంద్రుడు అడ్డం పడ్డాడు. గుప్తా కిరికిరిలు పెడతాడు, నేనొప్పుకోను అన్నాడు. విష్ణు జోక్యం చేసుకుని నన్ను సమర్థించాడు. దాంతో ఇంద్రుడు నోరు మూశాడు.”

“అయినా కిరికిరిలు పెట్టడంలో నారదుడి ముందు నేనెంత ప్రభూ?”

“నేనూ అదే మాట అన్నాను. అందుకే కదా నారదుణ్ణి ఒక చోట స్థిరంగా ఉండనియ్యండి” అన్నాడు విష్ణుమూర్తి. ఇంకా గొడవెందుకులే అనుకుని నా కోరిక తీర్చండి ప్రభూ అని వేడుకోగా ఒకే అన్నాడు విష్ణు.

“మరి మన సిబ్బంది మాటేమిటి?”

“వాళ్ళను మిగతా లోకాల్లో సేవకులుగా నియమిస్తారట.”

“ఏమి సేవలు చెయ్యాలి వాళ్ళు?”

“ఆయా లోకాలలో వున్నవారికి రకరకాల సేవలు చెయ్యాలి. ఉదాహరణకు అలసి పోయినప్పుడు సేద తీర్చాలి. బాడీ మసాజ్ చేసి స్నానం చేయించాలి. ఇలా అన్నమాట.”

“ఏం చేసి అలసిపోతారో?”

“చాల్లే ఊరుకో”

“అయ్యా నేను నోరు మూశాను. ఇంకా చెప్పండి.”

“పాపులకు శిక్షలు లేనట్లేనా అని అడిగాను. ఎందుకు లేవు? భూలోకంలోనే అనేక నరక లోకాల్ని గుర్తించాము. నారదుడు చాలా రీసెర్చ్ చేసి సమాచారం తెచ్చాడు. మేము దివ్యదృష్టితో ఆ విషయాన్ని ధృవీకరించుకున్నాము. త్రిమూర్తులు సమావేశమై ఒక నిర్ణయానికొచ్చాము. ఈ భూలోక నరకాలు ఏర్పడి చాలా రోజులైంది. వీటి ముందు మనం నరకం ఏమాత్రం చెల్లదు. మన నరకం అవుట్డేటెడ్ అయిపోయింది. కాబట్టి నరకలోక విధుల్ని భూలోక నరకాలకు అవుట్సోర్సింగ్ చేస్తున్నాము అన్నాడు విష్ణుమూర్తి. ఈ భూలోక నరకాలను దైవ ప్రసాదాలుగా గుర్తిస్తున్నామని కూడా సెలవిచ్చారు లార్డ్ విష్ణు.”

“ఈ అవుట్ సోర్సింగ్ ఏమిటి ప్రభూ?”

“ఇది కూడా భూలోకం నుండి తెచ్చుకున్న ఐడియా యేనట. విష్ణువు గారు సెలవిచ్చారు.”

“ఇదేం విపరీతం! మనం విధేయుల నుంచి మనం నేర్చుకోవడమా? ఎంత విడ్డూరంగా వుంది!”

“హ ష్టా ష్టా ష్టా ష్టా -- ఇక్కడ అసలు పాయింట్ వచ్చింది. పై నుంచి కిందకు, కింద నుంచి పైకి ఆలోచనల రవాణా అనే సూత్రాన్ని భూలోకంలో ప్రాక్టీస్ చేస్తున్నారట. ఈ విషయాన్ని గమనించిన లార్డ్ విష్ణు కి బ్రెయిన్లో స్పార్క్ వచ్చింది. దాని ఫలితమే ఈ నూతన నిర్ణయాలు.”

“ఈ పరిణామాలను జీర్ణం చేసుకోవటం నావల్ల కాదు ప్రభూ.”

“జీర్ణం చేసుకోవద్దు, ఎక్కడోచోట కక్కేయి, ఇప్పుడు నేను చేస్తున్నది అదేగా”

“మనకంటే అధములు- మనకంటే సమర్థంగా పని చేయటమా? నాకెంతో జెలసీగా వుంది. అసలక్కడ జరుగుతుందో చూడాలని వుంది ప్రభూ”

“నాక్కూడా చూడాలని వుంది”

“ఇంతకీ మనం చూడబోయేది భూలోకంలోని చెరసాలలేగా?”

“నీ ముఖం, మనం చూడబోయేది అక్కడి నవ నవీన విద్యాశాలలు”

“ఏమిటి, నవ నవీన వద్య శాలలా?”

“అలా కూడా అనుకోవచ్చు. మరి వెళదామా అక్కడకి?”

“ఇంతకీ భూలోకంలో ఏ దేశం వెళ్ళాలి మనం?”

పురస్కారాలు

సాహిత్య ప్రస్థానం జూన్ నెల పురస్కారాలు

కార్పొరేట్ అంబలి
కథకు: రూ. 700/-
రచయిత: ఎల్. శాంతి

ఒక మెత్తటి రహస్యం గానం
వ్యాసం: రూ. 500/-
రచయిత: శ్రీరాం

దర్శనం
కవితకు: రూ. 500/-
రచయిత: పల్లిపట్టు నాగరాజు

కథ, కవితకు సినీ రచయిత జనార్దన మహర్షి అందిస్తున్న పురస్కారం, వ్యాసానికి కర్లపాలెం రుక్మిణమ్మ పురస్కారం చెక్కలు ఈ రచయితలకు అందుతాయి

పాఠకులు తాము చదివిన కవితలు, కథలు, వ్యాసాలలో నచ్చినవి కారణాలతో సూచించవచ్చు. సీనియర్, ప్రసిద్ధ రచయితల రచనలు కాక ఔత్సాహికులను, ఇటీవల రాస్తున్నవారిని ప్రోత్సహించడమే ఈ పురస్కారాల ఉద్దేశ్యంగా గ్రహించగలరు.

- ఎడిటర్

కవిత

నానీలు..

సొగసైన రంగురంగుల
పెయింటింగ్ కాదు
ఆకలి
బ్లాక్ అండ్ వైట్

మెరిసే నగలతో
మురిసే మగువలు
చేసిన వారికి
ఉపవాసాలు

- సీతా సుధాకర్
09765390399

ఒక్క చిరునవ్వు
పొయ్యేదేముంది
ఆహ్లాదం
వెంటపడి వొస్తుంది

వాన నీళ్ళోసింది
కాలిన కొండకు
చెట్టు చేమా
రంగుల రంగవల్లులు మొదలెట్టాయి

చీకట్లో
వీధిదీపం
అమ్మలాగే
వెలుగు దుప్పటి కప్పింది

“చెత్త ప్రశ్న. భూమి మీద పవిత్ర ప్రాంతం ఏది?”
“భరత ఖండం”

“మరింకేం? తెలిసికూడా చొప్పుదంటు ప్రశ్నలు”

“సరే సార్, సారీ సార్, ఇక బయలు దేరుదాం సార్.

అక్కడి విశేషాలు చూడాలని చాలా కుతూహలంగా వుంది. ఇక్కడెట్లాగూ పనేం లేదుగా మనకు.”

“ఆగాగు, ఇక్కడ సెటిల్ చెయ్యాలిని పనులున్నాయి. నరక లోకం క్లోజ్ చేసినట్లు ప్రకటించాలి. సిబ్బందికి నచ్చచెప్పి సముదాయించాలి. సిబ్బందిని, పాపులనూ ఎక్కడెక్కడికి తరలించాలి అనే విషయంలో వైకుంఠం నుండి ఆర్డర్స్ వచ్చే వరకు ఎదురు చూడాలని చెప్పాలి. శిక్షల అమలు తక్షణం నిలిపివేయాలి.”

“అలాగే ప్రభూ, ఇది నేను చెప్పి వస్తాను.”

“ఆగాగు, ఒక ముఖ్యమైన విషయం వుంది. భూలోకంలో డబ్బు లేకపోతే ఏమీ చెయ్యలేం. మన పాపుల్లో దొంగనోట్ల నిపుణులున్నారు. వారిని బతిమాలి తగినన్ని నోట్లు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.”

“ప్రభూ, తమరి బుద్ధి కుశలత అనిర్వచనీయం”

“నాకు పొగడ్డలు నచ్చవని తెలుసుగా నీకు”

“అయ్యా, మన్నించండి ఏదో మనసులోని మాట అన్నానంతే”

“సర్, ఆ పనులు కానియ్యి, నేను కొంచెం రెస్ట్ తీసుకుంటాను. నువ్వు ఎప్పుడు రెడీ అంటే అప్పుడు బయలుదేరుదాం”

“చిత్తం ప్రభూ”.

దగాపడుతున్న గొంతులకు స్వరాన్నిచ్చిన 'వేకువ పిట్ట'

- బెందాళం క్రిష్ణారావు
9493043888

“ఈ దేశంలో శ్రమ విభజనే కాదు..(శ్రామికుల విభజన కూడా ఉంది” అని స్పష్టం చేశారు డాక్టర్ బి ఆర్ అంబేద్కర్. ఏడు దశాబ్దాల స్వాతంత్ర్య భారతంలో కూడా ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం పెట్టుబడిదారీ, కార్పొరేట్ వర్గాల చేతుల్లోకి వెళ్లిపోగా వారి చేతుల్లో కీలుబొమ్మలైన పాలకులు ఈ దేశంలో ప్రజలు సామాజికంగా కులాల కుతంత్రాల్లో అణిగిమణిగి ఉండాలని పరోక్షంగా మనుస్మృతిని తమ ఎజెండాగా మార్చుకుని పాలనసాగిస్తున్నారు. నిచ్చిన మెట్ల సామాజిక వ్యవస్థలో దళితులు చివరి మెట్టు మీదే ఉండగా, దళిత, ఆదివాసీ, ముస్లిం మహిళలు ఆ మెట్టుకూడా ఎక్కలేని నిస్సహాయ స్థితిలో ఇంకా నేల మీదే కునారిల్లుతున్నారన్నది ఈ దేశ ముఖచిత్రంలో ప్రస్ఫుటంగా కన్పిస్తున్న విషయం. ఇది ఎవరూ కాదనలేని వాస్తవం. పీడితుల చేతుల్లో ఇంకా పీడితులుగా, బ్రాహ్మణీయ పితృస్వామ్యం, అది కల్పిస్తున్న భ్రమలు, బానిస భావజాలం చేత కాంతిరేఖలే లేని కారుచీకట్లో దేవులాడుతూ స్త్రీ, పురుష సమానత్వం మాట అటుంచి సహజమైన మానవహక్కుల నిరాకరణకు కూడా గురౌతున్నారు. దేశంలో అధికంగా అత్యాచారాలకు, హత్యలకు, దౌర్జన్యాలకూ గురౌతున్నది దళిత, ఆదివాసీ, ముస్లిం బాలికలు, మహిళలే. ఎక్కడ ఏకారణంగా ఎలాంటి హింసాకాండ చెలరేగినా వీరినే మొదటి లక్ష్యంగా చేసుకుని దాడులు జరుగుతున్నాయి.

తెలుగు సాహిత్యంలో స్త్రీవాదం ఉద్యమంగా వచ్చినప్పుడు అందులో దళిత మహిళకు చోటేదీ అని నిలదీసి, నినదించిన గొంతుక డాక్టర్ చల్లపల్లి స్వరూపరాణిది. ఆమె తాజాగా తీసుకొచ్చిన కవితా సంపుటి ఈ 'వేకువ పిట్ట'.

దళిత స్త్రీవాద రచయిత్రుల్లో ముందువరుసలో నిలిచే స్వరూపరాణి 2005లోనే స్త్రీ వాదులు నిర్లక్ష్యం చేసిన దళిత మహిళల సమస్యలు, వారి అంతరంగ స్వరాలను వినిపిస్తూ 'మంకెనపువ్వు' అనే పేరుతో తన తొలి కవితాసంపుటిని వెలువరించారు. ఆ తర్వాత కొన్ని కథలు, ఎన్నో వ్యాసాలు రాశారు. వ్యాసాల్లో కొన్నింటిని ఎంపిక చేసి 2012లో 'అస్తిత్వగానం' శీర్షికతో సంపుటిగా అందించారు. గత పదేళ్లలో పాలకులు ప్రత్యేక ఆర్థికమండళ్లు, ఆపరేషన్ గ్రీన్ హంట్ వంటి రకరకాలపేర్లతో దళితులను, ఆదివాసీలను నిరాశ్రయులుగా మార్చడం. వారు ఇలాంటి వాటిపై ప్రశ్నించి వ్యతిరేకించిన సందర్భాలలో దారుణంగా అణిచివేస్తుండడం హత్యలు, అత్యాచారాలు నిత్యకృత్యాలైన సందర్భాలు ఎన్నెన్నో ఖైర్లాంజిలో దళిత కుటుంబంపై అత్యాచారం, హత్యలు, శ్రీకాకుళం జిల్లా లక్షింపేటలో దళితులపై హత్యాకాండ వంటి అమానుష పరిణామాలు జరిగాయి. గత నాలుగేళ్లుగా దేశవ్యాప్తంగా భావప్రకటనా స్వేచ్ఛపై కూడా దాడులు పెరిగాయి. మహిళలపై, బాలికలపై అత్యాచారాలు, హత్యలు, లైంగిక దౌర్జన్యాలు కూడా ఎక్కువైనాయి. మెజారిటీ మతత్వం దేశంలోని ప్రజాస్వామ్యాన్నే సవాలు చేసే స్థాయికి ఎదిగిపోయింది. రోహిత్ వేముల ఆత్మహత్యతో మతోన్మాదం, కులోన్మాదం జమిలిగా

విద్యాలయాల్లో మర్రమానులా పాతుకుపోయి వెలితలలు వేస్తోందని దేశమంతటా ఆలోచనలు రేకెత్తించింది. ఈ పరిణామాలను విశ్లేషిస్తూ సామాజిక చింతన, సాహిత్య అభినివేశం, అధ్యాపకతత్వం గల స్వరూపరాణి ఆయా సందర్భాలకు అనుగుణంగా స్పందిస్తూ రాసిన కవితలు ఈ వేకువ పిట్టలో ఆడుగుడుగునా పడునైన అక్షర శరాలై పాఠకుల గుండెల్లోకి దూసుకెళ్తాయి.

ఆచార్య నాగార్జున యూనివర్సిటీలో బుద్ధిన్స్ స్టడీస్ విభాగానికి అధిపతిగా భాద్యతలు నిర్వహిస్తున్న స్వరూపరాణి గౌతమ బుద్ధుడు, జ్యోతిరావు పూలే, బాబాసాహెబ్ డాక్టర్ బి ఆర్ ఆంబేద్కర్లను కొన్ని దశాబ్దాల నుంచి అధ్యయనం చేస్తున్నారు. తన మార్గం బహుజన మార్గమేనని స్పష్టంగా నిర్వచించుకున్నారు. ఆమె భావాలు డౌంక తిరుగుడు లేకుండా, కపట మర్యాదలు నటించకుండా స్పష్టమైన దృక్పథంలో చదువరుల ఆలోచనలను వెలిగించడంలో ముందుంటాయనడానికి ఈ కవితా సంపుటే నిదర్శనం. ఇందులో ముప్పయ్యారు కవితల్లో ఆమె వ్యక్తీకరించిన పదచిత్రాలు, అక్షరీకరించిన ఆవేదనలూ, అల్లకున్న అక్షర సంవేదనలూ అపూర్వమైవే కావు అపురూపమైనవి కూడా...

ఈ సంపుటిలో తొలికవితే 'వేకువ పిట్ట'... ఇందులో...

“మాకు అమ్మంటే వెన్నెట్లో గోరుముద్ద కాదు/అమ్మంటే /పట్టు పరికిణీలు పూలజడ కాదు/అమ్మంటే వరి నాటు నుంచి /చీర కొంగున కట్టుకొచ్చిన కొబ్బరి ముక్క!”

అని చెప్పడంలోనే ఒక వినూత్న ప్రతీక గోచరిస్తుంది. అంతేకాదు. “నా యేడుపు మొహంలో వెలుతురు నాటే వేకువ పిట్టవి” అని అమ్మను అభివ్యక్తీకరించడంలో స్వరూపరాణి ప్రతిభ ఏమిటో చదివేవారికి వెంటనే స్పష్టమౌతుంది. మరో కవిత కశ్మీర్లో కథువానందు చిన్నారి అసిఫాపై జరిగిన అత్యాచారం, దారుణహత్యపై ఆమె స్పందించి రాసినది. అందులో “ఇప్పుడీ దేశంపేరు కథువా” అని చెప్పడంలోనే దేశవ్యాప్తంగా జరుగుతున్న ఇలాంటి దారుణాల పూర్వాపరాలను ఎంతో ధైర్యంతో వివరించిన తీరు కన్పిస్తుంది.

‘వొక యెత్తిక్ డ్రిమ్’ కవితలో...

“బహుళజాతి దుకాణంలో/కుండపోతగా డాలర్ల వర్షం/ యిప్పుడు అడవంటే/వెదురు వనాలు వన్యమృగాలు/అందమైన పక్షులు కాదు /అడవంటే తూటాల మోత”

అంటూ వర్తమానంలో ఆదివాసీల జీవితాల్లో కల్లోలానికి కారణమెవరో? ఏమిటో? అతి సరళంగా వివరించారు. ‘వద్యశాల’ కవితలో రోహిత్ వేముల ఆత్మహత్యా నేపథ్యాన్ని గుర్తుచేసుకుంటూనే...

“యిక్కడ కలలు కనమంటారు /కానీ నిద్రపట్టనివ్వరు /యిక్కడ బడులుంటాయి, గుడులుంటాయి/కానీ జ్ఞానార్జన నిషిద్ధం”

అంటూ విజ్ఞానంతో వికసించాల్సిన విద్యాలయాలు మతభావజాలంతో జ్ఞానార్జనని ఎలా నిషేధిస్తున్నాయో, అందుకు

భిన్నంగా మార్గాన్నెంచుకున్న విద్యార్థుల జీవితాలను ఎలా బలితీసుకుంటున్నాయో స్పష్టం చేశారు. వర్షాన్ని ప్రకృతి రమణీయకతగా, మనోహర దృశ్యాలకు ప్రతీకలుగా మూసధోరణిలో కవిత్యాన్ని కక్కేసే ఎంతోమంది కవులకు భిన్నంగా స్వరూపరాణి ‘వాన’ను తన జీవితానుభవాల్లోంచి అవలోకిస్తూ...

“ముసురు పట్టిందంటే పొయ్యి మీద పిల్లని లేపటమెట్లా అని/ అమ్మ ఓ దిగులు వేపువైపోయేది/ పనుల్లోని వానాకాలంలో/ అమ్మ పుట్టింటోళ్ళు యిచ్చిన /యిత్తడి బిందెలు మాయమై /చల్లటి వాన రాత్రి /వేడి వేడి అన్నంలో యెండు చేపల పులుసుగానో/వేరు సెనగ పచ్చడిగానో మారేవి”

అని చెప్పడం అంతవరకూ వానకు ఎవరూ ఇవ్వని ఇవ్వలేని కొత్త నేపథ్యాన్ని అందించడమే. రోహింగా ముస్లింలపై జరిగిన దారుణాలకు స్పందిస్తూ రాసిన ‘తిరస్కృతుడు’ కవితలో మానవీయ విలువలకు జరిగిన గాయాన్ని ఆమె కరుణామయంగా వివరించారు. ‘యజ్ఞం’ కవితలో మనువాదం ఇప్పటికీ ఎలా విజృంభిస్తోందో...మానవీయ విలువలైన ‘మైత్రి, కరుణ, ప్రజ్ఞ’ లను ఏ గుడిగోడల కింద సమాధి అయ్యాయో అని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ‘దేశభక్తి’ అనే కవితలో ‘గాంధీ కలలుగన్నాడని చెప్పే గ్రామస్వరాజ్యం’ భావనలో ఉండే డొల్ల తనాన్ని, పూజ్యుడల్ స్వభావాన్ని ఎండగట్టారు.

‘నీరు’ గ్రామాల్లోని దళితులకు దూరమైన సందర్భంలో జరిగిన ‘మహద్ పోరాటాన్ని’ గుర్తు చేసుకుంటూనే ఇప్పుడు ప్రపంచ పెట్టుబడిదారుల చేతుల్లో బిన్నరీ బాటిల్లోకి వెళ్లిపోయిందని, పెప్పీ సీసాలో దూరిందని, మినరల్ వాటర్గా పేరుమార్చుకుని మల్టీనేషనల్ సరుకుగా మారిపోయిందని ‘నీరు’ కవితలో వివరించారు. పాఠశాలల్లో దళిత బాలబాలికలకు ఎదురయ్యే వివక్షని ‘లోపలి మాట’ కవితలో అర్థవంతంగా

గజల్

- ఎస్.ఆర్.వృద్ధి
9989223245

అన్యాయం ప్రబలిందని న్యాయం మీద ఆశ విడువకు
అవినీతి అందలమెక్కిందని నీతిపైన ఆశ విడువకు

దొంగలు దొరల్లా బతికేస్తున్నారు చూడరా
రక్షణగా చట్టం తోడున్నదన్న ఆశ విడువకు

దొరలే ఘరానా దొంగలై దేశ సంపదను దోచేస్తున్నారు
ఏనాటికైనా ఓట్లే ఆనకట్టవుతుందన్న ఆశ విడువకు

తాగుడలవాటై బతుకు పొరను నిలువుగా కోసేస్తావుంది
ఎర్రబడ్డ కంటి చూపు ఉద్యమమౌతుందన్న ఆశ విడువకు

జాతీయ రహదార్లు మనుషుల నెత్తురుతో ఇంకిపోతున్నాయి
లక్ష్యం గుర్రెరిగితే మరకల జాడుండదన్న ఆశ విడువకు

పబ్బుల వెంట పడిన యువత జబ్బుల పాలవుతా వుంటే
అధికారం అవకాశానికి లొంగదన్న ఆశ విడువకు

తనది కాని దానిని తాకొద్దనడం తప్పెలా అవుతుంది
తాకిన వాడి చేయి విరిచే రోజొస్తుందన్న ఆశ విడువకు

వైట్ కాలర్ దోపిడీగా మారాయి కార్పొరేట్ ఆస్తుత్రులు
వ్యాపార ధోరణి శిరస్సు తెగడం భాయమన్న ఆశ విడువకు

అమ్మ మదిలో స్థానం లేకపోవడమెంత దురదృష్టం ఓ పుట్టి
అమ్మ వంటి తెలుగు భాషకు తప్పక వెలుగొస్తుందన్న
ఆశ విడువకు

ఆవిష్కరించారు. 'ఖైర్లాంజి కాష్టం' కవితలో బాబాసాహెబ్ కు
నివేదిస్తూ రాసిన కవితావాక్యాలు ఎలాంటివారి మనసునైనా
తడిచేస్తాయి.. మచ్చుకు ఒకటి రెండు ఇలా....

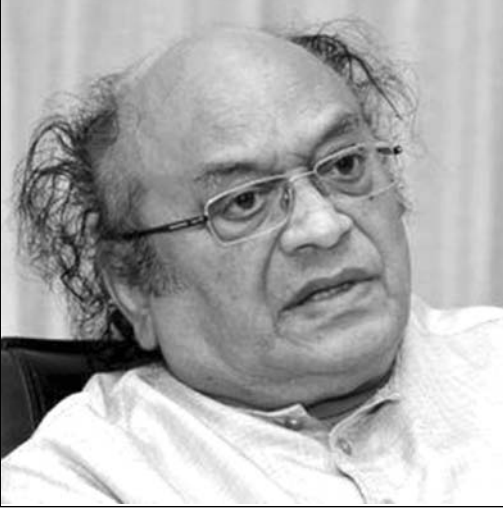
“బాబా! వూరి ఆడోళ్ల చూపులు / వో పురుషాంగమై /
నన్ను పరాభవించాయి / కాపాడాల్సిన పోలీసులు / ఆనవాళ్ల
చూపించమని / పుండుబడ్డ / దేహంపై / చొంగకారుస్తున్నారు/
బాబా! పోలీసు లారీ / వో పురుషాంగమై / నన్ను
కలవరపెడుతోంది / న్యాయం కోసం కోర్టు మెట్లెక్కితే / అలగా
ఆడదాన్ని ముట్టుకుని / సవర్ణుడు మైలపడతాడా? అని / జడ్జిగారి
తీర్పు....”

బలమైన బహుజన సాహిత్య కోణంలో తిరుగులేని విధంగా
పాఠకుల ముందు ఇలాంటి పంక్తులు ఎన్నో చైతన్యపూరితమైన

ఆలోచనల్ని సంధిస్తున్నాయి. ఇంకా ఈ కవితా సంపుటిలో
'కులదురహంకార హత్యలపైన' కవితలున్నాయి. అంబేద్కర్
ఆలోచనా విధానాన్ని దళితులకు దూరం చేసేపనిలో ఉన్న
క్రైస్తవ ఫాదరీలపై 'కపట క్రీస్తు' కవితలోనూ తన భావాలను
కుండబద్దలుగొట్టినట్టు చెప్పారు. ఈ సంపుటిలోని మిగిలిన
కవితలు కూడా దేనికవే ప్రత్యేకమైనవి.

ఏ రచయితగానీ, కవిగానీ తాను ఎంచుకున్న మార్గంలో
ఎలాంటి సంశయాలు లేకుండా భావాలను ఎంతగా పదునెక్కిస్తే
అవి అక్షరాల మెరుపులై వెలుగుతాయనడానికి ఈ
కవితాసంపుటిలోని ప్రతి పదాన్నీ ఒక సాక్ష్యంగా చూపించొచ్చు.

చిక్కనైన పదాలతో బహుజన తాత్వికతని బలంగా
అందించిన ఈ కవితా సంపుటి 'వేకువ పిట్ట' తన పేరుని
సార్థకం చేసుకుందని దీనిని చదివిన ఎవరైనా అంగీకరించక
తప్పదు.

సినిమా పాటకు కావ్యగంధమద్దిన సినారె

- మందరపు హైమావతి
9441062731

దిగులుదిగుడు బావిలో కూరుకుపోతున్నప్పుడు చేయించి పైకి తీసుకువచ్చి అక్కణ చేర్చుకొనే నెచ్చెలి పాట. నిరాశల బీడు భూమిలో ఆశల తొలకరి జల్లులు కురిపించేది పాట. శూన్యమైన మనసు పశ్చిమం నిండా సంతోషం పూలు వికసించేసేది పాట. పాట పరవశాల ఊట. ఆనందాలు విరిసిన తోట.

“శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తి గానరసఃఫణి” శిశువులను, పశువులను, పాములను పరవశింపచేస్తుంది పాట. మామూలు పాట కన్నా సినిమాపాట ఎక్కువ ప్రభావం కలిగిస్తుంది. మామూలు పాట కేవలం శ్రవ్యం. సినిమా పాట శ్రవ్య దృశ్యాత్మకం.

చాలామంది సినిమాపాటల్లో సాహిత్యం ఏముంటుంది అని పెదవి విరుస్తారు. కానీ సినిమా పాటకు కావ్య గౌరవం కల్పించిన వారిలో సముద్రాల, వేటూరి, పింగళి, కృష్ణశాస్త్రి, దాశరథి, ఆరుద్ర ముఖ్యులు. ఈ కోవకు చెందినవారు సినారె.

దేశభక్తి గీతాలు, ప్రబోధ గీతాలు, ప్రకృతి గీతాలు, భక్తి గీతాలు, ప్రణయ గీతాలు వంటి ఎన్నో విభిన్నమైన పాటలు ఆయన కలంనుంచి జాలువారాయి. సంస్కృతం, తెలుగు, ఉర్దూ భాషలపై పట్టున్న సినారె పాటలు పాండిత్యం పరిమళ భరితాలు. సుదీర్ఘ సంస్కృత సమాసాలతో, ప్రబంధశైలితో కొన్ని పాటలు శ్రోతల మనసులను ఉర్రూతలూగిస్తాయి.

లలితమైన పదాలతో, సున్నితమైన సుకుమారమైన భావాలతో మరొకన్ని పాటలు మధుర భావాలు పల్లకీలో

హరింపచేస్తాయి. కొత్తకొత్త పదబంధాలు, ఊహాశాలిత, సినారె పాటలకు సాహిత్య సుగంధాలనద్దుతాయి.

గులేబకావళి కథ సినారె పాటలు రాసిన మొదటి సినిమా. “కలల అలలపై తేలెను మనసు మల్లెపూలై” ఈ పాట ఆయన సినిమా పాటల తోటలో మొదటిపాట. నాయకుడు నాయికతో అంటాడు “నిన్ను చూచి నా మనసు మల్లెపూలై కలల అలలపై తేలియాడింది” అని. ఎంత మధురమైన ప్రణయ భావన.

మల్లెపూవు స్వచ్ఛతకు, నిర్మలతత్వానికి సంకేతం. అలాగే అవ్యక్త ప్రణయభావాలకు ప్రతీక. మనసును మందిరంతోనో ఆరామంతోనో, ఎన్నో రకాలుగా పోల్చవచ్చు. కానీ మల్లెపూవుతో పోల్చడంతో కవిగారి అపారమైన భావుకతకు రెక్కలు వచ్చినట్లనిపిస్తుంది. ఎగసిపోదునో చెలియా నీవే ఇక నేనై అనడంలో నాయకుడికి నాయికపై ఎంత ప్రగాఢమైన ప్రేమో తెలుస్తుంది. ఇద్దరికీ భేదం లేదనడం పరాకాష్ట చెందిన ప్రేమకు ఉదాహరణ.

ఇక చరణాలన్నీ ప్రేయసీ ప్రియుల ప్రశ్నలు - జవాబులే. మామూలుగా నాయకుని స్పృహతో నాయిక శరీరం పులకరిస్తుంది. కానీ ఇక్కడ ‘చూపుతోనే హృదయవీణ రుముమ్మనిపించేదెందుకు!’ అని నాయిక ప్రశ్నిస్తే విరిసీవిరియని పరువం మరులు గొలుపుతున్నందుకు అని జవాబిస్తాడు నాయకుడు. పాటంతా ఇలాగే ప్రశ్నోత్తరాల సొబగులే. పాటంతా పరిమళించిన ఒక ముగ్ధ ప్రణయభారం. శ్రోతలను మాధుర్యాల అలలపై తేలియాడించి పరవశింప చేస్తుంది.

‘అల్పక్షరముల అనల్పార్థ రచన’ తక్కువ అక్షరాలతో ఎక్కువ భావం చెప్పడం ఉత్తమ కవుల లక్షణం. చిన్న చిన్న మాటల్లో గొప్ప భావం పొడగడం సినారె సొంతం. సినారె అనగానే మనకు ‘పగలే వెన్నెల’ పాట గుర్తుకు వస్తుంది.

ఎవరైనా ప్రేమించినప్పుడు ఈ ప్రపంచమే అందాల లోకంలా ఆనందమయంగా కనిపిస్తుంది. మండుటెండల సెగలుకక్కే పగలు చల్లని వెన్నెల్లా అనిపిస్తుంది. పగలే వెన్నెల జగమే ఊయల ఎప్పుడౌతుందంటే కదలే ఊహలకే కన్నులున్నప్పుడట. ముఖ్యంగా ఆ ఊహలు ప్రణయ భావబంధురాలైనప్పుడు అనురాగమే జీవనరాగమౌతుంది. ప్రేమికుల మధ్య అనుబంధమే మధురానందమౌతుందట. ఈ పాటలో ఒక చరణంలో పూల రుతువు సైగ చూసి పికముపాడె అంటారు. వసంతరుతువును పూలరుతువు అని కొత్త మాట ప్రయోగిస్తారు.

అలతి అలతి పదాలతో లలితమైన భావనలతో ఈ పాట శ్రోతల హృదయాలలో కవిత్వపు వెన్నెల కురిపించింది. ప్రణయభావలహరులతో ప్రవహింపజేసింది. ఈ పాట ఎంత ప్రాచుర్యం పొందిందంటే నిత్యం జీవితంలో ఇద్దరి మాటల మధ్య ఈ ‘పగలేవెన్నెల’ పల్లవి అలవోకగా ప్రవేశిస్తుంది.

పాటల ప్రియుల నాలుకలమీద పడేపడే పలికే పాట “చిగురాకలతో చిలుకమ్మ చిన్నమాట వినరావమ్మా మరుమల్లెలలో మావయ్యా / మంచిమాట సెలవీయవ్వా” పున్నమి వెన్నెల గిలిగింతలకు / పూచిన మల్లెల మురి పాయి/ నీ చిరునవ్వుకు సరికావమ్మా!”

ఈ పాటలో నాయిక చిరునవ్వుకు మల్లెపూలు సరికావని నాయకుడంటాడు. వలచేకోమలి వయ్యారాలకు / కలిసే మనసుల తీయదనాలకు / కలదా విలువలు సెలవీయ / గుణమే తరగని ధనమయ్యా / అని నాయిక అంటుంది.

తూర్పు-పడమరలో శివరంజని - నవరాగిణీ వినినంతనే నా తనువులోని అణువణువు కరిగించే అమృత వాహినీ అని శివరంజనీ రాగంలో స్వరపరచిన పాట. శివరంజని విషాదరాగం. ఈ రాగంలో ప్రణయగీతాన్ని స్వరపరచడం అసాధారణం. రమేష్ నాయుడు ఈ ప్రయోగం చేసి విజయం సాధించారు. సంగీతం, నృత్యం, సాహిత్యం ముప్పేటలుగా కలసి

జనహృదయాలపై అద్వితీయ విజయభేరిని మోగించింది. దర్శకుడు దాసరికి కూడా బాగా నచ్చింది.

ఈసారి శివరంజని పేరుతోనే సినిమా తీసారు. పాట రచన సినారె, స్వరకర్త రమేష్ నాయుడు. ‘అభినవ తారవో నా అభిమాన తారవో, అభినయ రసమయ కాంతి ధారవో అని పల్లవి రాసారు. ఆ పాటలోనే మంజుల మధుకర శింజాన సుమశర శింజినీ, శివరంజనీ అని సుదీర్ఘ సమాసాన్ని ప్రయోగించారు సినారె. మనుచరిత్రలో కూడ పెద్దన ‘అటజనికాంచె భూమి సురుడంబర చుంబి శిరస్సరఝరీ పటల ముహుర్ము హర్షురథ భాగ... అని పద్యం నాలుగు పాదాల్లో ఒకే సమాసాన్ని రాస్తాడు. ఈ పాట వింటుంటే ఆ పద్యం గుర్తుకు వస్తుంది.

శివరంజని నవరాగిణీలో నాయికను వర్ణిస్తూ జనకుని కొలువున అల్లనసాగే జగన్మోహిని జానకి, వేణుధరుని రథమారోహించిన విదుషీమణి రుక్మిణి, రాశీకృత నవరసమయ జీవన రాగ చంద్రికా, లలిత లావణ్య భయధ సౌందర్య కలిత చండికా’ అని సుదీర్ఘ సమాసాలు ప్రయోగిస్తారు.

‘చెల్లెలి కాపురం’లో ‘చరణకింకిణులు’ పాట గూడ ఇలాంటిదే. శివుని కంటి మంటకు మదనుడు బూడిదై పోతాడు. అప్పుడు రతీదేవి శోకిస్తుంది. దీన్నే పాలనేత్ర సంప్రభదత్ జ్వాలలు ప్రసవశరుని దహించగా, పతిని కోలుపడి రతీదేవి దుఃఖితమతియై రోదించగా అని వివరిస్తారు. ఆ తర్వాత చరణాలు మరింత వేగంగా “ప్రళయ కాల సంకలిత భయంకర జలధరార్పటుల చలిత దిక్కులు, చకిత దిక్కురుల వికృత ఘీంకృతుల సహస్రఫణ సంజనిత పూత్యమల” అంటూ సినారె తన భాషావైద్యుని ప్రదర్శిస్తారు. జటిల సమాసాలతో కూడినవైనప్పటికీ ఈ పాటలు సామాన్య జనులను, సంగీత ప్రియులను సమ్మోహపరచాయి.

సినారె ఇక్కడ నాయికను ఉదాత్తంగా ఉపమిస్తారు. నాయికను జానకిగా, రుక్మిణిగా పోలుస్తారు. రుక్మిణిని అందగత్తె అని అనరు విదుషీమణి లావణ్యవతి, భయం కలిగించే సౌందర్యవతి అని అంటారు. కొన్నిసార్లు సరళమైన తేట తెలుగు మాటలతో పాటలు కడతారు. ‘అగ్గి పిడుగు’లో ‘ఏమో ఏమో ఇది’ అనే యుగళగీతంలో ‘కనులలో నీ కనులలో కురులలో ముంగురులలో - వింతగా కవ్వంతగా చెంతగా నువు చేరగా

- ఎందుకో సిగ్గెందుకో అందుకో చేయందుకో అని నాయకుడు నాయికపై తన ప్రేమను ప్రకటిస్తాడు.

కురుక్షేత్రంలో మరోపాట “పిల్లగాలితో నేనందించిన పిలుపులే విన్నావో - నీలి మబ్బుపైనే లిఖించిన లేఖలందుకున్నావో, ఆ లేఖలే వివరించగా రసరేఖలే ఉదయించగా కల వరించి కల-వరించి, పులకిత తనులత నిను చేరుకోగా అని నాయికపై తన ప్రగాఢానురాగాన్ని చిత్రిస్తారు. పిలుపులు పిల్లగాలితో అందించాడట. నీలిమబ్బులపై లేఖలు రాసాడట. ఎంత భావుకత! ఇక్కడ కలవరించి, కల-వరించి అని పదాల విరుపులో కొత్త అందాలు చేకూర్చుతారు సినారె.

‘కృష్ణవేణిలో ఒక అద్భుతమైన పాట రాసారు. కృష్ణా నదిని వర్ణిస్తూ ఒకవిధంగా కృష్ణవేణి అనే పేరున్న భార్యపరంగా మరో విధంగా పాట రాస్తారు. సినారె కృష్ణానది అని అర్థం వచ్చేటట్లు ‘నాగార్జున గిరి - కౌగిట ఆగీ, బీళ్ళను బంగారు చేలుగా మార్చేవు, ఆంధ్రావనికే అన్నపూర్ణవై కరువులు బాపేవు. బ్రతుకులు నిలిపేవు’ అని భార్య పరంగా “నా జీవ నదివై - ఎదలోన ఒదిగి, పచ్చని వలపులు పండించు కృష్ణవేణి అంటూ భార్యపై తన ప్రణయభారాన్ని రసరమ్యంగా వర్ణిస్తారు. భార్యను తన బ్రతుకును పండించే జీవనదిగా సంభావిస్తారు.

“తొలి చూపులు నామదిలో తలుపుతీసేనే, పెదవులపై చిరునవ్వులు నిదుర లేచేనే” అని విరజాజి పూలవంటి మాటలతో పాటను రాస్తారు. పదే పదే కన్నులవే బెదరునెందుకు, ఎదో ఎదో చక్కలిగింత కలిగినందుకు / ఒదిగి ఒదిగి లేత వలపు ఉబికినందుకు” అంటూ పక్షి ఈకకన్నా తేలికైన మాటలతో పాట కూర్చి పరవశింపచేస్తారు.

సినారె కలం ఏ పాటనైనా పలికిస్తుంది. శ్రీకృష్ణ పాండవీయంలో హిడింబి భీముని ప్రేమిస్తుంది. అప్పుడు ఒక పాట. “ఛాంగురే బంగారు రాజా” పాట అది. సాధారణంగా ప్రణయగీతాల్లో, యుగళ గీతాల్లో ఎక్కువగా నాయకులే నాయికల్ని వర్ణిస్తారు. అక్కడ మాత్రం నాయికే స్వయంగా నాయకుని సౌందర్యాన్ని వర్ణిస్తుంది. తన ప్రేమను ప్రకటిస్తుంది.

“ఛాంగురే బంగారు రాజా, ఛాంగుఛాంగురే బంగారు రాజా, మజ్జారే మగరేడా, మత్తైన వగకాడా, అయ్యారే నీకే మనసియ్యాలని వుంది” నీకే మనసివ్యాలని ఉన్నమాట

అంటుంది. మను చరిత్రలో వరూధిని కూడా ‘నీపై మనమ్ము చిక్కె’ అంటుంది. మేటి దొరవు అమ్మకచెల్లా, నీపాటి మెవ్వరుండుట కల్ల” అంటుంది. అమ్మకచెల్ల అనేది అచ్చతెలుగు మాట. విజయవిలాసంలో “అమ్మకచెల్ల! నాడు మనసమ్మక చెల్లదు” అని చేమకూర వ్రాయాగిస్తాడు. “కైపున్న మచ్చెకంటిచూపు, అది చూపుకాదు, పచ్చల పిడిబాకు అని అంటుంది. అది విచ్చిన పువ్వురేకు గుచ్చుకొంటే తెలుస్తుందిరా” అని అంటూ చివరిలో కైదండ లేక నిలవనీయకురా అని ప్రియుని కైదండ లేకుండా నిలువలేని తన ప్రణయావేశాన్ని అభివ్యక్తికరిస్తుంది.

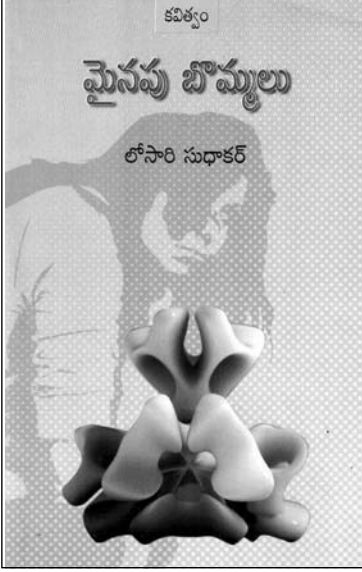
ప్రణయ భావ బంధురమైన ఇన్ని పాటలు రాసిన సినారె గాయపడిన స్త్రీ మనసుకు ఆవిష్కరించిన పాటలు కూడా రాసారు. ‘పాలమనసులు’లో కథానాయకుడు ప్రేమించిన నాయికను వంచిస్తాడు. “పగిలిన అద్దంలో అగుపించిన దేమిటి / ముక్కలైన నీ వదనం, వేయి చెక్కలైన నీ హృదయం. అద్దంలాగ నీ గుండె పగిలిపోయింది. అంటూ మనిషికి మనసెందుకు ఉండాలి, మనసున వలపెందుకు నిండాలి, పాల వంటి వలపెందుకు తొణకాలి, పరమాత్ముని నిలదీసి అడగాలి అంటూ అరికాలికి నాటుకున్న ముల్లు - అవలీలగ తీసి వేయగలవు. ఎదలోపల నాటుకున్న ముల్లు - ఏనాడూ తీసివేయలేవు అని నాయిక తన బాధను వెల్లడిస్తుంది.

మంగమ్మ శపథంలో రివ్వును సాగే రెపరెపలాడే యోవనమేమన్నది పదేపదే సవ్వడి చేయమన్నది” కథా నాయిక మంగమ్మ (జమున) పాడే పాట ఇది. ఈ పాట బాణీ గూడ అమ్మల పొదిలో బాణంలాగా రివ్వున సాగుతుంది.

మామూలుగా గాలికి జెండా రెపరెపలాడుతుంది. యోవనం రెపరెపలాడుతుంది అనేది సరికొత్త ప్రయోగం.

పదాలన్నీ సినారె ముందు కైమోడ్పు ధరించి వరుసకట్టి నిలబడినట్లు అనిపిస్తుంది. పదాలు అవలీలగా వచ్చి అమరిపోతాయి పాటలో. అర్థాలకేం తక్కువ లేదు. అంత్యప్రసలతో, కొత్త పదబంధాలతో సినారె సృష్టించిన పాటలు తెలుగు వారిని అలరించి మురిపించాయి. ముఖ్యంగా ప్రణయ గీతాలు విన్నవారు నాయికా, నాయక పాత్రల్లో తాదాత్మ్యం చెంది ప్రణయ జగత్తులో విహరిస్తారు. అలౌకికానంద జలధిలో తేలియాడతారు. ఇలా రాస్తూ పోతుంటే ఎన్ని పాటలు! అంతులేని అమృతం ఊటలు!

(జూలై 29 సినారె 87వ జయంతి)

మాట్లాడుకోవాల్సిన కవిత్యం 'మైనపుబొమ్మలు'

- కెంగార మోహన్
9493375447

సాహిత్యంలో అనేక వాదాలోచ్చాయి. అనేక వివాదాలూ వుంటాయి. కవిత్యంలో ఎవరి అస్తిత్వం వారు మాట్లాడుతుంటారు, కవిత్వీకరిస్తుంటారు. స్త్రీల గూర్చి, స్త్రీ వేదనల గూర్చి పురుషులు రాస్తే స్త్రీవాదమనరు, స్త్రీవాద సానుభూతి సాహిత్యమంటారు. ఎవరి అస్తిత్వాన్ని వారు, వారి వారి కోణాల్లోంచి, దృక్పథాల్లోంచి, జీవితాల్లోంచి రాస్తేనే అది బాగుంటుందన్న మాట నిజమే అయినా ఒక్కోసారి ప్రత్యక్ష అనుభవాల ద్వారా కూడా కవిత్యం బాగా రాసి గుండెల్ని పిండెయ్యచ్చు అని నిరూపించారు కవి లోసారి సుధాకర్. వృత్తిరీత్యా పోలీసాధికారి అయిన ఈయన కడపజిల్లాలో కొన్ని ప్రాంతాల్లో పొట్టకూటికోసం వేశ్యావృత్తిని కొనసాగిస్తున్న వేశ్యల దీన, హీన గాథల్ని మైనపుబొమ్మలుగా చెక్కారు. సాధారణంగా కేసులను విచారించి, కేసులను నమోదు చేసి న్యాయస్థానానికి పంపే తంతు ముగించి చేతులు దులుపుకునే ప్రస్తుత వ్యవస్థలో వేశ్యల జీవితాల్ని అధ్యయనం చేయగలిగారు లోసారి సుధాకర్. ఈ కవి మొదటి కవితా సంపుటి అయినప్పటికీ ఈ కవిత్యాన్ని రాయలసీమలోని శ్రీకృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం అనంతపురం, యోగివేమన విశ్వవిద్యాలయం కడప వారు యంప (తెలుగు) చదువుతున్న వారికి పాఠ్యాంశాలుగా ఎంపిక

చేసారు. ఇలా రెండు విశ్వవిద్యాలయాలకు పాఠ్యాంశాలుగా మైనపుబొమ్మలు కావడం సాధారణ విషయంగా భావించలేము. ఈ కవిత్యానికున్న ప్రమాణాలేమిటి అని అంచనావేసినపుడు ఈ కవిత్యం గూర్చి మాట్లాడుకోవాల్సిన సందర్భమనిపించింది.

ఈ కవిత్యపు లోతుల్ని తవ్వినపుడు 'చిరునామా లేని బతుకులు మావి/ నాలుగు రోడ్ల కూడలిలోనో/ బస్ షెల్టర్ దగ్గర్నో/ గోడచాటు మసకబీకట్లలోనో/ మా ఆనవాళ్ళు దొరుకుతాయి/ అట్టే పోల్చుకోవటం ఎంతో కష్టం కాదు/ చితిమంటల్లో నుంచి చీలిన కాంతిరేఖలా/ మా పెదాల మీద చిర్నవ్యోక్తటి/ మండుతుంటుంది/ సముద్రాల అడుగున/ పుట్టిన బడబాగ్గిలా/ కడుపులో మెలిపెట్టే ఆకలి/ మోహపు చూపై ప్రవహిస్తుంటుంది/ పావలాకో, పాతికో/ చివరికి గుప్పెడు మెతుకులకో/ మాశరీరాలు అంగడిలో సరుకులొత్తాయి/ బతుకుద్వార బంధాలవద్ద/ తలకిందులై వ్రేలాడే/ గబ్బిలాల జీవితాలు మావి/ బీకటి ఖండాలు మా జీవితాలు/ దేవుడా నగ్నవ్యాదయంతో నమస్కరిస్తున్నా/ మావి కాని జీవితాలు మాకెందుకు? (గబ్బిలం) వేశ్యల జీవితాన్ని మరింత లోతుల్లోకి వెళ్ళి రాసిన సందర్భాలు తక్కువే. పొట్టకూటికోసం ఒళ్ళమ్ముకునే జీవితాలు వేశ్యలు. వారు కావాలనో కోరికలకో,

మోహానికో బరితెగింవో చేయరు. కావాలని కూడా ఈ వృత్తిలోకి రారు. ఆకలితో చేసే పోరాటంలో బతికేందుకు, తాము ఏమైనా పర్వాలేదు తమ వాళ్ళకోసం వృత్తిలోకి వచ్చి విటులు పెట్టే రాక్షసలైంగిక హింసను మౌనంగా భరిస్తారు.

నేటి ప్రపంచీకరణ యుగంలో ఈ కవిత్వం అవసరం. ఇది మాట్లాడు కోవాల్సిన కవిత్వం. ఇది లైంగిక హింస ఏలుతున్న రాజ్యం. బతుకునమరంలో బండబారుతున్న జీవితాలు వేశ్యలవి. ఎవరికి వారు వారి గూర్చే వారు, వారి గూర్చే వారు మాట్లాడుకుంటూ వీరి గూర్చి ఎవరు మాట్లాడ్తారు. సుధాకర్ మాట్లాడాడు. వారి జీవితాల్ని అణువణువు కాదు కాదు, పరమాణువు కేంద్రబిందువుల్లోకెళ్ళి స్ఫుశించాడు. ఈ కవితలో వేశ్యల బాధను చూడండి “*ఒకానొక సున్నితత్వం/ మొద్దుబారిన తనంలోంచి/మొలకెత్తిన మోదాను/ చీకటింటనుఖవాంతిలో/చిదిమిపోతున్న కోమలత్వాన్ని/ అందాన్ని అనాగరికత దోచేసినప్పటి మౌనాన్ని/రాత్రి సర్పం మింగేసిన ఒకానొక దుస్వప్నాన్ని/ ఎందరో ఎంగిలిపడి/ కొందరే ఉమ్మేసిన“భీ”త్యారాన్ని/రేయింబవళ్ళు బతుకు జాగరణ/ ఆకలి దుఃఖం/ అపమానం ప్రేమ రాహిత్యం/జీవితం ఓ మందులేని సుఖరోగం/ హృదయం తడారిపోతున్న ఎడారి/ ఇంకా ఎంత దూరమని/ వాని నపుంసకత్వం కూడా/ మాపాలిట శాపమౌతుంది/ మా వంటి నిండా పిచ్చికుక్క గాట్లవుతుంది/ రాత్రి ఎంత నడిచినా/ ఆవలి తీరం లేదు/ ఎక్కడికెగిరి పోతాం?/ నిర్బంధ నిశీధి ఉక్కుకొగిళ్ళ నుంచి (ఎండుపూలు) ఈ కవితలో శీర్షికతోనే గొప్ప కవితా ఎత్తుగడ వేశాడు. వేశ్యను ఎందువూలతో పోల్చడం ఊహకందని భావన. గుండెలోంచి బాధల అలలు ఎంతగా ఎగసి పడింటే ఇలా చెప్పగలరు. ఒక్కోసారి వేశ్యల జీవితాన్ని స్త్రీలు కూడా ఇంత బాగా చెప్పగలరా అనిపిస్తోంది. రాయలసీమలో కరవుందంటారు. ఆకలి వుందంటారు. వాటికి పర్యాయపదాలైన ఎన్నో ఇలాంటి బతుకులకూడా కారణం అవే. బువ్వ సంగతేమో గాని, గంజిక్కూడా నోచుకోలేని జీవితాలు ఎముకల అస్థిపంజరాల్ని మోసుకుని వెళ్తున్న జీవమున్న మనుషులు సీమలో కనిపిస్తారు. మానవచరిత్రపై సీమ బతుకుల రేఖాచిత్రాలు కనిపిస్తూనే వుంటాయి.*

లోసారి సుధాకర్

దయనీయమైన బతుకులున్న రాయలసీమలో వేశ్యల బతుకులు దుర్భరంగానే వుంటాయి కాబట్టే కవిత్వం శక్తి వంతంగా వుంది. ఇదే కవితలో “*శత్రురక్తం మా వంటిలో/ పెరుగుతున్న పాపం/ కడవలు కడవలుగా/ నెత్తుటి స్రావం/ జీవితం ఒక పెద్ద అబద్ధం/ బతుకు బార్లా తెరచిన రహస్యం/ ఎప్పుడూ తడిగాయాల పర్వమే/ కలలు కళ్ళని మింగేసినప్పటి/ ఒక వాస్తవాన్ని మోస్తూన్న దృశ్యం/ ధ్వంసం చేయబడ్డ అవయవాలు/ రాత్రికి ఉరితీత/ అబ్బా చెప్పలేను/ నగ్న దేహాన్ని మూసుకోవడానికి/ ముందూ వెనకా/ రెండూ చేతులూ/ దేవుడా ఇక నీకు నమస్కరించలేను.. నుజ్జునుజ్జయిన వొళ్ళుతో చేతులతో ఎలా నమస్కరిస్తోంది. ఇలాంటి కవితలు దర్శనమిస్తాయి. కవిత్వంలో బాధుండాలంటారు. మరి ఇంతలా వుండలా? వెక్కి వెక్కి ఏడ్వాలా? మౌనంగా రోధించాలా? బాధను కూడా ఇంత దీనంగా ధైన్యంగా చెబుతారా అనిపిస్తుంది. సంపుటి శీర్షిక మైనపు బొమ్మలు. ఈ శీర్షికతో ఒక కవిత వుంటుంది. దేహంలో రక్తం ఎలా ప్రవహిస్తుందో కళ్ళారా చూడలేమేమో కాని, కవిత్వం చదువుతున్నంత సేపూ వాంటి రోమాలు నిక్కబొడుచుకుంటాయి. దేహం ఒక్కసారిగా ఉడికిపోతుంది. ఈ సమాజంలో చిత్రవధ అనుభవిస్తున్న వేశ్యలు మైనపుబొమ్మలు. “*ఈ దేశం యంత్రమై/ ఈ మర్మాంగాలు లోహపు పరికరాలై వుంటే బాగుండు/ మేము మనుషులుగా పుట్టడం కన్నా/ మరబొమ్మలై వుంటే బాగుండు/ మన్నిచ్చంలో ఆలోచనా స్రవంతలు/ ఉదయించకున్నా బాగుండు..*” స్త్రీలను గూర్చి రాస్తే స్త్రీవాద సానుభూతి సాహిత్యమంటారు. మరిక్కడ స్త్రీల గూర్చి పురుషుడు రాశాడు. దీన్ని అలాగే అందామా? అలా అనిపించడం లేదు. కవిత్వం లోతుల్లోకి ప్రవహించిన ఒక ప్రత్యక్ష అనుభవం తాలూకూ వాస్తవం. కాదు కాదు నిఖారైన నగ్న సత్యం. ఇదే కవితలో *దేశం ప్రణమై/ బతుకు రణమై/ క్షణక్షణం ఓ పదునైన కరవాలమై/ జీవితం యెడారిపై గాట్లు గాట్లుగా పోట్లు పోట్లుగా అలుముకున్న చీకట్లు..* నిజంగా ఈ మైనపుబొమ్మలకు లోసారి సుధాకర్ ఊపిరిపోసి మాట్లాడించాడు.*

కవిత

నేను నీరక్తంలో ఇంజెక్ట్
 నీ శరీరమంతా ప్రాకిపోతాను
 నీ నరాల అంచుల్ని
 ముక్కలుముక్కలు చేసి
 కొత్త కణాలతో తిరిగి అతికిస్తాను
 నీ మెదడు పొరలలో పేరుకుపోయిన
 బూజును దులిపేస్తాను
 నీ సిరలలోని ప్రతి రక్తపు కణాన్ని
 చిదిమి పులిమి
 వేల తరాల నుంచీ ఇమిడిపోయిన
 కులజలాన్ని పిండేసి
 సమజనభావ సీరంతో
 నింపుతాను
 ఎన్నో తరాలనుంచీ
 మూఢాచార బాఙ్గీరియాతో
 ఇన్నెక్ట్ కుంచించుకుపోయి

హ్యూమన్ ప్రాటీన్

- డా॥ వి.ఆర్.రాసాని
 9848553610

రక్తాన్ని పంప్ చేస్తున్న
 నీ గుండె గోడల్ని
 శుద్ధి చేసి విశాలపరుస్తాను
 మానవత్వపు ప్రాటీన్లతో కూడిన రక్తాన్ని
 నీ దేహం నిండా నింపేస్తాను.

ఎవరన్నారు ధరిత్రీ భూతాపంతో
 భగభగ మండుతుందని
 అది ఆడపిల్లల రుధిరాశ్రువులతో
 మండే అగ్ని గోళంలా మారినదని
 తెలుసుకో

అంతం తప్పదు

- మౌనశ్రీ
 9491632232

ఎవరన్నారు సూర్యుడు మలమలమాడే
 అగ్గిదేవుడని
 అది అతివల ఆవేదనకు
 ఉదయభానుడి ఉపోదయానికి
 పడే పురిటి నొప్పులని తెలుసుకో

పసిమొగ్గల హాహాకారాలకు భీతిల్లి
 కనుమరగయ్యాయని తెలుసుకో

ఎవరన్నారు నీలిమేఘుడు
 కురవడం మానేశాడని
 అది అమ్మాయిల ఆర్తనాదాలతో
 తడారిన గొంతుకని తెలుసుకో

ఎవరన్నారు అగ్నిపర్వతాలు పేలి
 లావా ఉబికి ఉబికి పైకొస్తుందని
 అది అమ్మల అశ్రువుల నుండి జారిన
 రక్తాశ్రువుల పొంగు అని తెలుసుకో

ఎవరన్నారు పంచ భూతాలు
 కర్తవ్యం మరచి గతి తప్పినవని
 అవి పశుత్వానికి బలయిన

ఇన్ని నేరాలతో
 ఇన్ని ఘోరాలతో
 ఊహకే వణుకుపుట్టే
 ఉన్మాదాలతో
 ఒళ్ళు గగుర్పాడిచే
 దారుణాలతో

ప్రపంచం ఎరుపెక్కుతుంది
 మింగ మెతుకు సైతం
 గొంతుక అడ్డుపడుతుంది
 కలికాలపు ఖర్చయో
 మగతనపు మదమో
 ఎటూ తేల్చలేని దుస్థితి
 కాని ఒకటి మాత్రం నిజం
 కిరాతకులకు మాత్రం
 అతివ చేతిలోనే అంతం తప్పదని

సూరన్న పదిమంది ఇళ్ళలో బట్టలు తెచ్చి వుతికి ఆరవేసి ఇస్త్రీ చేసి కులవృత్తి చేసుకుంటూ భార్య ఇద్దరు బిడ్డలతో బాగానే

వుండేవాడు. రానురాను బట్టలుతికి మిషన్లు వచ్చాయి. ఇళ్ళుమారి అపార్ట్‌మెంట్స్ వచ్చాయి. దాంతో అపార్ట్‌మెంట్‌లో ఇస్త్రీ మాత్రమే చేసేవాడు. పని తగ్గింది. రాబడి బాగానే వుంది. ఇంతకంటే హైదరాబాద్ పోతే ఇంకా ఎక్కువ డబ్బులు సంపాదించుకోవచ్చు. పిల్లల్ని స్కూల్లో చేర్చి పెద్ద చదువులు చదివించుకోవచ్చు మేం పోతున్నాం నువ్వు కూడా రారాదూ అంటూ ఇరుగు పొరుగు ప్రయాణం అయితే నిజమే మనమూపోదాం... అనుకుని భాగ్యనగరం చేరుకున్నారు.

భార్య మాణిక్యం ఇళ్ళల్లో పనిచేసేది. ఇద్దరి సంపాదనా వేలలో కనిపిస్తుంటే మురిసిపోయారు. కొడుకులు రవిని చంద్రాన్ని బళ్లో వేశారు. వారానికో సినిమా పిల్లల పుట్టిన రోజువస్తే హోటల్లో భోజనం చేయడం అంతా రంగుల ప్రపంచం బాగానే గడిచిపోయింది. నాలుగు రూపాయలు ఎక్కువ వచ్చినపుడు పార్కులకీ, జూకీ వెళ్ళడం బస్తీ పోకడలు పట్టుబడ్డాయి. ఇవన్నీ వున్నాక పల్లెటూళ్ళో కల్లు సారాయి

నేరం ఎవరిది?

- ఎ. అన్నపూర్ణ

తాగడం తప్పు కిక్కు ఎక్కే ఖరీదైన మద్యం రుచి చూడకపోవడం నామోషీ అనుకుని బస్తీ స్నేహాలు అలవాటు చేసుకుని కొత్త అలవాటు

కూడా మొదలెట్టాడు సూరన్న. చెడుస్నేహాలు మానుకోమని భర్తకి చెబుతూ ఇందేదిరా ఖర్చు పిల్లల్ని బాగా చదివించుకోవాలని బస్తీకి వచ్చాం. నువ్విట్టా దబ్బంతా తాగుడికే తగలేస్తే ఆళ్ళు ఏమైపోతారు.. అంటూ మాణిక్యం భర్తతో తగవులాడింది. “ఏటీ ఎవరితో కలవకుండా మాటాడకుండా ఎట్టాకుదురుద్ది? ఇదేమన్నా మన పల్లెటూరనుకున్నావా? అయిదరబాదు ఏటనుకున్నావ్ నోరుముయ్యే” అన్నాడు సూరన్న.

“నాదే బుద్ధి మాలిన పని. నిన్ను నమ్మి ఎంటపడి వచ్చాను. పాడు అలవాట్లు వద్దరా మానుకో. పిల్లలకి నాలుగచ్చరాలు వచ్చేదారి సూడు. మనం సదువుల్లేక ఇట్టున్నాం. పిలగాళ్ళకి పేద్ద సదువులు సదివించి గొప్పొళ్ళని చేయాలా.. అంటూ నయాన భయాన చెప్పింది మాణిక్యం.

“నాకడ్లు వచ్చావంటే చంపి పాతొరేస్తా. నువ్వు పనిచేసేచోట అమ్మగార్లని చూసి నామీద జులుం చేయమాక. నా జోలికిరాకు నా యిట్టం!” అన్నాడు సూరన్న మైకంతో మంచానికి అడ్డం పడి గురక పెట్టాడు.

మాణిక్యం కంటికి మంటికి ఏకధారగా ఏడ్చి రాగాలెట్టి పిల్లలిద్దర్నీ గుండెల్లో పొదుపుకుని ఓ నిర్ణయానికి వచ్చింది. ఈడేమీ వుద్ధరించేదిలేదు. మరో నాలుగిళ్ళ పని ఒప్పుకుని పిల్లల్ని నేనే చదివించుకుంటా అనుకుంది. పిల్లలకి 8 ఏళ్ళు ఆరేళ్ళు. చెబితే అర్థం చేసుకునే వయసు కనక. “మీరు రోజూ బడికెళ్ళి బాగా చదూకుని మంచి ఉద్యోగాలు చేయాల. మీ బాబులా తాగుబోతు కాకూడదు. మీకోసం ఎంతైనా కట్టపడతా. మీ టీచరమ్మతో మిమ్మల్ని బాగా చూసుకోమని చెబుతా. మీకు ఏం కావాలన్నా టీచరమ్మని అడగండి” అంటూ మంచి బుద్ధులు చెప్పింది.

ఎప్పుడన్నా పనిచేసే ఇళ్ళలో పార్టీలు వేడుకలూ జరిగిన రోజు నాలుగురెట్లు చాకిరీ వున్నా పైసలూ మంచి తిండి దొరుకుతుందని కష్టపడుతుంటుంది. అలా రెండేళ్ళు గడిచింది.

సూలుకెళ్ళి టీచర్ని “పిల్లగాళ్ళ చదువెట్లా వుందమ్మా” అనడిగింది.

“పాసు మార్కులు మాత్రమే వస్తున్నాయి. నువ్వు బళ్ళో చేర్చిన్నాటికి అక్షరాలేరావు. వచ్చేవీటికి బాగుపడతాల్లే. బెంగపడకు. నీ శ్రద్ధ చూస్తుంటే ముచ్చటగా వుంది. నేను చూసుకుంటాలే..” అంది టీచరమ్మ భరోసా ఇస్తూ.

“ఆయమ్మ కడుపు చల్లగా పిల్లలు బాగుపడాల” అనుకుంది మాణిక్యం కృతజ్ఞతగా చూస్తూ దణ్ణాలు పెట్టింది.

గాయత్రమ్మగారి అమ్మాయికి పెళ్ళి కుదిరింది. ఇక ఊపిరి సలపని పనితో సతమతమయింది. రాత్రిళ్ళు కూడా వుండి పోవాల్సి వచ్చేది. హైస్కూల్లోకి వచ్చిన పెద్దాడు రవికి చదువు చెప్పించే వూచీ నాదని గాయత్రమ్మ భరోసా ఇచ్చేసరికి ఆశపడి ఒప్పుకుంది. పెళ్ళయి పోయాక “మాణిక్యం నువ్వు చాలా సాయం చేశావ్. నీమేలు మర్చిపోను. నువ్వు వారం రోజుల పాటు రెస్ట్ తీసుకో. మేం తిరుపతి వెళ్ళి మొక్కు తీర్చుకుని వస్తాం.. అంటూ శెలవిచ్చి కుటుంబం అందరికీ బట్టలూ మిఠాయి కారులో పెట్టి పంపించారు.

అలిసిపోయి ఇంటికి వచ్చిన మాణిక్యానికి తలతిరిగి కుప్పకూలి పోయే దృశ్యం కనబడింది. ఒళ్ళు తెలీకుండా భర్తా పిల్లలు అస్తవ్యస్తంగా పడివున్నారు. వాళ్ళ దగ్గర సారాసీసాలు బిర్యానీ ప్యాకెట్ల చుట్టూ ఈగలూ దోమలూ ముసురుతున్నాయి. మాణిక్యానికి అర్థమైంది. సూరన్న నేను రాను కదాని సీసాలు ఇంటికి తెచ్చి తాగడం మొదలెట్టాడు. తాగిన మత్తులో పడివుంటే పిల్లలు అదేమిటో రుచి చూద్దామని వాళ్ళూ తాగారు. లేదా

సూరన్న వాళ్ళకి పోశాడో.. ఇది ఈ ఒక్కరోజే జరిగిందో అంతకుముందే జరిగిందో కానీ కన్నతండ్రి అయివుండీ పిల్లల్ని చేతులారా చెడగొట్టాడు. తన ఆశలన్నీ కూల్చేశాడు.

ఒళ్ళు మండిపోయి మూలకున్న కర్రతీసి మొగుణ్ణి చావగొట్టింది. పిల్లల్ని గట్టిగా కుదిపిచూసింది. వాళ్ళలో చలనం లేదు. ఓరి దరిద్రుడా ఇక నీతో ఏగలేను.. అనుకుంటూ చేసేది లేక తనూ అక్కడే పడి నిద్రపోయింది. అలసిపోయివున్న మాణిక్యం.

మర్నాడు బారెడు పొద్దెక్కి లేచాక పెళ్ళింట్లో తెచ్చిన మిఠాయిల్ని కూడా ఖాళీ చేసేసి కూర్చున్నారు ముగ్గురూ.

మాణిక్యం మొగుణ్ణి ఎడాపెడా వుతికి ఆరేసింది.

నీ ఎదవ బుద్ధికి తోడు పిల్లల్నికూడా నాశనం చేస్తున్నావా. బాధ్యత ఎటూ లేదు. ప్రేమ అయినా లేని కసాయివయి పోయావు. వాళ్ళు వృద్ధిలోకి రావాలనీ సుఖపడాలనీ లేదు. కన్నతండ్రివి కాదురా రాచ్చుసుడివి! అంటూ ఉగ్రరూపం దాల్చింది.

ఎప్పుడూ సహనంతో నోట్లో నాలిక లేనట్టుండే మాణిక్యం ఎంతగానో విసిగిపోయింది. పిల్లల్ని కూడా చెడగొట్టడం సహించలేకపోయింది. రెక్కలు ముక్కలు చేసుకుని పిల్లల భవిష్యత్ కోసం కూడబెడుతుంటే క్షణాల్లో తాగి తగలెడుతున్న సూరన్నని ఇంటినుంచి పొమ్మంది.

బైటికి పోతే దోస్తులెవరూ వూరికే తిండి పెడతారా? తాగుడు పోస్తారా రోగమొస్తే సేవ చేసేది ఎవరూ.. కట్టుకున్న మాణిక్యం తప్ప..! అని తెలుసుకనుక కాళ్ళ బేరానికి వచ్చాడు సూరన్న.

“మాణిక్యం, నువ్వు దేవతవే నన్ను చమించు. సత్తె వమాణికంగా చెబుతున్నాను. పిలగాళ్ళకి నేను మందుపోయనేలేదు. బిడ్డల్ని సెడగొట్టేంత ఎదవను గాను. నాకు తెలివితేక పడున్నప్పుడు రుసిచూశారేమో! అంటూ కాళ్ళు పట్టుకున్నాడు ఏడుస్తూ.

కాస్సేపటికి కోపం తగ్గిన మాణిక్యం ఎంతయినా కట్టుకున్న మొగుడే కాదు. మేనత్త కొడుకు కూడా. భరించక తప్పదు. ఎవడో ఒకడు మొగుడంటూ ఆసరాగా వున్నా లేకపోయినా పరాయి మగాడు తన జోలికి రాడు. లేకుంటే అందరికీ లోకువే. ఎంత తాగుబోతు అయినా భార్యాపిల్లల మీద కాస్తంత అభిమానం వుంటుంది. లేనంత

పతనమైపోతేవాడు మనిషి కాదు మృగం. రాచ్చునుడు. అనే ఇంగితంతో మాణిక్యం సర్దుకుంది.

అయితే భర్తని గట్టిగా హెచ్చరించింది. “నువ్వెలాగయినా తగలదు. పిల్లల జోలికి వస్తే మాత్రం తెగతెంపులే. ఒక్క చనం వుండనీను. తన్ని తగలేస్తా! అంది.

పిల్లలతో కూడా ఎప్పుడూ సారా ముట్టనని ప్రమాణం చేయించింది. అది విషం. ప్రాణాలు తీస్తుందని చెప్పింది.

మరి నాన్న చచ్చిపోలేదేం బతికేవున్నాడుగా! అన్నాడు చంద్రం. పెద్దవాళ్ళయితే ఒకేసారి చావరు. కడుపులో వుండుపడి కేస్తర్ వచ్చి చచ్చిపోతారు. లివరు చెడిపోతుంది. ఇవన్నీ మీకు పాటాల్లో టీచరమ్మ చెబుతుంది. అడగండి. చిన్నపిల్లలు తాగితే కొద్దిరోజులకే చనిపోతారు. మీకోసం రాత్రీ పగలూ కష్టపడుతున్నాను. మీకేం కావాలన్నీ ఇస్తాను నన్ను అడగండి. నామాట వింటేనే మీరు నా దగ్గరవుంటారు. లేకపోతే అనాథ పిల్లల హాస్టల్లో వేసేస్తాను. మళ్ళీ మీ మొహం చూడను. మీ నాన్న ఎలాగా ఇప్పుడే మిమ్మల్ని పట్టించుకోవడం లేదు. అంటూ నయానా భయానా చెప్పింది.

ఎంతయినా పిల్లలకి తల్లిదగ్గరే చనువూ ప్రేమూ వుంటాయి. తండ్రి అంటే భయం. రోజూ తాగాచ్చి తల్లితో పోట్లాట. ఇదంతా చూసే వాళ్ళకి సహజంగా తల్లి కష్టం ఏమిటో అర్థం అవుతోంది.

మాణిక్యం కఠినంగా హాస్టల్లో వేసేస్తాను.. అనేసరికి వాళ్ళకి ఏడుపు వచ్చింది. అయినా తండ్రి తాగే సారాలో రుచేమీ వాళ్ళకి తోచలేదు. పడి నిద్రపోవడం తప్ప. కల్తీ సారా తాగి ఆ మధ్య చాలామంది చచ్చిపోయారు కూడా! అనుకున్నారు.

‘మాణిక్యం ఇప్పుడు ఎవరు ఎంతడబ్బు ఇస్తామన్నా రాత్రిళ్ళు మాత్రం వుండనంది. డబ్బుకంటే నా బిడ్డలు నాకు ముఖ్యం’ అనుకుంది. కానీ ఆమె అనుకున్నట్టు జరగలేదు.

ఆ విషయం మాణిక్యానికి ఆలస్యంగా తెలిసి వచ్చింది.

టీచర్ స్కూల్లో ఎంత బాగా చెప్పినా బొటాబొటీ మార్కులతో పాసవుతూ పదో తరగతికి వచ్చారు (రవి, చంద్రం ఒకే తరగతి). తండ్రిలాగే మధ్యంకంటే ప్రమాదకరమైన మత్తుమందులకు అలవాటు పడ్డారు. పదో తరగతిలో వాళ్ళకి విసుగువచ్చింది. ఈ పరీచులు గోలా ఏమిటని మొండికేసి పోయారు. వ్యసనాలు మరిగారు.

మాణిక్యం శక్తికి మించి కష్టపడటంతో అనారోగ్యం పాలైంది. కీళ్ళనొప్పులతో ఇంట్లోనే వుండిపోయింది.

భార్య మంచాన పడటంతో ఇంటికే రావడం లేదు సూరన్న.

రవి, చంద్రం ఎప్పుడో వస్తారు. వచ్చి డబ్బుకోసం తల్లిని వేధిస్తారు. తెలివిగా అమ్మగారు పాతికవేలు బాంక్లో వేయించింది. కనుక అదైనా దక్కింది. ప్రాణావసరం వస్తే తప్ప ముట్టుకోకూడదనుకుంది మాణిక్యం.

“అయ్యో వూళ్ళో వున్నప్పుడే బాగుంది సంసారం.

సిటీకొచ్చి అన్నీ పోగొట్టుకున్నాం. పిల్లల మీద ఆశలన్నీ మంటగలసి పోయాయి. చదువూలేదు. సంపాదనా లేదు. అని బాధపడింది. రవి డబ్బుకోసం దొంగతనాలు చేస్తే చంద్రం మత్తు మందులు అమ్మే డ్రగ్ మాఫియా చేతుల్లో చిక్కి పెద్దపెద్ద వాళ్ళకి మందు అమ్మకాలు సాగించాడు.

ఓరోజు చంద్రం ఇంటికి వచ్చాడు.

తల్లిని “అమ్మా ఆకలేస్తోంది! అన్నం పెట్టు” అన్నాడు.

“అన్నం ఎక్కణ్ణించి వస్తంది.. నువ్వేవ్వేనా సంపాదిస్తున్నావా? బియ్యం లేవు కూరలేదు” అంది మాణిక్యం.

“మరి నువ్వు తింటున్నావ్గా. అదేపెట్టు!”

“నేను మంచాన పడ్డాను. పన్నోకి పోడం లేదు. ఇరుగమ్మా పొరుగమ్మా బ్రెడ్ కొనిచ్చారు” అంది. నువ్వే కూలో నాలో చేసి నన్ను పోషించాలి”

“ఏటీ పదో క్లాసు చదివినోణ్ణి, నేను కూలీకి పోవాలూ? అసలు తల్లివేనా నువ్వు? అంటూ అరిచాడు చంద్రం.

“ఎందుకొచ్చిన చదువురా? గౌరవంగా కూలీకి వెళ్ళి పదిరూపాయలు తెచ్చినా విలువే. నిన్నేదో గొప్పోణ్ణి చేయాలని ఆశపడ్డాను. ఇలా తయారయ్యావ్. ఏంచేస్తావో తెలిదు. మీ నాన్నలాగే తయారయ్యావ్. ఇల్లు పట్టదు. డబ్బుకోసం వస్తావ్. అభిమానం వుంటే సంపాదించి తీసుకురా”

“ఇంటికొస్తే ఏం వుంది? తిండిలేదు. డబ్బులేదు.”

“నీ అన్న ఏమయ్యాడురా వున్నాడా చచ్చాడా? వాడలా సువ్విలా”

అది నా తప్పా? మీరేగా సిటీకి తీసుకు వచ్చింది!”

“అవును, తప్పంతా మాదే! మీరు బాగా చదువుకుని బాగుపడాలని వచ్చాం. వృధాశ్రమ పడ్డాను.

కన్నతల్లి రోగాన పడింది ఆసుపత్రికి తీసుకెడదామనిలేదు. తిండి లేదు డబ్బు లేదని గోలచేస్తున్నావ్.

“ఆ రవిగాడు జైలుకి పోయాడా దేశం వదిలి పోయాడా?” కన్న ప్రేమ చంపుకోలేని తల్లిగా అడిగింది.

“అడికేం. సినిమాల్లో రౌడీ ఏసాలు ఏస్తాడు. కడుపునిండా తిండి బట్ట దొరికింది. వున్నరోజు తింటాడు. లేనిరోజు పడుకుంటాడు. మేమేం బుడ్డోళ్ళమా ఇంటిపట్టునే వుండటానికి. నీకేం బయ్యలేదు. రేపు హాస్పిటల్కి తీసుకుపోతాలే. నువ్వు తినే బన్నుంటే ఇయ్యి నిజంగా ఆకలేస్తుందమ్మా!” అన్నాడు చంద్రం జాలిగా.

తల్లి పేగు కదిలిపోయింది. మెల్లగా ఎలాగోలేచి టీకాచి పెట్టి ఎప్పుటిదో బన్ను రొట్టి వుంటే తెచ్చిపెట్టింది.

వాడు తిన్నాక “బాబూ చంద్రం! నిజమే మీరు చిన్నోళ్ళు కాదు. ఎలాగో బతగ్గలదు. మీ తండ్రి అదే పోకపోయాడు. ఇకవస్తాడని ఆశలేదు. నాకు మిగిలింది నువ్వే కదట్రా. నువ్వు కుదురుకుని స్థిరంగా పనిచేసుకో. ఏ అయ్య కాళ్ళో పట్టుకుని పని ఇప్పిస్తా. ఇల్లు కూలిపోతోంది. నిలబెట్టు. పెళ్ళిచేసుకుని పిల్లాపాపతో నన్ను సుకపెట్టు. ఓపిక తెచ్చుకుని ఓ ఇల్లు పనిచేసుకుంటాను. నువ్వు సుకంగా వుంటే సూడాలనుందిరా నాయనా!” అంటూ తలనిమిరి ఆప్యాయంగా చెప్పింది.

చంద్రం తల్లిపేమకి ఓ క్షణం కదిలిపోయాడు.

“అలాగే వుంటానమ్మా. నిన్ను బాగా చూసుకుంటాను” అన్నాడు.

“ఎక్కడికి పోతున్నావ్ ఏం పని చేస్తున్నావ్ నాతో చెప్పవేరా!”

“నీకు చెప్పేది కాదమ్మా. వేరే వూర్లకి వెళ్ళాలి. ఓ రోజు బాగా డబ్బులు వస్తాయి. ఓ రోజు తిండి దొరుకుతుంది డబ్బులు వుండవు. ఏదోలా కడుపు నింపుకుంటాను. దిగులు పడమాకు ఇకనుంచీ ఊళ్ళో వుండే పని చేసుకుంటాలే..” అన్నాడు. కష్టం సుకం తల్లితో పంచుకున్నాడు.

“ఇలా నీతో మాటాడితేనే నా కడుపు నిండి పోయింది బాబూ. ఈ రోజు నా ఆరోగ్యం బాగుపడిపోయింది. రేపే పన్నోకి పోతాను చూడు” అంటూ మురిసిపోయింది మాణిక్యం చిన్నకొడుకు మాటలు నమ్మి!

చంద్రం ఆలోచిస్తున్నాడు. ‘పిచ్చితల్లి చాలా కష్టపడింది. ఇకనైనా సుఖపెట్టాలి. కానీ డ్రగ్ మాఫియా వలలో చిక్కుకున్నాను. వాళ్ళు చెప్పినట్టు వినాల్సిందే. తల్లి కుటుంబం అంటూ వాళ్ళకి జాలి దయ వుండదు. అమ్మకి ఈ విషయం తెలిస్తే గుండె పగిలిపోతుంది.

మర్నాడు తల్లిని డాక్టర్కి చూపించి మందులు కొనిచ్చాడు సూదిమందులు వేయించాడు. వారం రోజుల్లో మాణిక్యం

కోలుకుంది. పూర్వం పనిచేసిన ప్రభావతమ్మ ఇంటికెళ్ళి పని అడిగింది.

దయగల ఆవిడ మాణిక్యం నమ్మకమైన మనిషి కనుక అవసరం లేకున్నా పని ఇచ్చింది.

చంద్రం గురించి చెప్పి వాడికోదారి చూపించమని అడిగింది మాణిక్యం. ఆవిడ కొడుకు ఏదో పెద్ద పోలీస్ ఆఫీసర్ అని మాత్రం తెలుసామెకి.

‘అతడితో చెబుతానులే. ఏదో పని చూస్తాడని.. భరోసా ఇచ్చింది ప్రభావతి.

తనకు మంచి రోజులు వచ్చాయని భ్రమపడింది మాణిక్యం.

ఎప్పుడు చంద్రం వస్తాడా అయ్యగారి దగ్గరకు తీసుకువెడదామా అని కొండంత ఆశతో ఎదురుచూస్తుంది.

మళ్ళీ ఒంటరిదైపోయింది.

“ఏడి మాణిక్యం నీ కొడుకు? అని అడిగిన ప్రభావతమ్మకి ఏం చెప్పాలో తెలియక భోరుమంది.

“సర్లే ఏడ్చి ఏంలాభం! నువ్వేదో వాణ్ణి నమ్మి ఆశపడతావ్, వాడికి కుదురెక్కడ? పోన్లే ఎక్కడో సుకంగా వున్నాడని సంతోషించు” అందావిడ ఓదారుస్తూ.

రోజులూ నెలలూ గడిచి పోతూనే వున్నాయి.

మాణిక్యం ముగ్గురిలో ఒకరైనా రాకపోతారా.. అని ఎదురుచూస్తూనే వుంది. పూరిల్లు పూర్తిగా శిథిలమైపోయింది. నాలుగు రాటలూ ఎవరో పట్టుకుపోయారు. తనపాటీ దిక్కులేనివాళ్ళు.

పూరింటిని ఇల్లుగా మార్చి నిలబెట్టుకోవాలని ఆశపడిన మాణిక్యానికి ఇప్పుడా ఆశ పూర్తిగా అడుగుంటిపోయింది.

వృద్ధాప్యంలో అడుగుపెట్టిన మాణిక్యాన్ని ప్రభావతే ఆదుకుంది. ఇంటి వెనకాల పెరట్లో గది కట్టించి ఇచ్చింది.

‘వినాటి రుణం తల్లీ ఇది! నీకు పని చేయకపోగా భారమైపోయాను.. అంటూ కంటతడి పెట్టుకునేది.

“నువ్వేమీ భారం కాదు మాణిక్యం. నీలాంటి మంచి మనసూ నిజాయితీ ఈ రోజుల్లో ఎవరికీ వుండదు. చేసినంత కాలం మా ఇంటి చాకిరీ చేశావ్. ఈ మాత్రం నిన్ను ఆదుకోక పోతే నేను మనిషినేకాదు” అంటుంది ప్రభావతి.

“ఇద్దరూ మగ బిడ్డలు అయినందున కరినాత్ములు అయిపోయారు. అదే ఆడకూతురైతే నాకీ తిప్పలు రాకపోవమ్మా!” అంటూ బాధ పడేది మాణిక్యం.

ఒక గతంలో
ఒక వర్తమానంలో

ఏరు

ఎక్కడో కొండల్లో పుట్టి

గల గల గల గల

నీటి మాటలతో

వూరుని నిద్రలేపి

వూరి దోసిలిలోకి

సూర్యోదయాన్ని వొంపుతుంది

వూరు

ఆ పక్క ఈ పక్క కొండలతో

నాగలి బొరుగు వదిలి

నారమిల్లు గోడ ఆసరాగా

ఎగబాకే

సన్నని తీగెమొక్కలను

- బాలసుధాకర్ మౌళి

9505646046

ఒళ్లొనేసుకుని

బతుక్కింత ఆసరా అవుతుంది

మిల్లు

ఆకలికేకల నినాదాలతో

ఉదయం సాయంత్రం

చీమలబారుగా సాగే

జనం చేతుల్లో

ఏరోజుకారోజు

ప్రాణం పోసుకుంటుంది

ఏరు మిల్లు వూరు

ఒక గతంలో ఒక వర్తమానంలో ♦

“ఏమో ఎవరు చెప్పగలరు మాణిక్యం.. మన తలరాత బాగుండాని. కానీ ఆడమగా ఎవరైనా ఒకటే. ఆశలు పెట్టుకోవడం తన తప్పు.

అలా అని గాలికి వదిలేయం కదా. మన బాధ్యత తల్లిగా నెరవేర్చాం. ఫలితం మన చేతిలో వుండదు.

పక్షులు రెక్కలు వచ్చేదాకా తోడున్నట్టే మనం పిల్లలు ఎదగడానికి ఆసరా ఇవ్వాలి. ఇచ్చాం. వాళ్ళు మనకి ఆసరా అవుతారని ఆశించకూడదు. అవన్నీ పాతరోజుల్లో పద్ధతులు. ఇప్పుడు ఎవరిదారి వాళ్ళదే. కాలం మారిపోయింది.. అంటుంది ప్రభావతి.

“అవునమ్మా ఆ దేవుడు పిలుపుకోసం తప్ప నాభర్తా బిడ్డల పిలుపు కోసం ఎదురుచూడటం ఎప్పుడో మానుకున్నాను.

నా అదృష్టం ఏమిటంటే మంచం పట్టలేదు. ఇదో గొప్పవరం.. కదమ్మా! అంటుంది నవ్వుతూ మాణిక్యం.

“అవును. నువ్విప్పుడు అనలైన మాణిక్యానివి అయిపోయావు” అంటూ మెచ్చుకుంది ప్రభావతి. మాణిక్యానికి ధైర్యం ఇస్తూ.

గాఢ నిద్రలో వున్న మాణిక్యానికి హఠాత్తుగా మెలకువ వచ్చింది ఓ రోజు అర్ధరాత్రి.

వీధి గుమ్మంలో ఏదో సందడిగా గట్టిగా మాటలు వినబడ్డాయి. “చిన్నయ్యగారు పోలీస్‌ఫీసరు. ఎవరో దొంగల్ని పట్టుకొచ్చారేమో నాకెందుకులే.. అనుకుని మళ్ళీ ముసుగెట్టింది మాణిక్యం. కానీ ఆ వచ్చింది చంద్రమేననీ డ్రగ్ మాఫియా ముఠాలోని వాళ్ళందరినీ పోలీసులు పట్టుకున్నారనీ చివరి చూపుగా తల్లిని చూడటానికి రహస్యంగా తప్పించుకు వచ్చిన చంద్రాన్ని అడ్డుకున్న సెక్యూరిటీ పోలీస్ వాన్‌లో జైలుకి పంపించారనీ అర్ధరాత్రి గొడవకి కారణం అదే అని మాణిక్యానికి తెలియదు.

చంద్రం చేసిన పనేమిటో అతడి మీద కేసు ఎంత కఠినంగా వుంటుందో తెలిసిన ప్రభావతి కావాలనే మాణిక్యానికి చెప్పలేదు ఈ విషయాన్ని.

ఎక్కడో భర్తా పిల్లలూ బతికే వున్నారని భ్రమలో వుండటమే మంచిది. నిజం తెలిస్తే భరించలేదు. అనుకుంది సానుభూతిగా.

ఇప్పటికే కష్టాలు తప్ప సుఖం ఎరుగని ఆ పిచ్చి తల్లిని మరింత బాధ పెట్టలేకపోయింది.

కానీ ఆ రాత్రే మాణిక్యం ప్రాణాలు వదిలించని తెల్లవారితే గానీ ప్రభావతికి తెలియలేదు. ♦

నిజంగా 'నివురు' కప్పని నిప్పే?

- కొండ్రెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి
9948774243

'నిజం' ఇప్పుడు వో నిష్కారమైన మాట. నిజాన్ని బతకనీయని రోజులు. ఇవాళ నిజం నిజంగా మనిషి వర్తనం నుండి దూరంగా జరిగిపోతూనే వుంది. అవసరం అనుకున్నచోట అదృశ్యమౌతూనే వుంది. నిజం నిప్పులాంటిదే కాని అది నివురు గప్పి నిజస్వరూపాన్ని శక్తిని దాచుకుంటుంది. ఇట్టి పరిస్థితుల్లో కొట్టుమిట్టాడుతున్న నిజాన్ని "నిజం"గా కలం పేరు చేసుకొని నిజమైన చైతన్యానిచ్చే కవిత్వం రాస్తున్న కవి శ్రీరామమూర్తి. ఈయన కాయం వృద్ధాప్యాన్ని లోగొన్నా ఈయన కలం ముత్యం ఉరకలెత్తే యవ్వనాన ఒడిసిపట్టుకొని ఆధునికి భావాలను మానంగా ప్రకాశింపచేస్తూ నూతన ఒరవడితో పదునైన సరికొత్త అభివృద్ధితో కవితలల్లడం నేటి సాహిత్యరంగం మెచ్చుకోదగిన అంశం. ఈ కవి 'నిజం'గా వో ధిక్కార స్వరం. అన్యాయాలన్నా, ఆధిపత్యాలన్నా, దౌర్జన్యాలన్నా, దుర్మార్గాలన్నా గిట్టని కవీయన. వాటిమీద అక్షరాయుధాల్ని ప్రయోగించి, ఎదురొడ్డి వాటి నడ్డివిరవాలనే ఉబలాటం ఈ కవికుంది. అందుకే ప్రతికవితా వో ముల్లులా దుర్మార్గం గుండెల్లో గుచ్చుకునే విధంగా రెచ్చిపోయి రాశాడీకవి. ఈయన గొప్ప ఆశాజీవి. అందుకే వైఫల్యాలను ఎత్తిచూపుతూ, వైరుధ్యాలను భేరీజు వేసుకుంటూ, వైవిధ్యభరితమైన ఎన్నో సూచనలు మెత్తమెత్తగా హత్తుకునే విధంగా కట్టివాదర కనపడకుండా, ప్రకృతి, సమాజం, వ్యక్తి అభేదాన్ని పారకుల ముందుంచుతాడు. "రాలిన ఆకులను / తెక్కబెట్టు కోడు చెట్టు/... పాలను కొలిచివ్వదు తల్లి /

పరిమళానికి ఫీజడగదు పువ్వు / ఉదయాస్తమయాలు / సొమ్మసిల్లవు " అంటారు.

నేడు మన పాలకుల మాటలకు అర్థాలే లేవు. 'అవునంటే కాదనిలే' లాగుంటాయి. "మట్టిని కుండ చేయడం / అజాతీయత / కుండను మట్టి చేయడమే / జాతీయత" అంటారు. "జాతీయత" కవితలో వ్యంగ్యంగా చెప్తూ.

ఇవాళ సమాజంలో మంచి మొలకెత్తని విత్తులా పొక్కి పొలమారి పొడగట్టకుండానే పోతుంది. చెడు వడివడిగా మొలకెత్తి గుండెల్లోకి వేళ్లు జొనిపి తీరని బాధకు పోగేస్తుంటుంది. కాల ప్రవాహం రంగులు మార్చుకుంటూ పోతుందో, మనమే మన కళ్లతో రంగులు పూయిస్తున్నామో ఈ లోకం నుంచి రాలిపోయేదాకా అర్థంకాని అయోమయం, మనల్ని వెంటాడుతూనే వుంది. నేడు మనిషి గమ్మత్తైన మత్తులో తూలిపోతున్నాడు. సాంత్వనం ఎవరికి మాత్రం ఎదురై కూడి ఊరడిస్తూంది. "ఒక్క గుండె తడిలో ఎన్ని గుండెలు పుడతాయో అవి దేహాన్ని తొడుక్కొని గుండె గుండెకు పాకుతూ తరతరాల అణగారిన బతుకుల్ని రగిలెస్తూ అణిగివున్న పచ్చిగడ్డిని మరిగించి దగాకోరులను దావానలమై వెంటపడి కాల్చే రోజుల కోసం" కవిత్వాన్ని నిప్పు కణికలు జేసి రాజేస్తున్న కవి "నిజం" 'మోకాళ్ల చిప్పలకు గడ్డానికి ఆనుకున్న చేతులు, బిగి పిడికిళ్లు కావాలని, శూన్యానికి అప్పగించిన చూపులు అసంఖ్యాక

విల్లంబులై మోహరించాలనే కలలతో కలం కదుపుతున్న కవీయన. “నిన్ను నిన్నుగా రగలనీయనప్పుడు / నివురుగప్పి / నిలువెల్లా దహించుకు పోయి / విసోటమై విప్లవమై” రగలాలనేది కవి ఎత్తుగడ. అన్యాయానికి ఎదురొడ్డి నిల్చే శక్తిని పెగలనీయనప్పుడు / పేరుకుపోయి / చిరుగాలి తాకిడికే చిన్నకై / వాచై వరదై సమూహమై లావాయై” చుట్టుముట్టి బూడిద చేయడం ఖాయం అనే భరోసా జనానికి కలిగిస్తాడు కవి.

మత మోఢ్యం మనలను ఎంత మూర్ఖులుగా తీర్చి దిద్దుతుందో చెప్తూ “గోవుకు సరమాంసం/నైవేద్యం/సహజీవన క్షేత్రంలో/వైషమ్యాల సేద్యం” అంటూ గోవుల రక్షణ మిషతో మనుషులను చూపే దౌర్భాగ్యం మనది. హంతక మనస్తత్వం మనది అంటూ ఎత్తి పొడుస్తాడు కవి. అయినా మనం అనుకుంటే “ఓటుగా గ్రహణంతో/పాశవికతను పలాయనం / పట్టించ గలవాళ్లం” అనే నిబ్బరాన్ని కలిగిస్తాడు.

దేశంలో సమానత్వం లోపించి, పక్షపాతం, వివక్ష స్వార్థం విచ్చుకున్న సమాజాన్ని ఎత్తిచూపుతూ “మేథోమధనంలో/పుట్టిన వసుదైక్యత సుధ/తెరలేస్తున్న మోహినీ పంపకం” అంటారు. విద్వారమైన విపత్తిలోకి నెట్టివేయబడుతున్న జనాన్ని చూచి జుగుప్స చెందుతాడు కవి. “చివరి వరుస చివరి వాడినీ / కాలేని వాడినై” ఏకాకిగా ఈ దేశంలో మిగిలిపోయిన వాణ్ణి అంటూ “ఇక్కడి ప్రకృతి చిత్ర పటంలో/దుర్భిణి వేసి చూసినా / నన్ను పరవశించవేసే రేఖ గల్గెంతు” అంటూ వాపోతాడు ఒక అట్టడుగు వర్ణం వాడిగా.

“మిథోపోయి”ని ఈ కవి కవిత్వంలో బాగానే వాడుకున్నాడు. “మిథోపోయి” అంటే పురాణ ప్రతీకలు, సందర్భాలను నేటి ఆధునిక కవిత్వంలో పట్టుక రావడం. అది నెగటివ్ కావచ్చు. పాజిటివ్ కావచ్చు. “ఏకవర్ణం” కవితలో “అణుధూళికన్న / శక్తివంతమైన గోధూళి / బహుళ జాతి కోసం / జాతి బహుళత్వం బలి” అంటూ “పిత్రోన్మాదంతో నాడు / తల్లిని తెగనరికినవారే / మతోన్మాదంతో నేడు” అంటూ పరశు రాముని వీర పితృభక్తిని ఎత్తిపోస్తాడు కవి. “ఏకాదశావతారం” కవితలో “దాసజ్ఞానం / మరనేవల సరశోకం / మేధ జనమేధం / యంత్రం ఏకాదశావతారం / శ్రీవారి చక్రాగ్నికి / శ్రమూహం బలి / మానవలోకంలో మునిషి వెలి / అందులో శ్రమూహం అంటే శ్రమ జీవులు.

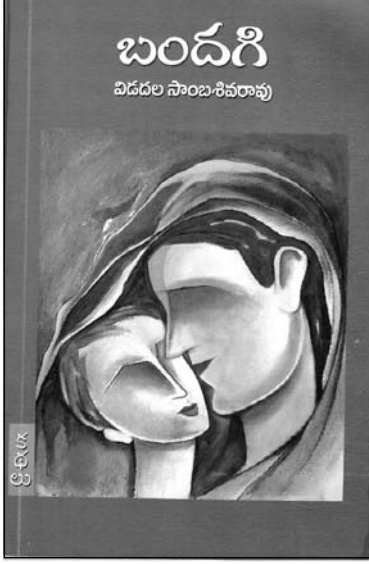
ఈ సమాజాన్ని చదవాలంటే ‘కొలిమిలో’ ఇనుములా చూపును పుటం పెట్టాలి. అది క్రొత్త ఆలోచన నిల్చి, అక్షరముగా రూపు దాల్చి బాధిత జనాస్త్రమై పోతుంది అంటాడు కవి.

అంతులేని ఆర్థిక ఆశ అన్యాయం, అక్రమాల కాళ్లతో అంతుచిక్కని వేగంలో నడుస్తుంది. “హేతువు గుండెల్లో తీతువు మృత్యుగళం వినిపిస్తున్నప్పుడు, గెద్దకు గద్దె సమాధిలో సహజీవనం చేస్తున్నప్పుడు, మైమరిచి పోతున్నప్పుడు, సామాజిక విద్వంసకర శక్తులు ‘ఓటాటలో’ గెలుస్తూ అధికారాన్ని హస్తగతం చేసుకోవడం చూస్తూనే ఉన్నాం. పాలకుల్లో పేట్రేగిన స్వార్థం ప్రజాస్వామ్యాన్ని కూనీ చేస్తూ జనంలో క్షోభా యాత్రలు చేస్తుంది. “మతాతీత రాజ్యాంగాన్ని / పాదపీఠం వేసుకొని / మతతత్వ భుజంగాన్ని / తలలో దాల్చుకుని” పాలకులు స్వేచ్ఛాకాంక్షల సౌందర్యాల్ని కాలరాస్తూ రావడానికి గాలం వేస్తూ దేశాన్ని గుల్ల జేస్తున్నారు. దారితెన్ను తెలియని తనం, ఎక్కడున్నామో, మన ఆకాశం మన నెత్తిమీద కనబడడం లేదు. మన నేల మన కాళ్ళ కింద నుంచి జరిగిపోతుంది. మనం మనంగా బలవంతంగా మన దేశాన్ని బహిష్కరించి వెళ్ళే కాలం ఎంతో దూరంలో లేదు. దీన్ని మేధో వలస అనే ముద్దు పేరుతో మన పాలకులు పిలుస్తారు.

మన పాలకులు వడ్డీవ్యాపారుల ఆగడాలను అరికడతామని హామీలు గుప్పిస్తున్నారు. ‘కాల్ మనీ’ అని ఆ వ్యాపారానికి ముద్దు పేరు పెట్టారు. కాల్ మనీ కాలనాగు కాటుకు బలైపోయిన దరిద్ర నారాయణులకే ‘ఎక్స్ గ్రేషియా’ ఇచ్చి లెక్కలు తుడిచేస్తున్నారు. ఈ రోజు జనం “కాల్ మనీ / బలపెట్టిన శీలం / శూలమై లేస్తుందనే నమ్మకముడిగిన / దయనీయం” లో జీవిస్తున్నారు. మిన్నీరే కన్నీరై ఆకలి శోకమైంది. ఆరుకాలాల కృషిని అప్పనంగా హరిస్తున్న దుర్మార్గపు దళారే వ్యాపారుల జోలికి పాలకులు పోవడం లేదు.

పాలనలో జరిగే ఎన్నో విద్వంసక చర్యలు ‘నిజం’ కవితా వస్తువులుగా స్వీకరించారు. ‘నివురు’ కవితా సంపుటిగా వెలువరించారు. ప్రతి కవిత క్లుప్తత, గుప్తతతోపాటు ఆలోచింపచేసే భావాలతో పరిధవిల్లింది. ఇందులో 141 కవితలున్నాయి. కవిత్యానికి సరికొత్త చూపుతో పాటు చురుకైన భావనాపటిమను కూర్చారు. పాలకుల వాగ్దానాల మహామాయను ఎంతో నేర్పుగా ఎత్తి చూపారు. ఓటు విలువ తెలిసికోలేక ఓటును నోటుకు అమ్ముకొని, ఆయుధం కోల్పోయిన సైనికుల్లా ప్రజాస్వామ్యంలో జనం కునారిల్లుతున్నారు. నివురు కప్పిన నిప్పు రగిలి జ్వలించాల్సిన తరుణం ఆసన్నమైందంటాడు నిజం. ఇది నిజం, “నివురు” అందరూ చదవదగిన కవిత్వంగా భావిస్తూ కవికి అభినందనలు తెలియజేద్దాం.

అనుబంధాలే ఆలంబనన్న “బందగి”

- డా॥ మక్కెన శ్రీను

98852 19712

కవిగా, రచయితగా, నటుడిగా, నాటక రచయితగా ప్రయోక్తగా బహుముఖ ప్రజ్ఞతో సాహితీ యాత్రను కొనసాగిస్తున్న సృజనశీల రచయిత విడుదల సాంబశివరావు. కవితలు, నాటికలు, నవలలు, కథలు ఇలా భిన్న ప్రక్రియలలో రచనలు చేస్తూ సాహితీ ప్రియులను అలరిస్తూ వున్నారు. ఈ మధ్యకాలంలో రచయిత వెలువరించిన “బందగి” పద్దెనిమిది కథల సంపుటి. మానవీయ అంశాలకు, అనుబంధాల విశ్లేషణను, సందేశాత్మకంగా ఆద్యంతం వివరణాత్మకంగా వెలవరించిన పుస్తకం. ఒక్కసారి అవలోకనం చేసుకొందాం.

‘ఆత్మబంధం’ కథలో తండ్రి మాటను జవదాటకూడదనే కొడుకు, ప్రేమను కాదనుకోలేని ప్రియుడు, ప్రియుని సాంగత్యాన్ని పొందలేకపోతే దేనికైనా వెనుకాడననే ప్రియురాలు, పిల్లల భవిష్యత్తును కాంక్షించే తండ్రులు కనిపిస్తారు. ప్రేమించిన అమ్మాయిని తండ్రి అనుమతి లేకుండా, పెళ్ళిచేసికొని, తండ్రితో వెలివేయబడ్డ కుమారుడిని ఆదరించిన అమ్మమ్మ, తన పెద్దరికాన్ని నిలబెట్టుకొంటూనే అల్లడికి మారిన పరిస్థితులను నిస్వార్థ ప్రేమికులను విడదీయవద్దనే ఆకాంక్షను తెలియజేస్తూ, మనవడిని ఆదరించి ప్రేమకు తోడ్పాటుగ నిలిచింది. సుదూర తీరాలలో వున్న మనవడికి అమ్మమ్మ మరణం ఆత్మీయ స్పర్శగ తనని మేల్కొనేట్లు చేసి, అమ్మమ్మ కడచూపుకై బయలు

దేరతీసింది. ఆత్మీయానుబంధంలోని స్పర్శను పరిచయంచేసిన కథ. సన్నివేశబలంలో నడిపించిన తీరు అబ్బురపరుస్తుంది.

“బందగి” కథలో ప్రేమలో విఫలమై, మానసిక ఒత్తిడిలో వున్న యువకుడికి స్వాంతనగ నిలిచి ఆపన్న హస్తమందించిన చెల్లెలు పలికిన ఆత్మీయ వచనాలు, అనుబంధపు మాధుర్యం అనుభవించి, జీవితంలోని ఒడిదుడుకులను దాటిన ఓ మధ్యతరగతి మనిషి అంతరంగం / వేదనను ఎంతో హృద్యంగా, బిగినడలని కథనంతో రక్తికట్టించారు రచయిత. ఆర్థిక అసమానతలతో డీలాపడ్డ వ్యక్తికి అనుబంధాల కొనసాగింపు. బందగి పేరుతో చెల్లి కూతురును అక్కన చేర్చుకోవడంతో కథ ముగుస్తుంది. మనిషి జీవితంలో ఎదురయ్యే వివిధ సమస్యలను అధిగమించేందుకు అనుబంధాల ఉపశమనం అవసరమని నొక్కి చెప్పిన కథ. మనసును తట్టిలేపింది. బంధాల ఆవశ్యకతను తెలియచెప్పింది.

సరిహద్దుల్లో శత్రుసేనలతో వీరోచితంగా పోరాడే సైనికుడిలోని సున్నిత భావాలను, ప్రేమపట్ల అతనికున్న అమిత ఆరాధన భావం, ప్రేమను పెళ్ళిదాకా నెరవేర్చుకోలేని జంట ఆశ, అమితంగా ప్రేమించిన కూతురిని యాక్సిడెంటు రూపంలో కోల్పోవడం లాంటి అంశాలతో నిండిన కథ ‘బంగారు తల్లి’. విఫలమైన ప్రేమకు ప్రతిరూపంగా, ప్రేయసి రూపాన్ని పుట్టిన

బిడ్డలో చూసుకొని ఆమె ఉన్నతినీ చూడాలనే ఆకాంక్షల మధ్య బ్రతుకుతున్న వీరసైనికుడి అంతరంగాన్ని ఆవిష్కరించిన కథ. ముగింపు పాఠకుడికి కూసిన నిరాశను కలుగజేసినా ప్రేమయొక్క అమలినతత్వాన్ని, అనురాగ ఉద్దీపనను ఉత్పన్నంగా తెలియజెప్పిన కథ. తండ్రి కూతుళ్ళ అనుబంధాన్ని తేటతెల్లం చేసిన విధానం గొప్పగా ఉంది.

ఆర్థికంగా ఉన్నతంగా ఉన్న వ్యక్తులు డబ్బును మరింతగా వృద్ధి చేసుకుంటూపోతూ ఒకానొక స్థితిలో జీవిత పరమార్థం కోసం అన్వేషిస్తుంటారు. ఇబ్బడి ముబ్బడిగా డబ్బు సంపాదిస్తున్న ఒక మనిషి అంతరంగానికి ఆనందాన్ని కలిగించేది సేవ మాత్రమే. స్వార్థం విడనాడి సేవతో పునీతం అవడమొక్కటే జీవితానికి సరైన గమ్యం అని తెలిపిన కథలో ఒక వ్యాపారవేత్త అతని స్నేహితుడైన మానసిక నిపుణుడి సలహాతో సమాజంలో అనారోగ్యం, ఆర్థిక అసమానతలను ప్రత్యక్షంగా చూసి, తనని తాను సమాజ సేవకై అంకితం చేసుకొంటుంటాడు తుదకు.

ఆర్థిక అందలంతో మనిషిని మనిషిగ గుర్తించక తమ సరదాలు తీర్చుకోవడానికి ప్రేమపేరుతో అబ్బాయిల్ని తన వెంట తిప్పుకునే అమ్మాయిలు ఈ కాలంలో కన్పిస్తునే ఉంటారు. అలాంటి ఒకానొక ఇతివృత్తాన్ని కథా రూపంలో చక్కగా మలచి, ప్రేమకోసం పిచ్చివాళ్ళు అవుతున్న యువతను గుణపాఠం తెచ్చేటట్లుంది 'టైంపాస్' అనే కథ.

ప్రేమ మత్తులో మునిగి, స్వార్థంతో కన్న తండ్రిని విస్మరించి పెళ్ళిచేసుకొని, ఇల్లరికం వెళ్ళిన కొడుకు నిర్వాకానికి కుంగిపోయిన తండ్రి జీవిత అవసాన దశలో కృంగుబాటుతో ఉన్న తరుణాన ఉద్యోగం ఇచ్చి ఒకనాడు తను ఆడుకున్న యువకుడిని ఆత్మబంధువుగా భావించి తన నిర్యాణాన్ని కూడా తన కొడుకుకు తెలియనీయకుండా ఆత్మబంధువైన నీవే తలకొరివి పెట్టమని చివరి కోరికను కోరడం మనిషిలో అనుబంధాలకు రక్షనంబంధమే అవసరం లేదు. ఆత్మీయ బంధాలుంటే చాలు అనిపించేలా రచించిన 'అనగనగా ఒక రాజు' కథలో వ్యక్తీకరించిన విధానం పాఠకుడి మనసుకు తాకుతుంది.

“మానవ సంబంధాలన్నీ ఆర్థిక సంబంధాలైన వేళి” తన ఆలోచనలకు కుటుంబ సభ్యులే వ్యతిరేక భావనలతో ఎదురుతిరిగి చేయిచేసుకున్న క్షణాన తీసుకొన్న నిర్ణయంతో ఆత్మహత్య చేసుకుంటాడో వ్యాపారవేత్త. సమాజ హితం కోరి

తన దగ్గర పనిచేస్తున్న కార్మికుల క్షేమం దృష్ట్యా, వారినే కంపనీలో భాగస్వామ్యం చేద్దామన్న ఆలోచన కుటుంబ సభ్యులు వ్యతిరేకించడంతో హృదయవేదనతో, తన ప్రాణస్నేహితుడికి తన వీలనామా అందించి మరణించి, తన ఆస్తిని సమాజం కోసం ఉపయోగించుకోమనే దృక్పథాన్ని తెలియజేస్తాడు.

గ్రామాభ్యుదయానికి సర్వం ధారపోసిన వ్యక్తి సంపాదించుకొన్న కీర్తి గ్రామప్రజల రూపంలో అక్కణ చేర్చుకొంది. కన్న కొడుకు, బంధువులు అవసాన దశలోని ఆ వ్యక్తిని పట్టించుకోకుండా మరణాన్ని కాంక్షిస్తే, ఆయనను కంటికి రెప్పలా చూసుకొన్న గ్రామస్తుడు, బంధువులకు అనుబంధాల గొప్పదానిని చెప్పటం ఎంతో ఆర్థంగా వుంది. బంధుత్వం కంటే కూడా అనుబంధం గొప్పది, మీరు లేకున్నా ఆయన కోసం గ్రామం ఎదురు చూస్తుంది, ఆయన్ని దేవుడిలా పూజిస్తాం అంటూ చక్కని ముగింపు పలికిన కథ 'కనికరం లేని కనురెప్ప'.

అధికార మదంతో రొడీయుజంతో అకృత్యాలకు బలైన అభంశుభం తెలియని ఒక విద్యార్థినికీ న్యాయం చేయాల్సిన వారే రాజీపడిపోవడం నిజంగా తల్లిదండ్రులకు ఎంత దారుణమైన పరిస్థితి. ప్రతిరోజూ దినపత్రికలలో చూస్తున్న మహిళలపైన అకృత్యాలు, వాటికి బాధ్యులైన వారికి సరైన శిక్షలు లేకపోవడం ద్వారా అవి పునరావృత్తమవుతూనే ఉన్నాయి. అలాంటి ఒక సంఘటనను కథగా మలచి రచయిత కృతకృత్యులయ్యారు. ఇలాంటి సంఘటనలతో న్యాయం జరుగకపోతే అని 'అంతులేని క(వ్య)థ' లానే మిగిలిపోయారు తల్లిదండ్రులు.

ఇద్దరు మనసుల మధ్య చిగుర్చిన ప్రేమకు కులం, మతం, రక్షనంబంధం ఇవేమీ అడ్డుకారాదని తెలిపిన కథ. రక్షనంబంధంకన్నా రాగబంధమే గొప్పదని, సాంప్రదాయాలు, సంస్కృతి పేరుతో ప్రేమను విడదీయరాదని చెప్పిన కథ. మామ / అత్త కొడుకు రక్షనంబంధమున్నా పెళ్ళికి ఒప్పుకొంటున్న సమాజం, నాన్న తరపు వారిని అదే రక్షనంబంధంలా ఉన్న ఎందుకు ఒప్పుకోవడం లేదని ప్రశ్నించి దత్తత రూపంలో మేనమామను నాన్నగా అంగీకరింపచేసి నాన్న తరపు వారిని పెళ్ళి చేసుకొన్న ఉదంతం ఈ కథ. సాంప్రదాయబద్ధంగా అసహజంగా ఉన్నా కొన్ని మతాలలో ఇలాంటి సాంప్రదాయం ఉందిగా అనే తర్కంతో ఆలోచన చేస్తే నిజమే అనిస్తుంది. అందుకే ఈ కథకు శీర్షికగా 'కలియుగ కాలుష్యం' అని

పెట్టారనిపిస్తుంది.

ప్రలోభాలకో, మాయమాటలకో లొంగి మగవారి కామవాంఛలకు బలైన అభాగ్యుల గాధలు కోకోల్లలు. మోసపోయిన తల్లి తనకు జీవితాన్నిస్తే, మొక్కవోని దీక్షతో ఉన్నతరాలైన కూతురు, ఆ తల్లిపేరుతో దగాపడ్డ మహిళల కోసం ఓ సంస్థ స్థాపించి మహిళాభ్యుదయం కోసమై పోరాడటం కన్పిస్తుంది. ఉంపుడుగత్తెగా చెలామణి అవుతూ, తన కూతురి మీదే అఘాయిత్యం చేయ సంకల్పించిన వ్యక్తిని తుదముట్టించి జైలుకెళ్ళిన తల్లి, ఆ తల్లికి జరిగిన అన్యాయాన్ని తన కోసం తల్లి చేసిన త్యాగానికి కృతజ్ఞత చూపుతూ సమాజసేవకు అంకితం కావాలని కూతురి ఆకాంక్షను 'మాతృతనం' కథలో రచయిత చూపిన వైనం బాగుంది.

నిర్భయ లాంటి ఎన్ని చట్టాలొచ్చినా మహిళలపై మానభంగాలు, దాడులు ఆగడం లేదు. మాయమాటలతో లోబరుచుకొని, కొంత కాలం ప్రేమపేరుతో మభ్యపెట్టి తుదకు వేశ్యావాటికలకు చేర్చుతున్న కామాంధుల చరిత్రకు అంతం పలకాలి. ఎంతో జీవితాన్ని చవిచూడవలసిన ఒక ఉన్నత చదువు చదివిన అమ్మాయి దగాపడి చివరకు పడుపువృత్తిలో మగ్గిపోతూ అలాంటి స్థితినే మరొక అమ్మాయికి కల్పిస్తుంటే తట్టుకోలేక అతనిని అంతమొందించి, న్యాయస్థానంలో తన పోరాటాన్ని కొనసాగించింది. చట్టాన్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకొని చట్టాలను మార్చాల్సిన అవసరముంది, నేరస్తులకు త్వరితగతిన శిక్షలు పడాలి. తద్వారా ఇలాంటి నేరాలు, ఘోరాలు సమాజంలో కన్పించరాదని తెల్పిన కథ 'న్యాయం చిగురించింది'.

ప్రేమబంధంలో మతాలు వేరైనా ఒకటైన ఒక జంట సుధీర్ఘ సంసార జీవితం తరువాత విడాకులకు సిద్ధమై చట్టసభను ఆశ్రయిస్తే పుట్టిన పిల్లల జీవితాలను గమ్యస్థానాలకు చేర్చకుండా ఎలా విడిపోతారనే 'కూతురి ప్రశ్న'తో జ్ఞానోదయమైన తల్లిదండ్రుల కథ. బాధ్యతాయుతంగా మెలగాల్సిన జంట, మానవ సంబంధాలను పెనవేసుకొంటూ, అనుబంధాల అప్యాయతలను ముందు తరానికి తెలియజేస్తూ, కన్న బిడ్డల ఆకాంక్షలను వారి స్వేచ్ఛకే వదిలివెయ్యాలనే సందేశాన్ని ఇవ్వడంలో రచయిత నేర్పు కన్పించింది.

ఆర్థిక సంబంధాల కోసం మానసిక అనుబంధాన్ని దూరం చేసుకొన్న మిత్రుడు అంతరంగానికి ప్రేమ విలువ అర్థమయ్యేట్లు చేసిన భార్యను కోల్పోయిన ఓ వ్యక్తి ఘర్షణను, ప్రేమసిని కోల్పోయిన ప్రియుని ఆర్తిని ఏకకాలంలో వ్యక్తం

చేసిన కథ. మనసారా ప్రేమించిన అమ్మాయిని స్వంతం చేసుకోలేని ఒక మృదుస్వభావి, సున్నిత మనస్సుని మానసిక స్థితిని పతాక స్థాయిలో చూపారు రచయిత. ప్రేమించిన వ్యక్తితో పెళ్ళికాక పెళ్ళైన వ్యక్తితో ఇమడలేక ఆత్మహత్యకు దారితీసిన ఒక ప్రేమమూర్తి త్యాగమయ జీవితాన్ని ఆవిష్కరింపచేసింది 'రాధకు నీవేర ప్రాణం' కథ.

ఎంతో అపురూపంగా, బాధ్యతతో పెంచిన కొడుకులు ప్రయోజకులై, తమ జీవితంలోకి మరొక వ్యక్తి భార్య రూపంలో వచ్చిన వెంటనే తల్లిదండ్రులను పట్టించుకోకపోవడం, వారిని తన ఇంట్లో అవసరాలకు పనికివచ్చే పనివాళ్ళుగానే చూడటం పరిపాటిగా మారింది. తమను ప్రయోజకులుగా తీర్చిదిద్దడానికి అహర్నిశలూ శ్రమించి, జీవితాలను త్యాగం చేసిన తల్లిదండ్రుల యెడల పిల్లల అశ్రద్ధ, మలినంధ్యలో వారికి కావల్సిన స్వాంతన ఇవ్వకపోవడం కడు ఆర్థంగా చూసిన కథ 'స్వార్థం ఊబిలో పేగుబంధం'. నేటి యువతరం తమ నిర్లక్ష భావంతో పెద్దవాళ్ళను నిస్సహాయ స్థితిలోకి నెట్టివేస్తున్న వైనాన్ని దాని చాటున దాగివున్న స్వార్థగుణాన్ని చక్కని కథనంతో కథగా మలచారు రచయిత.

అల్లారుముద్దుగా పెంచి పెద్ద చేసిన తల్లి జబ్బునపడి మరణానికి అంచులో వున్న సమయంలో కన్నతండ్రి ఫోన్ చేసి నిన్ను చూడాలని అంటుంది అమ్మ రాగలవా అని పరాయి దేశంలో వున్న కన్న కొడుకును అభ్యర్థిస్తున్న కుటుంబాలెన్నో. నేటి సమాజంలో పెళ్ళయ్యాక భార్యకు ఎదురుచెప్పలేక తల్లిడిల్లిపోతున్న కొడుకులెందరో! అత్తమామలను కూడ తల్లిదండ్రులగ స్వీకరించలేని యువతరం. స్వార్థం మాటున పెద్దవాళ్ళను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్న కాలం. వీటన్నింటి నడుమ తల్లి మరణం తరువాత కూడ ఒక్కగానొక్క కొడుకు నేను రావాలా నాన్న! అని అడగటం లాంటి దయనీయ పరిస్థితులను తల్లి ఆలాపనతో గాఢనిద్రలోని కొడుకును అక్కను చేర్చుకొని ఆ చివరి క్షణంలో కూడ తనయుని కొరకు పరితపించిన మాతృమూర్తి మమకారాన్ని కొడుకు బేలతనాన్ని చక్కని కథనంతో రచయిత నడిపించిన తీరు 'పస్తున్నా నాన్నా!' కథలో కన్పించింది.

పురుషుని జీవితంలో అర్థం భార్య... అతని స్థితికి అర్థం భార్య. అందుకే అర్థాంగి అయ్యింది. ఉన్నత కుటుంబంలో పుట్టి, సినిమా మాయలో ఆస్తిని సర్వం హరింపచేసిన భర్తను ఆదరించి, ఆదర్శస్థాయికి తీర్చిదిద్దిన భార్యయెడల ప్రేమను

వేకువ గీతం

- యమ్. లక్ష్మీ మైథిలి
9440088482

ప్రతి ఉదయమూ

ఓ మేలుకొలుపు

నిన్నటి వేదనలు మరిపించే

మరుపొక్కటి ఉంటే.

ప్రతి వేకువా

ఓ సుప్రభాతమే

మది గాయాలు మాన్పించగలిగితే

ప్రతి పొద్దుపొడుపు

ఓ ప్రభాతగీతమే

రైతన్నల ఉరివేతల వార్త రానంతవరకు

ప్రతి ఉషోదయం

ఒక శైశవ గీతం

అతివల నయనాలు

అశ్రువులు చిందించనంత వరకు

రైతు జీవితం పచ్చగా ఉండాలి

మగువ నగవులు

మల్లె పరిమళాలై గుభాళించాలి

పడతి మనుగడ

చిరునవ్వుల పూదోట కావాలి

ప్రతి ప్రభాత వేళ

నవోదయకాంతులతో

ప్రకృతి పచ్చని తోరణంకావాలి ❖

చూపిన ఒక వ్యక్తి కథ 'కృషీరత్నం'. జీవితంలోని ఒడిదుడుకులన్నింటికి తోడునీడై చేదోడుగా ఉండి భార్యమణికి తన కొచ్చిన అత్యున్నత పురస్కారంలో భాగస్వామిగా చెయ్యటంలో ముగుస్తుంది కథ. కథలో ఎన్ని సమస్యలు ఎదురైన, మొక్కవోని విశ్వాసంతో జీవితాన్ని గడిపి ఉన్నతస్థితి చేరాలనే సందేశం, లక్షణమైన భార్య అండతో ఎంతటి ఉన్నత ఆశయాలను ఆచరించవచ్చో రచయిత సూటిగా తెలియజేశారు.

'ప్రియసఖికి ప్రేమలేఖ' ద్వారా రచయితలోని భావావేశపు వెల్లువ ఆవిష్కృతమైంది. తమ మధ్య ప్రేమ ఎలా చిగురించింది. ఎలాంటి రోజులు గడిపింది. విడిపోవాల్సిన తరుణంలో ప్రేయసి అంతరంగంలో భావాలను గ్రహించి తను సేవాకార్యక్రమాలవైపు ఎలా మళ్ళింది, ఆమెకోసం ఎదురుచూస్తూ జీవిత చరమాంకంలోవైనా, నిన్ను కలుస్తాననే ఆశతో ఉన్నాననే భావాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ కొనసాగిన సరికొత్త ప్రేమలేఖ రచయితలోని సున్నితమైన మనసును, ప్రేమపట్ల ఆయనకున్న అనురక్తిని వ్యక్తపరిచాయి.

రచయితది సుదీర్ఘ సాహితీ ప్రస్థానం. సమాజంలోని అన్ని రకాల అంశాలను అతి దగ్గరగా చూసిన వ్యక్తి. సమాజంలో నిత్యం జరిగే సంఘటనలకు సాక్షి. పల్లెటూరు వ్యక్తుల మనస్తత్వాలను, పట్టుపు వాసనలను, ఆధునికతలోని కల్పితాలను, ప్రేమ ముసుగులోని అవాంఛిత విషయాలను, అనుబంధాల సరళిని, బంధాల వికృతిని ఇతివృత్తాలుగా ఎంచుకొని కథలను మలచిన తీరు అబ్బుర పరుస్తుంది. ఈ

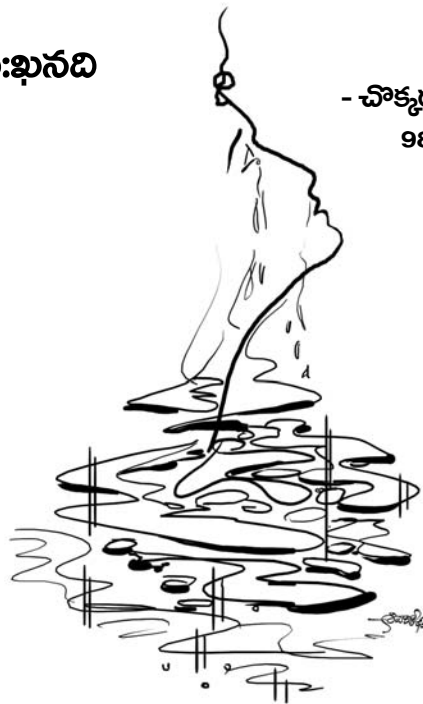
కథాసంపుటిలోని కథలన్నింటిలోను మానవీయ కోణాలు ఆవిష్కృతమవుతూ, అనుబంధాలను మరచిన వ్యక్తుల అంతరంగాలను పరిచయం చేస్తూ, కుటుంబ వ్యవస్థలోని బలాలు బలహీనతలను గుర్తుచేస్తూ, సందేశాత్మక ముగింపుతో ముగుస్తాయి. పాత్రోచిత సంభాషణలతో కథను నడిపిన తీరు విభ్రాంతిని కలుగచేస్తుంది. పాఠకుడిని కథాగమనంలో పాత్రలు మాత్రమే కన్పిస్తూ కథను ఎంతో ఉత్కంఠతతో చదివే ఆవేశాన్నిస్తుంది. ఈశైలి వీరికి సొంతం. బహుశా రచయిత మేటి కళాకారుడు అవడం వలనేమో! బంధం, ప్రేమ విలువ తెలిసిన వ్యక్తిగా అక్షర దాహార్తిని నిరంతరం కొనసాగిస్తూ సాహితీ, కళాసేవ చేస్తున్న రచయితకు అభినందనలు.

ఈ సంపుటిలోని కొన్ని కథలు మన కళ్ళముందు జరిగిన కథలుగా అన్నిస్తాయి. వాస్తవికత, సమాజ పోకడలను, అంతరాల అంతరాలను, అనుబంధాల వైవిధ్యాన్ని, ప్రేమలోని అసాధ్యాలను, కుటుంబ విలువలను పెద్దల పట్ల గౌరవాన్ని, దగా పడుతున్న మహిళల వెతలను ఆధునిక యువత పోకడలను ఇలా ఎన్నో అంశాలను సున్నిత, సునిశిత ఇతివృత్తాలను కథలుగా పాఠకుడికి పరిచయం చేస్తూనే, వాటికి సరైన ముగింపును సందేశాత్మకంగా తెలియచెప్పిన కథలు ఎన్నో ఈ పుస్తకంనిండా గోచరిస్తాయి. కుటుంబ వ్యవస్థను బంధాలను ఆరాధించే ప్రతి వ్యక్తి చదివి చదివించాల్సిన పుస్తకం... నాకు నచ్చిన పుస్తకం. ❖

అమ్మాయిల్ని తన్నుకుపోయేందుకు
రాక్షస మూకలు దేగల్లా తిరుగుతున్నై
ఒంటరి ఆడపిల్ల కనబడితే
వెంటపడి మీద పడుతున్నారు
ముసుగేసుకొని బతుకుతున్నారంతే
అదే నిజమైతే అసీఫాను గుడిలో బంధించి
ఇంతటి కిరాతకానికి పాల్పడతారా?
ఇక్కడ మతం మరోమతంపై పంజా విసురుతోంది
మనువాదం మనిషిగుండె మీద మరణ శాసనం రాస్తోంది
చుట్టూ ఎంత లోకమున్నా ఆమెను ఆదుకోలేకపోయింది
గుడిగోడలు ఆమెగోడు వినిపించుకోలేదు
కన్నీళ్ళు కార్చికార్చి అసీఫా ఇప్పుడొక దు:ఖనది
కేకలు పెడబొబ్బలు పెనుగులాటలు కన్నీళ్ళు వేడుకోలు
అన్నీ ఆ రాక్షసుల ముందు ఓడిపోయాయి
ఆడుకునే అమ్మాయిల్ని వదలట్లేదు
అది పసిదా పండుదా మాంసం ముద్దయితే చాలు
కామం తీర్చుకోడానికి

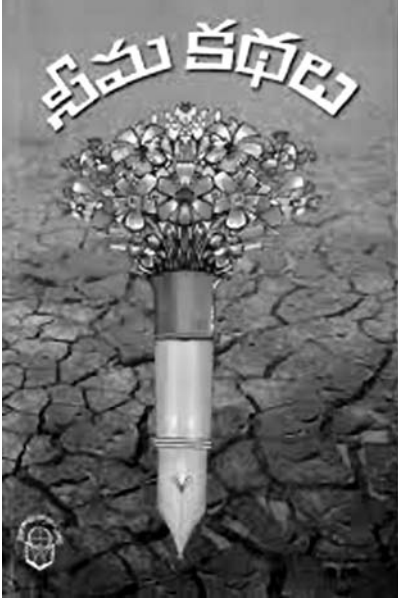
బూతు సంస్కృతి ఒంటికి పూసుకుని
కళ్ళకు కామం పొరలు తగిలించుకొని
లోకం పట్టుకు తిరిగే ఆవారాగాళ్ళకు
ఎప్పుడు ఏ అమ్మాయి బలవుతుందో
కాలాన్ని అడగడం దేనికి?
ఆడపిల్లను కనాలంటే తల్లులు భయపడుతున్నారు
రానురాను అమ్మతనం అడుగంటి పోతుందేమో
తననుతాను కాపాడుకోడానికి
అమ్మాయిలకు రెండు చేతులు చాలవు
పిడికిళ్ళలో బాంబులు పట్టుకొని తిరిగితే తప్ప
అమ్మాయిలకు రక్షణలేదు
కంటి పొరల కింద విష రసాయనాలు పూసుకోండి
శత్రువు వచ్చినప్పుడు చూపులతో చంపేయండి
పొత్తికడుపు చుట్టు కత్తులు దోపుకోండి
మానవ వృగాలు వెంటపడితే అడ్డంగా నరకండి
చేతివేళ్ళకు ఇనుపగోళ్ళు బిగించుకోండి
పొదివి పట్టుకున్న వెధవల చేతుల్ని కసిదీర రక్కేయండి
పాదాలకు గిట్టలు అతికించుకోండి

దు:ఖనది

- చొక్కర తాతారావు
9885488484

మీదకు వచ్చే రాక్షసులను గిట్టలతో కుమ్మేయండి
ఆటవిక యుగమే కాదు
ఆధునిక సమాజమూ స్త్రీని భోగవస్తువుగానే చూస్తోంది
అందమే స్త్రీకి శత్రువైతే
సృష్టిలో ఆడమగ తేడాలెందుకు
గాయపడిన ఆమె శరీరాన్ని తాకితే
గుండెపొడల వెనుక దాగిన
దు:ఖపు ఛాయలు కనబడతే
దగాపడిన ఆమె కళ్ళను చూస్తే
కంటిరెప్పల వెనుక ఆగిపోయిన
ఓటమి పోరాటం కనబడుతుంది
పోరాడి పోరాడి అలసిపోయిన అసీఫాను చూస్తుంటే
అమ్మకడుపున ఉమ్మనీటిలో శాశ్వతంగా నిద్రపోతున్న
మృతశిశువు కనబడుతోంది
సమాజం ఇప్పుడొక మత సృశానం
ఇక్కడ మతాన్ని బట్టి మనుషుల్ని గుర్తిస్తారు
మతాన్ని సృశానంలో మట్టుపెడితే తప్ప
ఈ దేశానికి స్వేచ్ఛలేదు

రాయలసీమ మట్టివాసన తెలిపే కథలు

- నవీన్ కుమార్
9951979399

చాలామంది రాయలసీమ పేరు వింటూనే కరువుకు నిర్వచనాన్ని నెమరేసుకుంటారు. బహుశా నీళ్లబాటిల్ కోసం వెతికి కాసిని గొంతులో పోసుకుంటారు కూడా. ఒక ప్రాంతం గురించి తెలుసుకోవడానికి గల అన్ని మార్గాలూ (పత్రికలు, సినిమా, రాజకీయాలు, సాహిత్యం మొ”వి) రాయలసీమను కరువుకు పర్యాపదంగా పేర్కొంటూ వస్తోన్న పరిణామ క్రమ ఫలితం యందుకు కారణం కావచ్చు. వాస్తవ పరిస్థితి అందుకు భిన్నంగా ఉందని చెప్పడం కాదు నా ఉద్దేశ్యం. ఇంకొంత మందికయితే ఈ ప్రాంతం భౌగోళికంగా ఎక్కడుందో కూడా సందేహమే. మొన్నకరోజు విజయవాడలో ఒక వ్యక్తితో మాట కలిపితే ‘మీరెక్కడి నుంచండీ’ అన్నాడు. మాది అనంతపురం అని చెప్పగానే ఆయన ‘అనంతపురమంటే ఖమ్మం దగ్గర కదా’ అన్నాడు. నేను నిర్ఘాతపోయాను. రాయలసీమ అంటే కరువు ఫ్యాక్షనిజం అన్న equation దగ్గరే ఆగిపోతున్నారేమోనని బాధేస్తుంది. మరేం చేయాలి? యిక్కడి ప్రజల జీవన స్థితిగతుల గురించి వేషభాషల గురించి జీవన వైవిధ్యతను గురించి యితర ప్రాంత ప్రజలకు కనీస అవగాహన ఎలా కలుగుతుంది అని మధనపడుతోన్న నాకు “సీమకథలు” సంకలనం

ఎదురుపడింది. అప్పట్నుంచి పుస్తకాలు చదివే అలవాటున్న ఏ వ్యక్తి కనబడినా ఈ పుస్తకం చదవమని చెప్తున్నాను. స్వయానా కథకుడైన సింగమనేని నారాయణ కూర్చిన 18 కథల సంకలనమిది. ఈ పద్దెనిమిది కథలనిండా రాయలసీమ మట్టివాసన పరచుకొని ఉంది.

స్వామి “నీళ్లు” అనే కథతో మొదలవుతుంది పుస్తకం. తాగడానికి యింట్లో అవసరాలకీ మున్నిపాలిటీ కుళాయినీరే దిక్కైనపుడు దిగువ, మధ్య తరగతి జనాలు పడే అవస్థలు కళ్లకు కట్టినట్లు కనబడతాయీ కథలో. ఛోటామోటా నాయకులు కూడా నీళ్లతో చేసే రాజకీయాల గురించి పాఠకునికి ఎరుక కలిగిస్తాడు. నీళ్లకరువు నాగరికతను ఎట్లా హీనపరుస్తోందో తెలియజెప్తాడు. కె. ఎం. రాయుడు కథలో, హైనా ఊరిమీద పడి పిల్లలైత్తుకుపోతోంటే తలా ఒక కొడవలో గొడ్డలో రాయో పట్టుకుని కలిసికట్టుగా ఎదుర్కోవడానికి తయారయ్యే జనం, కరువనే హైనా మనుషుల రక్తమాంసాలను పీల్చేస్తున్నా కరువును కరువుగానే ఉంచడానికి మొగ్గు చూపే ప్రభుత్వాల మీద ఎందుకు తిరగబడరు అన్న ఆలోచనను రేకెత్తిస్తూ పోరాటస్ఫూర్తిని రగిలిస్తారు. చిలుకూరి దేవపుత్ర “మన్నుతిన్న

మనిషి” ఒక అర్థమైన కథ. అందులో అమ్మలా కాచిన భూముంది. దానిని అమ్మకోలేని రైతు వేదన ఉంది. బతకడం కోసం అమ్మకోక తప్పని అశక్తత ఉంది. వీటన్నిటి మధ్యపడి నలిగిపోయే అనుబంధాలున్నాయి. వెరసి ఒక అనివార్యమైన ముగింపు ఉంది. ఈ కథ చదివి కంటనీరు కురవని ఎవరికైనా హృదయమన్నది ఉండదని ఘంటాపథంగా చెప్పవచ్చు.

కురవని వానకోసం కళ్లుకాయలు కాసేలా చూసి అత్తెసరు వానకు పండిన అరకొరా పంటనూ అప్పులోలకూ అప్పనాలకూ ధారపోసేసి, కడుపుకిక కాస్తంత అన్నమైనా దొరకని అభద్రతలో, వొట్టిపోయిన ఊరికి వ్యవసాయాన్ని వదిలేసి కుటుంబం మొత్తం పట్నానికి వలసపోయే దీనగాధ శాంతి నారాయణ “కల్లమయిపాయ” కథ. అనంతపురం యాస ఆకట్టుకుంటుంది కథలో. ఆధిపత్య మనస్తత్వాలూ అడ్డుగోలు వంచాయితీలూ బలహీన వర్గ ప్రజలకు న్యాయాన్నెలా నిరాకరిస్తున్నాయో ఆటవిక న్యాయాన్నెలా అమలు పరుస్తున్నాయో చెప్పే కథ “రాములోరి గుడిముందు”. మోహ్నా గారు రాసిన ఈ కథ అసమానతనే జ్వరపీడిత భవిష్యత్ పై బెంగ కలిగిస్తుంది. యిక ఈ సంకలన కర్త సింగమనేని నారాయణ రాసిన “అడుసు” కథ దేశ వ్యవసాయరంగ పతనానికి గల కారణాలను పరోక్షంగా తెలియజేస్తుంది. కష్టస్థలకోర్చి వ్యవసాయం చేయగల గుండెదైర్యం ఉన్నా ప్రకృతి సహకరించకపోవడం, దళారుల చేతుల్లో దారుణంగా మోసపోవడం వంటి అంశాలు ఒక రైతును ఎంతటి తీవ్ర నిర్ణయం తీసుకునేలా ప్రేరేపిస్తాయో సమంజసంగా వివరిస్తుంది కథ.

తాగడానికి “గుక్కెడునీళ్లు” దొరక్క ముసలమ్మ ప్రాణాలు వదిలిన దయనీయమైన కథను దాదా హయాత్ హృదయవిదారకంగా రాస్తే, “పాతాళగంగ”ను పైకి తీసుకురావడానికి పొలాల్ని పశువుల్ని యింటినీ ఆఖరుకు ప్రాణాలను కూడా ఆ జలయజ్ఞానికే ఆహుతిచ్చిన కుటుంబం కథను సభా చిత్రించారు. యిరవై ఎకరాల పొలముండీ యిరవయేండ్లు వ్యవసాయాన్నే నమ్ముకుని బతికిన రైతు కరువు కాటుకు గురై చివరకు భోగంవాళ్ళకు బిర్యానీలు బ్రాందీలు తెచ్చిపెట్టే స్థాయికి దిగజారిన క్రూర దృశ్యాన్ని ఎంతో వాస్తవికంగా చిత్రీకరిస్తారు కేతు విశ్వనాథ రెడ్డి “నమ్ముకున్న నేల” కథలో. కూతురి పెళ్లిఖర్చులకోసం నేలతో ఉన్న ఆఖరి

అనుబంధాన్నీ తెంపుకునేందుకొచ్చిన వ్యక్తి నేపథ్యంలోంచి కథ చెబుతూ కరువెట్లా రైతులను నిర్వీర్యుల్ని చేస్తోందో వ్యాపారస్తుల దోపిడీకి ఎట్లా వీలు కల్పిస్తోందో సవివరంగా తెలియజేస్తుంది కథ. తులసీ కృష్ణ రాసిన “కర్రోడి చావు” కథలో సోకాల్డ్ ఉన్నత కులస్థుల యిళ్లలోని ఆడవారి ద్వారా జరుగుతోన్న శ్రమదోపిడిని కళ్లకు కడుతూ వాళ్ల hypocrisy ఎట్లా ఒక పసివాడి ప్రాణం పోవడానికి కారణమవుతుందో “కర్రోడి చావు” కథలో తులసీ కృష్ణ చిత్రించారు.

తీవ్రమైన చలికి వణుకుతూ కూడా చలిమంట కోసం అన్ని పుల్లల్ని వాడేయకుండా, కూతుర్నిచ్చి ఆస్తి రాసిచ్చినా దుర్బుద్ధి వదులుకోని అల్లుడికోసం వేచిచూసి ఒక్క అగ్గిపుల్లతో సహృదయతను వెలిగిస్తాడు తాత, సన్నపురెడ్డి వెంకట్రామిరెడ్డి “కొత్తదుప్పటి” కథలో. అదే అగ్గిపుల్లతో అల్లుడి దుర్బుద్ధినీ దహనం చేస్తాడు. వై.సి.వి.రెడ్డి కథ “బదు రూపాయలు”లో కేవలం ఒక చిన్న మొత్తం డబ్బు రాజకీయ ముఠాకక్షలకు ఎట్లా దారితీస్తుందో మధ్యలో పావుల్లా కిందిస్థాయి వ్యక్తుల జీవితాలు, ప్రాణాలు ఎట్లా వాడుకోబడతాయో తేటపరుస్తుంది. ప్రకృతి యిక్కడి ప్రజల్ని శపించినా పాలకులు అవసరాలకు ఎడాపెడా వాడుకున్నా వీరిలో మంచితనానికీ మమకారాలకూ కరువు రాలేదనే నిజాన్ని తన పూర్వీకులను వెతుక్కుంటూ వచ్చిన ఒక యువకుడి అనుభవాల నేపథ్యంగా చెప్పిన కథ మధురాంతకం రాజారాం “ఎడారి కోయిల” కథ. కరెంటుకష్టాలకు ఎదురీదుతూ పంటను బతికించుకునేందుకు ఒక రైతు పడే అవస్థే డా. లంకిపల్లె “జీవనం”.

పెరిగిన సౌకర్యాలనే ప్రగతిగా భ్రమింపజేసే అభివృద్ధి నమూనాలోని డొల్లతనాన్ని బహిరంగపరుస్తూ ప్రజల జీవన స్థితిగతులు దశాబ్దాల తరబడి ఏ మంచి మార్పుకూ లోనవని కఠోరవాస్తవాన్ని “బంగారు సంకెళ్ళు” కథలో తెలియజేస్తారు పులికంటి కృష్ణారెడ్డి. శ్రమజీవులు తమపై జరుగుతున్న దోపిడీలనూ దౌర్జన్యాలను స్వతహాగా తెలుసుకుని తిరగబడందే ఎవరూ ఎమీ పట్టించుకోరనే ఎరుకను కలుగజేస్తారు మధురాంతకం నరేంద్ర తమ “అత్యాచారం” కథలో. యిక చివరగా మహేంద్ర అద్భుతమైన కథ “ప్రతిజ్ఞ”. బిడ్డ ఆకలిని తీర్చడానికి మామిడికాయను దొంగతనం చేసి పడరాని మాటలు పడే తల్లి లక్ష్మమ్మ, సగమైనా తీరని ఆకలితో తన దేహాన్ని ఒక కామాంధుడికి అప్పగించడానికి సిద్ధపడే

పండుటాకులా వయసు రంగుమారినా
ఎండిన ఎదనిండా నిండిన తలపులతో
ఇప్పటికీ పిల్లవేర్లని కాపాడే తల్లివేరులా
ఇంటికి మూలస్థంభంలా నిలచి
కోడిపిల్లల్ని కాపెస్తున్న తల్లి కోడిలా
తన చేతుల రక్షణ వలయం నిర్మిస్తుంది
బొడ్డుపేగు తెంచుకుని భూమ్మీదపడి
యాభై వసంతాలు నిండుతున్నా
ఆ తల్లి దృష్టిలో చిన్న పిల్లలమే
డబ్బిచ్చి కొనలేని ప్రేమాచ్యుత అంతరంగం
సంపదలు సరిపోని తరగని వాత్సల్యం
తను కన్న బిడ్డలకి బిడ్డలు పుట్టినా
తన బిడ్డలు తప్పుటడుగుల పసిపిల్లలే
అనుకునే ఆ పిచ్చి తల్లి హృదయం!
అ, ఆలు తప్ప మరేమీ చదవని ఆ తల్లి
బిడ్డలను పట్టా చదువులు చదివించింది
చేతికి చెయ్యి, కాలుకి కాలు తోడుండాలని
నలుగుర్ని కనిపెంచింది
కళ్ళు చెలమలైనప్పుడు కొంగుచాటున దాచేది

తీరని ఋణం

- పాతూరి అన్నపూర్ణ
9490230939

అన్నం కుండలో ఆఖరి మెతుకును కూడా
ఇంటాయనకో, బిడ్డలకో అంటూ కాచుకుని
ఎదురుచూపుల తలుపయ్యేది
చింపిరితలతో, చినుగుల గుడ్డలతో
తట్టలు మోసినా
పారపట్టి పొలం పనులకెళ్ళినా
వచ్చే అర, కొర డబ్బులతో
కడుపులను నింపే అన్నం గిన్నయ్యేది
తన శరీరం భూమిలో కలిసిపోయినా
ఆ ఇంటి వారసుల ఆలనపాలనలన్నీ
మరో అమ్మ చేతిలో పెట్టి కన్ను మూయాలని
ఇంటికోడల్ని గుండెల్లో పెట్టి చూసుకునేది
అలవికాని అర్థవాల నడుమ
సంసార నౌకను తీరాన్ని చేర్చే సాహసి
ఆమెకు ఏమిచ్చి రుణం తీర్చుకోగలం??

చెంచమ్మ, తన కనీస హక్కులు కాలరాయబడుతున్నా దేశ
ఔన్నత్యాన్ని కాపాడే బాధ్యతను భుజాలపై వేసుకునే
బడుగుజీవికి ప్రతీకగా నిలిచి ప్రతిజ్ఞ చేసే పిల్లాడు ఎంకటేశూ
- మర్చిపోలేని పాత్రలు. చాలాకాలం పాటు వెంటాడగల
ముగింపు కల్గిన ఈ ప్రతిజ్ఞ కథతో ఈ సంకలనం కూడా
అర్థవంతంగా ముగుస్తుంది.

ప్రచురణకర్తలు ముందుమాటలో పేర్కొన్నట్టు
రాయలసీమ జీవితం అంటే ఏమిటో యితరప్రాంత పాఠకులకు
తెలియవచ్చి ఆ మేరకు ఈ సంకలనం ఒక స్నేహవారధిలా
పనిచేసి సాహిత్యానికున్న ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్చగల సత్తా
గలది. అయితే, ఈ సంకలనంలో రాయలసీమలోని
అనంతపురం, కడప, చిత్తూరు జిల్లాల కథలు
పొందుపరచబడ్డాయి కానీ కర్నూలు జిల్లా కథలకు ప్రాతినిధ్యం
లేదు. సంకలన పరిమితులకు లోబడి ప్రమాణాలకు తగ్గ కథలు
దొరకలేదని సంకలన కర్త మొదట్లో చెప్పారుగానీ అదొక
లోపంగానే తోచింది నాకు. చాలా చోట్ల అచ్చుతప్పులు
పండికింద రాళ్ళలా తగిలి ఇబ్బంది పెట్టాయి. “కర్రోడి చావు”

కథలో ఇచ్చినట్టుగానే యింకొన్ని కథలకు కూడా మాండలిక
పదాలకు అర్థాలను ఫుట్నోట్స్ గా యిచ్చిఉంటే యితర ప్రాంత
పాఠకులు యింకొంచెం సులువుగా అర్థం చేసుకోవడానికి
వీలుండేదని అనిపించింది.

దాదాపు మూడు దశాబ్దాల కిందట ప్రచురింపబడి
రెండేళ్ళ కిందట నాల్గవ ముద్రణ పొందిన ఈ సంకలనంలోని
కథలు ఈనాటికీ అస్వయమయ్యేలా ఉన్నాయంటే ఈ ప్రాంత
ప్రజల స్థితిగతుల్లో ఏమాత్రం అభివృద్ధి జరిగిందో ఒక
అంచనాకు రావచ్చు. అయితే, 1992 తర్వాత భారతదేశం
ప్రపంచీకరణకు లోనవడం, ప్రాంతీయ రాజకీయ శక్తులు
విజృంభించడం, మరింత తీవ్రమైన కరువులు సంభవించడం,
రియల్ ఎస్టేట్ రంగం ఒక్కసారిగా ఎగసిపడ్డం మొదలైన
పరిణామాల ఫలితంగా యిక్కడి సమాజం అంతోయింతో
మార్పుకు లోనయింది. ఈ మార్పుల్ని పట్టుకున్న కథల్ని
తదనంతర కాలంలో వచ్చిన కథల్ని కూడా సంకలనంగా
తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

జయహో!

కూతుర్ని పెళ్ళి చేసుకుంటానంటూ వచ్చిన పుట్టపుని ఎగాదిగా చూసి సంతృప్తి పడింది భారతి. చూపులకి బాగానే ఉన్నాడు. ఆటో నడుపుకుంటున్నాడు. చెడు అలవాట్లు ఉన్నట్లు లేవు. అదిగాక శారదని ఇష్టపడటమే గాక, సంబంధం మాట్లాట్టానికి తల్లిని తీసుకుని తిన్నగా ఇంటికే వచ్చేశాడు.

సూపర్ బజార్లో సేల్స్ గరల్ గా పనిచేస్తోంది శారద. ఎప్పుడో చూశాట్ట. అతడో శారద కీ బాగానే పరిచయమున్నట్టుంది. అడగగానే సిగ్గుల మొగ్గ అవుతూ, “నాకు ఇష్టమే” అంది. మొగుడి వంక చూసింది భారతి. తనకేం సంబంధం లేదన్నట్టుగా కూర్చున్నాడు. అతడు ఎప్పుడో గాని మాట్లాడడు. ఇంట్లో మన్ను తిన్న పాములా ఉంటాడు. బయట మాత్రం ‘మంచి పెయింటర్’ అని పేరు తెచ్చుకున్నాడు. పనిలోకి దిగితే పులే- అంటారు. సంపాదనా బాగానే ఉంటుంది. కానీ ఇంట్లో ఇచ్చేది తక్కువ. బయటి తిండికీ తాగుడికీ తగలేసేది ఎక్కువ.

భారతి రెక్కల కష్టంమీదే ఇల్లు నడుస్తోంది. ఆమె దుస్తులు తయారీ ఫ్యాక్టరీలో పనిచేస్తోంది. నెలకి ఆరువేల దాకా

- సింహపుసాద్ - 9849061668

చేతికొస్తాయి. దానితోనే ఇంటద్దె, తిండి ఖర్చు, పిల్లల చదువులూ నెట్టుకొస్తోంది. శారద కూడా పనిలోకి కుదిరేక భారతికి కాస్తంత తేటగా ఉంది.

“అబ్బాయి నచ్చేడా?” నిర్విరామంగా కూర్చున్న భర్తని మెల్లగా అడిగింది భారతి. తల రకరకాలుగా తిప్పేడతడు. మరి రెట్టించలేదామె. ప్రక్రింటి స్నేహితురాలు జయమ్మతో కట్నపాశ ఉందేమో కనుక్కోమంది.

“రెక్కలే వీడి ఆస్తి. రేత్రీ పొగలూ ఆటినే ముక్కలు సేసుకుంటున్నాడు. సంపాదించిన నాలుగురాళ్ళలో రెండు ఆటో ఓనర్ మొకాని కొడతన్నాడు. డీసీలు కర్చుపోసు మిగిలేది గొర్రె తోకే. కడుపు మాడ్చుకుని పైసా పైసా కూడబెట్టి నాలూపాయలు పోగేసేడు. మీరో పది రూపాయలిత్రే పాత ఆటో కొనుక్కుంటాడు. సొంతంగా నడుపుకుంటే నాలుగు పైసలు మిగుల్తాయి. మీ పిల్ల సుకపడుద్ది..” పుట్టపు తల్లి అంది.

ఆమె మాటలు సబబుగానే అన్పించాయి భారతికి.

“ఏమంటావు?” భర్తని అడిగింది.

“నావల్లేం కాదు. నాకెవరూ అప్పివ్వరు” అన్నాడు.

అతడేదో తప్పి తలకెత్తుతాడని ఆమె ఆశించ లేదేమో, పెద్దగా నిరాశ పడలేదు. చిన్నగా నిట్టూర్చింది.

“పదేను వేలు ఇవ్వగలం” అని చెప్పింది.

క్రిందా మీదా పడి ఇరవై వేలకి ఒప్పించింది జయమ్మ. అందరి ముఖాల్లో వెలుగు ఓ వెలుగు వెలిగింది.

వాళ్ళెళ్ళక శారదని వట్టుకుని, “అక్క పెళ్లి కూతురయ్యిందోచ్” అంటూ ఆమె తమ్ముళ్ళిద్దరూ చిందులేశారు.

మురిసిపోయింది భారతి. పెద్ద బరువేదో గుండెల మీంచి దిగిపోయినట్లుగా ఉందామెకి.

“గొప్పదానా ఒప్పేసుకున్నావ్, డబ్బు ఎక్కడుంచి తెస్తావ్?” నిలదీశాడు.

మొగుడి మాటలకు చిన్నగా నవ్వింది.

“మనసున్న ఆడపిల్ల శారదేగా. ఎలా వోలా దానికి పెళ్లి చేసేస్తే శాన. చిన్న వాళ్ళిద్దరూ మన పిల్లలు. ఎలాగో చదువుకుని పైకొస్తారు. మనకి మన రెక్కల కష్టం సరిపోద్ది..”

పెళ్లికి రూపాయలెక్కడుంచి వూడిపడతాయే? పెద్ద మొనగతైలా కట్టం ఇస్తానన్నావుగా!” వ్యంగ్యంగా స్వరం పెంచి అన్నాడు.

“దానికో ఏర్పాటు ఉందిలే” చిరుగర్వంతో చూసి, ‘ఈవిఎఫ్ లోంచి తీసుకుంటా’ అంది. అర్థంకానట్లు చూశాడతను.

“మా ఫ్యాక్టరీ వాళ్ళు నెలనెలా జీతంలోంచి కొంత పట్టుకుంటున్నారు. వాళ్ళు ఇంకో అంత కలిపి. ఈపీయఫ్ లో జమ చేస్తున్నారు. దాన్ని అత్యవసరమైతే పెళ్ళిళ్ళకీ ఆసుపత్రి ఖర్చులకీ చదువులకోసమూ తీసుకోవచ్చు. మొన్ననే ఆ లెక్కలు తీయించాను, శారద పెళ్లికి సరిపోతుంది..’ సంబరంగా చెప్పింది.

మిరి చూసి అన్నాడు “అయితే పెళ్లికి నాకు రెండు జతల బట్టలు తియ్యి. నావన్నీ రంగులు పడి పాడయ్యాయి”

“సిగ్గులేదా ఆ మాటనడానికి. సంపాదించిన దాంతో పెళ్లాం బిడ్డల్ని పోషించాలన్న ఇంగితం లేదు గాని నీకు బట్టలు కొనాలా బట్టలు..!”

“తప్పేముందే. నేన్నీ మొగుణ్ణి. నీ మీదా నీ సంపాదన మీదా నాకు హక్కుంది.”

“హక్కులే గాని బాధ్యతలు గుర్తురావా? నువ్వు మనిషివా మానువా?”

ఆమె దాడి నుంచి తప్పించుకోడానికి ఏదో సణుక్కుంటూ బయటి కెళ్ళిపోయాడు.

మరో నాలుగు తిట్టి, అలసి, పిల్లలకి అన్నం కేరియర్లు సర్దిచ్చి. తనూ ఒకటి తీసుకుని ఫ్యాక్టరీకి బయల్దేరింది భారతి.

ద్యూటీకి ఆలస్యం అవుతూండటంతో వడివడిగా అడుగులేస్తోంది.

ఉదయం 9 గం. నుంచి సాయంత్రం 5.30 దాకా దుస్తులు తయారీ కార్ఖానాలో బట్టలు కట్టడం ఆమె ఉద్యోగం. పని ముగించుకుని ఒక్కనాడూ 5.30కి ఇంటి కెళ్ళలేదు. కాని సరిగ్గా తొమ్మిందింటికి ద్యూటీ కెళ్ళిపోయింది. ఆలస్యమైతే జుట్టు పట్టుకుని వంగదీసి కొట్టినంత పని చేస్తారు సూపర్వైజర్లు!

అదొక్కటే కాదు రకరకాల హింసలు భరించడమే ద్యూటీలో భాగమైపోయింది.

లంప్ బ్రేక్ అరగంట. కాని పది నిమిషాల్లోనే కుక్కుకుని వచ్చేయాలి. లేకపోతే తిట్లు తప్పవు. ఆఖరికి బాతరూం కెళ్ళినా అయిదు నిమిషాల్లో రాకపోతే తలుపులు దబదబ బాడేస్తారు. “లోపల ఏం చూసుకుంటున్నావే” అని వెకిలిగా నవ్వుతారు. సూపర్వైజర్లు. సిగ్గుతో ప్రాణం చచ్చిపోతుంది.

అంతేనా?

ఎన్నో రకాల లైంగిక హింసలు. పనిచేస్తోంటే, “వూ చెయ్ చెయ్” అంటూ భజం మీద చెయ్యేసి నొక్కుతారు. “ఇవాళ డల్ గా ఉన్నావేంటి? రాత్రి పని ఎక్కువయ్యిందా?” అని ఆకలిగా చూస్తారు. అదోలా నవ్వుతారు.

ఏమైనా అంటే, పని పెంచేస్తారు. రోజుకి 30 కాదు 40 ఐటెంలు కుట్టాలంటూ లక్ష్యాన్ని పెంచి ఒత్తిడి తెస్తారు. దానికోసం అదనంగా పనిచేయాలి. అలాగని ఓవర్ టైమ్ ఇవ్వరు.

అడిగాక పని ప్రదేశమంతా బట్టలకు పాలిష్ చేసేటప్పుడు వచ్చే ధూళితో నిండి ఉంటుంది. మాస్కులు ధరించినా ఆ ధూళిని ఏ మాత్రం ఆపలేవు.. దాంతో కార్మికులకు శ్వాసకోశ సంబంధ రోగాలు వస్తాయి.

యాజమాన్యం కనీస సౌకర్యాలు పెంచడానికి కృషి చేయదు సరికదా గూండాల లాంటి సూపర్వైజర్లు, హెచ్ఆర్లు, ఎగ్జిక్యూటివ్లు, హెచ్ఓడీలతో బండబాతులు తిట్టిస్తూ పని చేయిస్తారు!

వీళ్ళంతా ఆడవారి మీద అధికారం చెలాయించడం తమ గుత్తహక్కు అనుకుంటారు. వారిని హేళన చేస్తూ హింసిస్తూ అణిచేస్తూ రాక్షసానందం పొందుతారు. ఏం మగాళ్ళో!

తిరగబడితే ఉద్యోగాలు పోతాయి. తమ ఉద్యోగాలకి ఎలాంటి హామీ లేదా కాంట్రాక్టు ఉండదు. ఒకటి లేదా రెండు రోజులు గైర్జాబైతే చాలు నిర్దాక్షిణ్యంగా పనిలోంచి తీసేస్తారు.

ఎవరినైనా ఎదిరిస్తే చాలు ఉద్యోగం ఊడిపోతుంది. దాంతో కార్ఖానాలు మారడం తప్ప మరేమీ చేయలేని

నిస్సహాయులవుతారు. అప్పుడు మొత్తం కుటుంబమే ఆర్థికంగా కుప్ప కూలుతుంది. ఉండటానికి వేరేచోట ఇల్లు చూసుకోవాలి. పిల్లల కోసం వేరే స్కూళ్ళు వెదకాలి. అలా అని చెప్పి అక్కడా అరకొర వేతనమే. అక్కడా అలాంటి పరిస్థితులే! అక్కడా అలాంటి మగాళ్ళే!

అయినా, వ్యవసాయపు పనులు లేక, బయట మరొక ఉపాధి దొరక్క, నీడ పట్టన ఉండి చేసే ఉద్యోగం కదా అని తన లాంటి మహిళలు తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో ఈ కంపెనీల్లో చేరుతున్నారు.

కర్ణాటకలోని దుస్తుల తయారీ పరిశ్రమ 10,000 కోట్లు దాటింది. సుమారు 1,20,000 మంది ఈ రంగంలో శ్రమిస్తున్నారు. వారిలో 80 శాతం పైగా మహిళలే!

తమ ఫ్యాక్టరీ వారు బనానా రిపబ్లిక్, హెచ్.ఎం. వంటి భారీ అంతర్జాతీయ బ్రాండ్ల కోసం బట్టలు కుట్టించి సప్లై చేస్తుంటారు. అటు వారికీ ఇటు ఫ్యాక్టరీ వారికీ లాభాలే లాభాలు. కార్మికులకు మాత్రం అరచి గీపెట్టినా వేతనాలు పెంచరు!

అదంతా తలచుకుని తర్కించుకుంటూ భారతి వెళ్ళేసరికి దుస్తుల తయారీ కార్ఖానాలో పనిచేసే మహిళలంతా కంపెనీ గేట్ల ముందు గుమిగూడి ఉన్నారు.

అల్లంత దూరాన ఉండగానే ఆ దృశ్యం కంటబడే సరికి ఆమె పై ప్రాణం పైకే పోయింది.

‘కంపెనీ లాకవుట్ చేశారా ఏంటి ఖర్చు?!’ లబలబలాడింది.

‘అహ అలాంటిదై ఉండదు. ఆ మధ్య ఫ్యాక్టరీలోని లైంగిక వేధింపులకు తాళలేక రమ ఆత్మహత్య చేసుకుంది. అలాగే ఇంకెవరైనా అభాగ్యురాలు!’ ఆందోళనలో ఊగిపోయింది.

‘ఈ మాయ దారి మగాళ్ళు ఆడోళ్ళని తోటి మనుషులుగా చూడరు గదా. ఒక బానిసలా ఒక విలాస వస్తువుగా చూస్తారు. ప్రవర్తిస్తారు. పెత్తనం చేస్తారు. మళ్ళీ అన్నిటికీ ఇంటా బయటా కూడా ఆడవాళ్ళే కావాలి. వారి సేవలే కావాలి!’ ఉద్విగ్న అవుతూ తనలో తను అనుకుంది.

ఆడకార్మికులు దినపత్రికలు చూస్తూ తర్జన భర్జనలు పడుతున్నారు. ఆందోళనా భరితులై ఉన్నారు.

వారిని సమీపిస్తూనే, “ఏమైందక్కా?” ఆదుర్దాగా అడిగింది భారతి.

“మన కొంప నిలువునా మునిగింది. రాత్రికి రాత్రే ఈపీఎఫ్ రూల్సు మార్చేశారు!” అంది గౌరి.

“మనకి లాభమా నష్టమా?” కించిత్తు అమాయకంగానే అడిగింది.

“మన లాభం మన బాగు చూడొచ్చే వారు ఎక్కడున్నారు తల్లీ. జీతాలు పెంచమని ఎప్పుట్నుంచి అడుగుతున్నాం? ఎవరు పట్టించుకున్నారు చెప్పు?”

“ఇంతకీ ఇప్పుడేమైందో చెప్పక్కా?” అదుర్తోన్న గుండెల్లో అడిగింది.

“పిల్లల చదువుల కోసమో, పెళ్ళిళ్ళ కోసమో, ఇల్లు కట్టుకోడానికో, ఆసుపత్రి ఖర్చు కోసమో ఈపీఎఫ్ నుంచి డబ్బు తీసుకునే వాళ్ళం గదా, ఇంకలా తీసుకోలేం”.

“ఏం ఎందుకు? అది మన సొమ్మే కదా?!”

“మనదే గాని యజమాని వాటాను 58 ఏండ్ల వయస్సు దాటేక గాని తీసుకోలేముట. ఒక వేళ మధ్యలో పని మానేస్తే అసలే రాదుట. ప్రభుత్వం నిన్ననే ఈ అన్యాయమైన కొత్త రూలు తెచ్చింది. ఇవాళ్ళి అన్ని పేపర్లూ దాని గురించే రాశాయి చూడు” ఏప్రిల్ 16 వార్తా పత్రికని చూపుతూ చెప్పింది గౌరి.

“అప్పటికి లంగ్సు పాడై చచ్చిపోతాం!” వ్యాఖ్యానించింది రమామణి.

“మన చావు ఖర్చుకి ఇస్తారన్న మాట!” మరొకరన్నారు.

“ఈలోగా ఆకాశం విరిగి మన నెత్తి మీద పడ్డా డబ్బులివ్వరా? ఇప్పుడెలాగే. ఇంతక్రితమే అమ్మాయి పెళ్లి కుదిరింది. రెండు మూడు నెలల్లో ఆ డబ్బు వస్తే ముహూర్తం పెట్టుకుందామనుకున్నాం. ఈపీఎఫ్ డబ్బు రాకపోతే నా బిడ్డ పెళ్లి ఆగిపోద్ది!” ఏడుపు ఉరికి వస్తోంటే దీనంగా అంది భారతి.

“మే ఒకటో తారీఖు నుంచే అమల్లో కొస్తుందిట!”

“ఇప్పుడేం చెయ్యటమే. నాకు కాలూ చెయ్యి ఆడటం లేదు” కూలబడింది భారతి”

“నీలాగే ఎందరికో ఎన్నో అత్యవసర ఖర్చులున్నాయి. అందుకే అంతా కిందా మీదా అయిపోతున్నాం. మన బెంగుళూర్లోనే కాదు దేశమంతా ఇలాగే దిక్కుతోచకుండా ఉంది” వివరించిందామె.

“సర్కారుకేం పోయేకాలం వచ్చిందే తల్లీ! మళ్ళాటి బీదోళ్ళని వెన్నుపోటు పొడవకపోతే మన యజమాన్ల చొక్కా పట్టుకుని గుంజుకోవచ్చుగా!”

భారతి మాటలకి, “వాళ్ళూ వాళ్ళూ ఒక్క తాను గుడ్డలే. మన సొమ్ముని సర్కారోడు వాడేసుకోడానికే ఈ ఎత్తులన్నీ” అంది గౌరి.

“ఇప్పుడేది దారి?”

“ఇలాంటివి అడ్డుకోడానికి మనకి యూనియన్లు ఉండాలి. అప్పుడే పిడికిలి బిగించి ప్రభుత్వం చెవులు చిల్లులు పడేలా నినదించగలం” అంది ఒక యూనియన్ కార్యవర్గ సభ్యురాలైన యశోద.

“మనం యూనియన్ పెట్టుకోడానికి బోలెడన్ని ఆంక్షలున్నాయి గదా. ఎవరైనా యూనియన్లో చేరితే, ఏదైనా సమస్య మీద నలుగురి మద్దతు కూడగట్టడానికి ప్రయత్నిస్తే, దయా దాక్షిణ్యం లేకుండా పనిలోంచి తీసేస్తారు. రుక్మిణిని అలాగే పనిలోంచి తీసేశారుగా. పనిపోతే ఈ మాత్రమూ బతకలేమాయె. ఇంకెలా చచ్చేది!” నిరాశగా అంది సత్తెమ్మ.

“కేంద్ర ప్రభుత్వం దారుణమైన లూటీకి పూనుకుంది. ఇది కేవలం దొంగిలించడం కాదు విచక్షణా రహితంగా దొంగిలించడం ఇప్పటికే అనేక సమస్యలతో సతమతమవుతోన్న కార్మికులకు ఈ నిర్ణయం మూలిగే నక్కపై తాటిపండు వంటిది. కనీస సౌకర్యాలు ప్రాథమిక హక్కులు కూడా లేని పని స్థలాల్లో 58 ఏండ్ల వయసొచ్చే దాకా అసలు ఎవరు ఉద్యోగాలు చేస్తారు?” యశోద ఆవేశంతో ఊగిపోతూ సూటిగా ప్రశ్నించింది.

ఆసరికే అంతా భయాందోళనలతో నతమత మవుతున్నారేమో ఆ మాటలకు కోపోద్రిక్తులయ్యారు.

“ఎదురీదకపోతే నిండా మునిగిపోతాం. ఇంట్లో నువ్వు, ఫ్యాక్టరీలో సూపర్వైజర్లు, బయట సర్కారు అందరూ మా మీద పెత్తనం చెలాయించాలని చూసేవారే. ఎక్కడికక్కడ ఎదుర్కొంటున్నాం గనుకే ఈ మాత్రంగానైనా నిలబడివున్నాం!” పొరుపబడింది.

“చాలు చాల్లే, పెద్ద చెప్పొచ్చావ్. మీ సమ్మె ఇలాగే కొనసాగితే ఫ్యాక్టరీ వాళ్ళు అందర్నీ పనిలోంచి తీసేస్తారు. లేకపోతే లాకవుట్ ప్రకటిస్తారు. అప్పుడేంజేస్తావ్? శారద పెళ్లి ఎలా చేస్తావ్?” గద్దిస్తూ ప్రశ్నించాడు.

చివ్వున తలెత్తి చూసింది భారతి. “అలాంటి పరిస్థితే వస్తే ఉద్యోగం మానేస్తాను. నాకొచ్చే పీఎఫ్ని తీసేసుకుంటాను. పెళ్లి ఆగనివ్వను” ఆవేశ పడింది.

“అప్పుడు సొమ్మంతా ఇచ్చేస్తారా?” కొంచెంగా మెత్తబడి ఆశగా అడిగాడు.

“కొత్త రూలు మే ఒకటో తారీఖునుంచి అమల్లో కొస్తుందిట. ఈలోగానే తీసేసుకుంటాను..” ధీమా ప్రదర్శించింది.

ఆమె వంక సాలోచనగా చూసి చూసి అన్నాడు. “అంతా నీలాగే చేస్తే ఇక ఫ్యాక్టరీలు మూత పడతాయి. మనం రోడ్డున పడతాం!”

అప్పుడే వచ్చిన శారదకి పరిస్థితి అర్థమైంది. వెంటనే కల్పించుకునంది.

“పద్దమ్మా. నువ్వు ఉద్యోగం మానొద్దు. నీ జీతం లేకపోతే ఇల్లు గడవదు. తమ్ముళ్ళ చదువు ఆగిపోతుంది.”

“మరింకెలా చావనే!” నుదురు కొట్టుకుంది భారతి.

నిస్సహాయంగా చూస్తూండి పోయారు.

తనలో తను మధన పడసాగింది భారతి.

ఉద్యోగం వదులుకోలేకే సూపర్వైజర్ల అరుపులూ అదిలించులూ రకరకాల హింసలూ భరిస్తూనే నెట్టుకొస్తోంది. లక్ష్యాలు చేరుకోలేదంటూ టార్గెట్లు పెంచుతూ పోతున్నా ఒత్తిడి భరిస్తూ అదనంగా పని చేస్తోంది. సరైన జీతాలూ సౌకర్యాలూ లేకపోయినా ఆర్థిక భద్రత దృష్ట్యా యంత్రంలా మారింది.

అవన్నీ ఒక ఎత్తు పీఎఫ్ ఒక ఎత్తు. అది లభిస్తుందా లేదా, సమయానికి ఆదుకుంటుందా లేదా అన్నది తక్షణ సమస్యగా మారింది!

“నలుగుర్లో నారాయణ అనుకోవాలి గాని తొందరపడి ఉద్యోగం మానొద్దు. నాది నిలకడలేని సంపాదన” మెల్లగా అన్నాడామె భర్త తన భయాల్ని కప్పిపుచ్చుకుంటూ.

“ఎన్నడైనా నీ సంపాదన ఇంట్లో ఇస్తే గదా అనుకోడానికి!”

అతడు గమ్మునుండి పోయాడు.

“నీ ఉద్యోగమే మనకి ఆధారం. నాకోసం మానెయ్యొద్దమ్మా” కూతురు అర్థింపుగా అంది.

“అంత ఇదిగా ఎందుకు మానతానే. ఇంతమంది ఆడకార్మికులం రోడ్డుమీద కొచ్చి ఆందోళన చేస్తున్నా సర్కారు దిగి రాకపోతే మా ఉసురుపోసుకుని మట్టి గొట్టుకుని పోతుంది. మా కనీస సౌకర్యాల గురించి పట్టించుకోని సర్కారోడు మా కష్టంమీద అధికారం చెలాయించడం ఏమిటి? మా బడుగు బతుకుల్లో ఆడుకోవడం ఏంటి చెప్పు?” ఆవేశంతో రగిలిపోతూ అంది.

సమాధానం చెప్పలేక మౌనం వహించింది శారద.

బెంగళూరు మహిళా కార్మికుల అగ్రహారాద్వయ సెగ ఢిల్లీకి వేడిగా తగిలింది. ప్రకంపనాలు జనించాయి. అది భూకంపంగా మారుతుందేమో నన్న భయం పుట్టింది. కార్మికుల నిరసనల నేపథ్యానికి తోడు వివిధ కార్మిక సంఘాలూ అభ్యర్థించడంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం దిగిరాక తప్పలేదు. ఈపీఎఫ్ కొత్త నిబంధనని వెనక్కి తీసుకుంటున్నట్టు ఏప్రిల్ 19న ప్రకటించింది.

కేవలం బెంగళూరు దుస్తుల కంపెనీల మహిళా కార్మికులే కాదు బెంగళూరులోని ఐటీ ఉద్యోగులకు దేశంలోని అన్ని రంగాల కార్మికులకు సైతం గతంలోలానే తమకు అవసరమైనప్పుడు పీఎఫ్ సొమ్ము తీసుకునే వెసులుబాటు తిరిగి లభించింది.

అశాంతితో ఆందోళనతో ఊగిపోయిన మహిళలు విజయోత్సాహాలతో చిందులు తొక్కారు.

భారతి అయితే నడిరోడ్డు మీదే ఆనంద నాట్యం చేసింది!

అలుపెరగని సాహితీ కృషివలుడు డాక్టర్ ద్వనా శాస్త్రి

- డా॥ వి. జయప్రకాష్
9550002354

ఎక్కడో మారుమూల గ్రామంలో జననం. చదువులో అంతంత మాత్రం. ఏదో ఒకటి చదవాలి కాబట్టి ఎం.ఏ. తెలుగు పూర్తి. కోనసీమలో తెలుగు లెక్చరర్ ఉద్యోగం. పట్టుదలతో తెలుగు సాహిత్యంపై అధికారం. సాహిత్య వాతావరణం అసలే లేని ప్రాంతం నుంచి సాహితీ లోకంలోకి అడుగు. అడుగు పెట్టడమే కాదు “ఇంతింతై వటుడింతై...” అన్నట్టు ఎదిగాడు. ఈ వ్యాప్తి వెనక ద్వనా నిర్విరామమైన కృషి దాగి ఉంది.

సాహిత్యమే ఉచ్చాస నిశ్వాసలుగా గల ద్వనా శాస్త్రి కృష్ణాజిల్లా లింగాల గ్రామంలో జూన్ 15, 1948న జన్మించారు. తల్లిదండ్రులు ద్వదశి వెంకటశివరామకృష్ణ, లక్ష్మీప్రసన్న. అర్థశతాబ్దకాలంగా తెలుగు సాహితీమతల్లికి నిర్విరామంగా అక్షరాభిషేకం చేస్తోన్న డాక్టర్ ద్వనా శాస్త్రి సప్తతిపూర్తి సందర్భం ఇది.

ఆయన బిఎస్సీ చదివారు. తర్వాత ఎంఎస్సీ ఫిజిక్స్ చేయాలనుకున్నారు. అనుకోకుండా ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయంలో ఎం.ఏ. తెలుగులో చేరారు. ద్వనాగారికి ఎం.ఏ.లో చేరేనాటికి అష్టదిగ్గజకవుల పేర్లుకూడా తెలియవు. ఇంట్లో సాహితీ

వాతావరణం ఆయనపై పెద్దగా ప్రభావం చూపలేదు. ఎం.ఏలో చేరిన తర్వాత సహాధ్యాయులు, గురువుల సాహచర్యంలో భాషాభిమానాన్ని పెంచుకున్నారు. పుస్తకాల పురుగుగా మారారు. రాత్రిపగలు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ లైబ్రరీలో గడిపేవారు. పాత పత్రికలు, పాత పుస్తకాలను విడవకుండా చదివారు. ప్రాచీన ఆధునిక సాహిత్యాలను ఒడిసిపట్టుకున్నారు.

డాక్టర్ ద్వనా శాస్త్రి ఎం.ఏ. తెలుగు తర్వాత ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో భాషా శాస్త్రంలో డిప్లొమా చేశారు. నాగార్జున విశ్వవిద్యాలయం నుంచి మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిపై ఎంఫిల్ చేశారు. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం నుంచి సాహితీ సంస్థలపై పిహెచ్డి చేశారు. ఎం.ఏ., ఎంఫిల్ లలో తూమాటి దోణప్ప, ఉస్మానియాలో ఆచార్య చేకూరి రామారావు, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంలో కొత్తపల్లి వీరభద్రరావులు ద్వనా సాహితీ వ్యక్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దారు. 1972లో శ్రీ కోనసీమ భానోజీ రామర్న (ఎస్.కె.బి.ఆర్) కళాశాల, అమలాపురంలో తెలుగు లెక్చరర్ గా ఉద్యోగ జీవితం ప్రారంభించారు. 2004లో రీడర్ గా స్వచ్ఛంద

పదవీ విరమణ చేశారు. 32 సంవత్సరాలపాటు అక్కడే నివసించారు. అధ్యాపకుడిగా విద్యార్థులను ఎంతగానో ప్రోత్సహించేవారు.

ద్వానా శాస్త్రి తొలి రోజుల్లో ఆర్థికంగా ఇబ్బందులు పడ్డారు. అంతంతమాత్రం ఆదాయంతో కుటుంబాన్ని నెట్టుకొచ్చేవారు. పనిచేసేది కోనసీమలో అయినా రాష్ట్రంలోని అన్ని ప్రాంతాల కవులు, రచయితలతో సంబంధ బాంధవ్యాలు నెలకొల్పుకున్నారు. నాటి నుంచే సాహిత్య రంగంలో 'అప్ డేట్'గా ఉండేవారు.

ద్వానా రచనా జీవితం 'తిక్కన నాటకీయత' అనే విమర్శా వ్యాసంతో ప్రారంభం అయింది. ఈ వ్యాసం 1970లో కళాశాల వార్షిక సంచికలో ప్రచురించబడింది.

ద్వానా అనగానే విమర్శకుడు గుర్తొస్తాడు. దాదాపు అన్ని సాహితీ ప్రక్రియల్లో రచనలు చేసినా విమర్శ రంగంలో ఆయన చేసిన కృషి అటువంటిది. విభిన్న ప్రక్రియల్లో నేటి వరకు 80 పుస్తకాలు వెలువరించిన ద్వనా శాస్త్రి తొలి పుస్తకం 'సమాధిలో స్వగతాలు'. ద్వనా తొలి పుస్తకం కవితా సంకలనం కావడం కాస్త ఆశ్చర్యకరంగా అనిపిస్తుంది. అయినా ఆయనలోని కవి, విమర్శకుడు తొలి నుంచి సమాంతరంగా పయనం సాగించారు. ఇదే విషయాన్ని గుర్తించిన నినారె "ద్వానాలో ఒక అదునెరిగిన విమర్శకుడున్నాడు. ఒక పదునెక్కిన కవి ఉన్నాడు. ఆ ఇద్దరూ నేను ముందంటే నేను ముందని వస్తుంటారు. ఒకోసారి ఇద్దరి అడుగులు ఒక్కటైపోతాయి" అని అంటారు. ఇప్పటివరకు ఏడు కవితా సంపుటాలు వెలువరించారు ద్వనా.

ద్వానా సద్విమర్శకుడిగా ఎదిగేందుకు విద్యార్థిదశలోనే గట్టిపునాదులు పడ్డాయి. తన గురువు చేకూరి రామారావును విమర్శిస్తూ ఒక గొప్ప పండితుడు వ్యాసం రాశాడు. ద్వనా తట్టుకోలేకపోయారు. ఆ పండితుడి వ్యాసానికి సమాధానంగా వ్యాసం రాశారు. ఒక తలపండిన పండితుణ్ణి ఒక సాధారణ విద్యార్థి ఎదుర్కొవడం చేకూరి రామారావుతో సహా అందరినీ ఆశ్చర్యపరిచింది. ఆయన గురించి ఎందుకు రాశావని, అతనితో పోల్చుకుంటే తనకు అసలు వ్యాకరణం రాదని చేకూరి రామారావు ద్వనాను మందలించారు. అయినా ఇలాంటి స్వభావం మంచి విమర్శకుడిగా ఎదిగేందుకు దోహదం చేస్తుందని శిష్యుని ప్రోత్సహించారు. "రచనతో మనకి సంబంధం తప్ప - రచయిత కాదు" అన్నారు. ఈ మాటలు

ద్వానా శాస్త్రిపై ఎనలేని ప్రభావం చూపాయి. విమర్శకుడిగా తనకొక దృక్పథాన్ని నిర్దేశించాయి. నాటి నుంచి నేటి వరకు "రచనే కానీ రచయితకాదు అన్న ఫిలాసఫీ"తో విమర్శ చేస్తున్నారు. ద్వనా విమర్శ ప్రస్థానంలో ఇప్పటివరకు వాఙ్మయ లహరి, సాహిత్య సౌహిత్యం, వ్యాస ద్వనాదశి, విమర్శ ప్రస్థానం, గోపి కవితానుశీలన, తొలి దళిత కవి కుసుమ ధర్మన్న, మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రి కవితా సమీక్ష (ఎంఫిల్), సాహిత్య సంస్థలు (పిహెచ్డి), వచన కవితా వికాసంలో ప్రీవర్స్ ఫ్రంట్ వంటి విమర్శ వ్యాస సంపుటాలు, పరిశోధన గ్రంథాలు పదకొండు వెలువడ్డాయి.

ద్వానా 1971 నుంచి సమీక్షలు రాస్తున్నారు. ఆయనొక సమీక్షా చక్కువు. ఇప్పటి వరకు సుమారు రెండు వేల పుస్తకాలకు పైగా సమీక్షలు రాశారు. ఇంత సుదీర్ఘ కాలంనుంచి నిర్విరామంగా సమీక్షలు రాస్తున్న ఏకైక వ్యక్తి. ద్వనా మంచి పత్రికా రచయిత. పత్రికలకు ఎలా రాయాలో ద్వనా శాస్త్రికి బాగా తెలుసు. భాషా సాహిత్యాలకు సంబంధించి ఏ పత్రికకు ఏం కావాలన్నా, కేరాఫ్ అడ్రస్ ద్వనానే. ద్వనా రచనలు పత్రిక అవసరాలకు తగినట్లుగా ఉంటాయని, విషయ సేకరణ విశ్లేషణలో జర్నలిస్టులకు ఉండే సామర్థ్యం ద్వనాకు ఉందని కితాబిస్తారు ప్రముఖ జర్నలిస్టు పొత్తూరి వెంకటేశ్వరరావు. నడింపల్లి రామభద్రరాజు, పురిపండా అప్పలస్వామి, చల్ల రాధాకృష్ణశర్మ, తూమాటి దోణప్ప, దాశరథి కృష్ణమాచార్య, చేకూరి రామారావు (చేరా) జీవితచరిత్రలను రాశారు.

పందేళ్లనాటి అరుదైన పాత ఫోటోలతో కూర్చిన 'అక్షర చిత్రాలు', తెలుగులో భాషా పరిణామాల్ని, విశేషాల్ని ఆసక్తికరంగా రాసిన 'మన తెలుగు తెలుసుకుందాం', కవులు, రచయితలపై తన అభిప్రాయాలను వెల్లడిస్తూ రాసిన 'సాహిత్య నానీలు', సినారె 75వ జన్మదినం సందర్భంగా రాసిన 'నానీలులో సినారె', శతాధిక కవుల నానీలు' సేకరణ, తెలుగునాట ప్రసిద్ధులైన 62 మంది సాహితీవేత్తల గురించి వారి కూతుర్లు, కొడుకులు రాసిన వ్యాసాలతో వెలువరించిన 'మా నాన్నగారు' మొదలైన గ్రంథాలు సంకలనం చేశారు.

ద్వానా శాస్త్రి సాహిత్య సృష్టి అంతా ఒక ఎత్తు అయితే, 'తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర' ఒక్కటి మరో ఎత్తు. తెలుగులో అనేక సాహితీ చరిత్రలున్నాయి. వాటిని పునరావలోకనం చేసి, సరళమైన భాషలో, అందరికీ అర్థమయ్యే శైలిలో సాహిత్య చరిత్ర రాశారు. ప్రాచీన ఆధునిక సాహిత్యాలతోపాటు

సమకాలీన సాహిత్యాన్ని కూడా జోడించడం గ్రంథానికి మరింత ఆదరణను పెంచింది.

పోటీ పరీక్షల శిక్షణ రంగంలో ద్వనా శాస్త్రి ప్రవేశం తర్వాత, పోటీ పరీక్షల కోసం తెలుగును ప్రత్యేక అంశంగా తీసుకునే విద్యార్థుల సంఖ్య పెరిగింది. 1971లో హైదరాబాద్ లో ఉద్యోగం కోసం నానా అగచాట్లు పడిన ద్వనా 'నావల్ల కూడా ఉద్యోగాలు రావడం చాలా ఆనందంగా ఉంది' అని సంబరపడిపోతారు. పోటీ పరీక్షల శిక్షణ రంగంలో అడుగుపెట్టిన తొలి ఏడాదిలోనే ద్వనా శిష్యురాలు కంఠంనేని శకుంతల రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రథమ శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణురాలు అయింది. అది ఆయనకు వేయి ఏనుగుల బలాన్ని ఇచ్చింది. ఇక వెనుతిరిగి చూడలేదు. సివిల్స్, గ్రూప్ -1, 2, డిఎస్సీ, జూనియర్, డిగ్రీ లెక్కరల్లుగా ఆయన శిష్యులు వేల సంఖ్యలో ఉద్యోగాలు సాధించారు. వివిధ రకాల పోటీ పరీక్షలకు సిద్ధమయ్యే అభ్యర్థుల కోసం ద్వనా 16 పుస్తకాలు ప్రచురించారు.

ద్వనాకు ప్రయోగాలు అంటే ఆసక్తి. ఎప్పుడూ కొత్తదనం కోసం అన్వేషిస్తారు. ఆ ప్రయత్నాల్లో భాగంగా ద్వనా పలు రికార్డులు కూడా సాధించారు. రికార్డుల పరంగా సాహిత్య చరిత్రలో 25.08.2013 సువర్ణాక్షరాలతో లిఖించదగిన రోజు అంటారు ద్వనా. ఈ రోజునే ఉదయం ఎనిమిది గంటల నుంచి రాత్రి ఎనిమిది గంటల వరకు సాహిత్యంలోని 12 అంశాలపై 12 గంటలపాటు నిర్విరామంగా ప్రసంగించి మూడు రికార్డులు సాధించారు ద్వనా. 66 ఏళ్ల వయస్సులో 12 గంటల పాటు నిర్విరామంగా మాట్లాడటం అదీ పుస్తకాలు కనీసం కాగితాలు లేకుండా మాట్లాడటం అనన్యసామాన్యం. ఈ ప్రసంగ కార్యక్రమంతో ద్వనా తెలుగు బుక్ ఆఫ్ రికార్డు, వండర్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డు, యూనిక్ వరల్డ్ రికార్డు సాధించారు. ఈ సందర్భంగా సినారె "ద్వాదశ ఘంటికా పరివ్యాప్త నిరంతర ప్రసంగకర్త" అని ద్వనా ఇంటి పేరు వచ్చేలాగా అభివర్ణించారు. ద్వనా 67వ జన్మదినం సందర్భంగా ప్రసంగావధానం నిర్వహించారు. ఇందులో 67 మంది పృచ్ఛకులు అప్పటికప్పుడు అడిగిన ప్రశ్నలకు ద్వనా ఆశువుగా సమాధానం చెప్పి రికార్డు సృష్టించారు. ఆరు గంటలపాటు సాగిన ఈ కార్యక్రమానికి "పలకిరిస్తే ప్రసంగం" అనే పేరు పెట్టారు. ఈ కార్యక్రమం వండర్ బుక్ ఆఫ్ రికార్డ్స్, మిరకిల్స్ వరల్డ్ రికార్డు సాధించింది.

అర్థశతాబ్దపు సాహితీ జీవితం ద్వనా శాస్త్రికి ఎంతో కీర్తితోపాటు ఎన్నో అవార్డులు, రివార్డులు అందించింది. జాతీయ, అంతర్జాతీయ పురస్కారాలు పొందారు. రాష్ట్ర స్థాయిలో 50కి పైగా సత్కారాలు పొందారు. కోనసీమరత్న, సమీక్ష సవ్యసాచి, సాహిత్య సవ్యసాచి అనే బిరుదులు పొందారు. గుప్తా ఫౌండేషన్ ఏలూరివారి రెండు లక్షల రూపాయల 'కృష్ణమూర్తి సాహితీ పురస్కారం' పొందారు. ద్వనా ఉద్యోగం ద్వారా, శిక్షణ ద్వారా, రచనలద్వారా సంపాదించినదంతా మళ్లీ సాహిత్యసేవకే వినియోగిస్తున్నారు. 'ద్వనా సాహితీ కుటీరం' పేరుతో సంస్థను స్థాపించారు. కవులకు, రచయితలకు అవార్డులు ఇస్తూ ప్రోత్సహిస్తున్నారు. తమ తల్లి లక్ష్మీ ప్రసన్న పేరుతో కూడా అవార్డులు ప్రధానం చేస్తున్నారు.

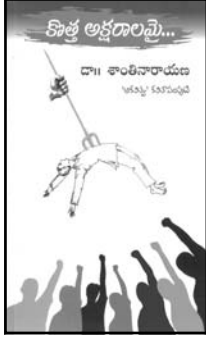
ద్వనా శాస్త్రి వ్యక్తిత్వం చాలా విశిష్టమైనది. విలక్షణమైనది. ద్వనా జీవితపు అనుభవాలే ఆయన వ్యక్తిత్వాన్ని ఉన్నతంగా తీర్చిదిద్దాయి. ఏదో ఒకటి రాస్తే గాని ఆయనకు పూట గడవదు. కొత్తగా ఏం చేద్దామన్న ఆలోచన, సాహిత్యంలోని మాణిక్యాలను వెలికితీసి తెలుగుజాతికి అందించాలనే తహతహ. హాస్యం, కొంటెతనం, శిష్యులను ప్రేమించే గుణం, మిత్రబృందం ఇవన్నీ ద్వనా వ్యక్తిత్వాన్ని విశిష్టంగా నిలిపిన లక్షణాలు.

కవిగారిపై ఆయన చేసిన పరిశోధన సాహితీవేత్తగా తన వ్యక్తిత్వాన్ని తీర్చిదిద్దింది. వెనకటి తరంవారు ఎంత నిస్వార్థంగా సాహితీసేవచేశారో, కొద్ది మంది ఉన్న ఆస్తులు అమ్ముకొని సాహితీసేవచేసిన వైనాన్ని ద్వనా తన పరిశోధన ద్వారా స్వయంగా తెలుసుకున్నారు. చూశారు. ఆ ప్రభావమే ద్వనాను నిస్వార్థ సాహితీ సేవకుడిగా మలచింది. పూర్వకవుల మార్గంలో పయనించేలా చేసింది.

నిరుద్యోగిగా ద్వనా ఎదుర్కొన్న ఇబ్బందులు అన్నీ ఇన్నీ కావు. వారి మనసులు, ఆలోచనలు ఎలా ఉంటాయో ద్వనాకి అనుభవకవేద్యమే. అందుకే తన దగ్గరికి శిక్షణకోసం వచ్చే అభ్యర్థులను డబ్బులకోసం పీడించకుండా చాలా సందర్భాల్లో ఇచ్చినంత పుచ్చుకొని పాఠాలు చెప్పగలుగుతున్నారు.

ద్వనా త్రికరణ శుద్ధిగా తన జీవితాన్ని పూర్తిగా సాహిత్యానికే అంకితం చేశారు. జ్ఞానం, సమయం, శ్రమ, ధనం అంతా సాహిత్యానికే ధారపోశారు. ఇంతగా సాహిత్యసేవకు అంకితమైనవారు మరొకరు కనిపించరు. ♦

స్వీకారం

కొత్త అక్షరాలమై...

'అకవిత్వ' కవితా సంపుటి
డా॥ శాంతినారాయణ
 వెల : 150/- పేజీలు: 158
 ప్రతులకు : 9916671962

ఈ యన రాసిన ప్రతి కవితా ఒక విశ్లేషణనీ, ఒక సరికొత్త కోణాన్నీ ఇస్తుంది. సామాజిక న్యాయం నుంచి సామ్రాజ్యవాదం వరకూ, పల్లెటూరు నుంచి పర్వనల్ జీవిత అనుభూతుల వరకూ ఈ కవి రికార్డు చేసిన వివిధ అనుభవాలూ, సన్నివేశాలూ మనలో ఒక రేషనాలిటీనీ, హృదయ వ్యాకోచాన్నీ కలిగిస్తాయి.

- జి. లక్ష్మీనరసయ్య

కోయిల చెట్టు

కథల సంపుటి
డా॥ ఎం. ప్రగతి
 వెల : 100/- పేజీలు: 135
 ప్రతులకు : 9440798008

స్త్రీల పనికి విలువ కట్టడం, వారిని అన్ని రకాల పెత్తనాల నుండి, భయాల నుండి విముక్తి చేసి, వారి స్థితిగతులను అర్థం చేసుకుంటూ, సమాజంలోని అన్ని రంగాలలోనూ వారికి నిర్ణయాధికారం కల్పించి వారిని అన్ని విధాలుగా చైతన్యపరుస్తూ ముందుకు సాగాల్సిన అవసరాన్ని ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ పాఠకుడి ముందుకు తెస్తాయి కథలు.

- వి. ప్రతిమ

నల్ల చామంతి

కవిత్యం
చిత్తలూరి సత్యనారాయణ
 వెల : 120/- పేజీలు: 224
 ప్రతులకు: 8247432521

చిత్తలూరి శైలి, వ్యక్తీకరణ, ఊహ అన్నీ ఆయనవే. ఈ పదేళ్ళలో తనదయిన శైలినీ, వ్యక్తీకరణని సాధించాడు. మెరుపులు మెరుపులుగా మెరిసే కవిత్యం కాదు అతనిది. నిబ్బరంగా కథ చెబుతున్నట్టు సాగే శైలి యిది. పాఠకుణ్ణి క్రమక్రమంగా లోగానే శక్తి ఈ కథన శైలికుంటుంది.

- కె. శివారెడ్డి

భారత రాజకీయాలు

ప్రత్యామ్నాయం
 అంబేద్కర్ దృక్పథం
డాక్టర్ కత్తి పద్మారావు
 వెల : 1000/- పేజీలు: 980
 ప్రతులకు : 9849741695

ఈనాడు భారతదేశంలో హిందూత్వ అధిపత్య రాజ్యం కొనసాగుతుంది. దీని భావజాలాన్ని స్పష్టంగా అర్థం చేసుకోకుండా హిందూ రాజ్యాన్ని పునాదులతో కూలతొయ్యలేం. పార్టీలు ఏవైనా వాటిని ఏ భావజాలం నడిపిస్తుందనడే ముఖ్యం. అందుకనే ఈ గ్రంథంలో దళిత బహుజనుల మైనార్టీలకు భావజాల సమాచారం ఎంతో ఉంటుంది. అగ్రవర్ణాలకు కూడా ఈ గ్రంథం లౌకికవాద దృక్పథాన్ని అలవరుస్తుంది.

- డా॥ కత్తి పద్మారావు

గురి

కథలు
మల్లిపురం జగదీశ్
 వెల : 150/- పేజీలు: 196
 ప్రతులకు: 9440104737

ఈ కథలలో స్థానికత నిర్దుష్టంగా వుంది. వస్తునిర్దిష్టత వుంది. స్థానికత విశ్వజనీనతగా పరిణామం చెందే క్రమాన్ని ఈ కథలు సూచిస్తాయి. ఆదివాసీ ప్రజలను పాత్రలుగా మలచడంలో, ఆ ప్రజల సంబంధాలను ఆవిష్కరించడంలో రచయిత జాగ్రత్తగా వ్యవహరించారు. తాను అధ్యాపకుడు కావడం వల్లనేమో చాలా కథల్లో విద్యార్థంగ ప్రసక్తి వస్తుంది. ఉత్తరాంధ్ర ఆదివాసీ ప్రజల సంభాషణలు ఈ కథలలో ఆకర్షణీయమైన విషయం.

- రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి

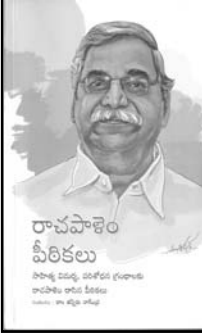
మట్టి పాఠ్లోంచి...

కవిత్యం
సోమేపల్లి వెంకటసుబ్బయ్య
 వెల : 60/- పేజీలు: 56

విశిష్ట నానీల కవిగా సోమేపల్లి వెంకటసుబ్బయ్య గారికి నేనివాళ కొత్తగా కీ తాబివ్వనక్కరలేదు. వచనకవితా సృజనలో కూడా ఆయనది ప్రత్యేకమైన గొంతు. స్వభావోక్తి రమ్యం ఆయన కవిత్యం. వాస్తవికత కూడా అందంగా వుంటుందనడానికి అది చక్కని ఉదాహరణ. అందమంటే అలంకారికత మాత్రమే కాదు. అంతర్ బహిర్ లోకాలను కలిపికుట్టే సూత్రం. ఆ సూత్రం పేర్లు ఆర్తి, ఆవేశం, భావుకత, వీటన్నింటి నైపుత్తిక శక్తివల్ల కవిత్యం పరిత హృదయాన్ని తాకుతుంది. అటువంటి కవిత్యమే ఈ సంపుటి నిండావుంది.

- డా॥ ఎన్. గోపి

స్వీకారం

రాచపాళెం పీఠికలు

సాహిత్య విమర్శ, పరిశోధన గ్రంథాలకు
రాచపాళెం రాసిన పీఠికలు

సంకలనం: **డా॥ తన్నీరు నాగేంద్ర**

వెల : 150/- పేజీలు: 199

ప్రతులకు : 9949344032

రాచపాళెం సార్ గత ముప్పై ఏళ్లలో కనీసం 150 వున్నకాలకు ముందుమాటలు వ్రాసినారు. అన్ని ప్రక్రియలకు చెందిన గ్రంథాలకు పీఠికలు వ్రాసినారు. 'వాటిని అన్నింటినీ కలిపి ఒకే పుస్తకంగా వేయాలంటే పెద్దది అవుతుంది. సాహిత్య విమర్శ, పరిశోధన గ్రంథాలకు వ్రాసిన పీఠికల్ని తీసుకో! పరిమితంగా ఉంటుంది' అని సార్ సూచించినారు. సరేనని ఈ పుస్తకాన్ని 45 పీఠికలతో ప్రచురించినాను.

- **డా॥ తన్నీరు నాగేంద్ర**

బతుకు బంతి కథలు

డా॥ శాంతినారాయణ

వెల : 150/- పేజీలు: 165

ప్రతులకు : 9916671962

శాంతినారాయణ రాసిన ప్రతీకథా వర్తమాన భారతీయ సామాజిక వ్యవస్థ ముందు ఒక ప్రశ్నను నిలబెట్టుతుంది. వ్యవస్థను నిలదీసే రచనే ఆధునిక రచన. శాంతినారాయణ ప్రశ్నించే కథలు రాయడంలో సిద్ధహస్తుడు. ఈ సంపుటంలో శాంతినారాయణ తనను తాను కథా రచయితగా వర్తమానీకరించుకున్నారు.

- **రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి**

వికత్వ జ్ఞానం కవితలు

డా॥ పి. విజయలక్ష్మి పండిట్

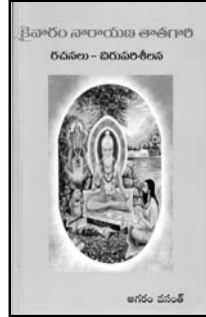
వెల : 50/- పేజీలు: 71

ప్రతులకు: 9347319751

'వికత్వ జ్ఞానం' 49 కవితాఖండికల సంపుటి. ఇందులోని కవితా ఖండికలు కవయిత్రిగారి భావుకతను మన కనుల ముందుంచుతాయి. కవితా ఖండికలు దేనికది విడివిడిగా చదివి ఆనందింపదగినవి. చక్కని

శీర్షికలతో, చిక్కని భావజాలాన్ని అత్యంత సులభశైలిలో అభివ్యక్తికరించారు రచయిత్రి.

- **ప్రా॥ రావినూతల సత్యనారాయణ**

కైవారం నారాయణ ఆతగాలి

రచనలు - చిరువరిశీలన

అగరం వసంత్

వెల : 100/- పేజీలు: 88

ప్రతులకు : 09488330209

ఇతని తత్వవదాలు, కీర్తనలు, వద్యాలను ప్రజలు నేటికీ పాడుతుంటారు. ఇవి భజనలుగా, పాటలుగా గుళ్లలో, ఇళ్ల ముంగిళ్లలో, సంత, తిరునాళ్లలో, తద్దినాలలో వినబడుతూ ఉంటాయి. యాచక,

సన్యాసి, దాసరి, సంసారుల గళాలలో పలుకుతూ ఉంటాయి. ఇట్టి మహానుభావుని పద పద్యాల్ని మిత్రులు అగరం వసంత్ గారు అధ్యయనం చేసి, కొన్నింటినీ ఏరి, తగిన పరిశీలనా వాక్కులతో తెలుగు సోదరులకు పొత్తం రూపంలో అందిస్తున్నారు.

అంతర్యామి నవల

సింహప్రసాద్

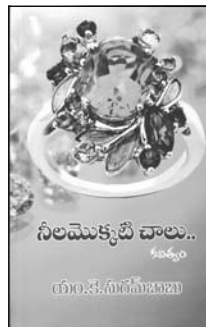
వెల : 75/- పేజీలు: 154

ప్రతులకు: 9849061668

చదవండి. చాలా కొత్త తరహాలోనూ, ఆసక్తికరంగానూ చెప్పిన కథ ఇది. మన చుట్టూ ధృతరాష్ట్ర కౌగిలిలాగా బిగుస్తున్న ఒక మహానేరమయ ప్రవృత్తి మీద ఎక్కువెట్టిన సర్జనికుడి శస్త్రం ఇది.

అందరూ చదవవలసిన నీతి కథ. పుస్తకం చదవడం ముగించాక నాకు అనిపించింది ఒకటే. దీన్ని నాటకంగా మలిస్తే మరింత శక్తిమంతంగా ఉంటుందనీ, ప్రజల్ని మరింత చైతన్యవంతుల్ని చెయ్యగలుగుతుందనీ.

- **వాడ్రేపు చినవీరభద్రుడు**

నీలమొక్కటి చాలు..కవితలు

యం.కె. సుగమ్బాబు

వెల : 100/- పేజీలు: 92

ఈ సంపుటిలోని కవిత్య శైలి గురించి రెండు మాటలు: రూప పరంగా క్లుప్తత ఈ కవితలకు మూలధాతువు. అది రెక్కలు నుంచి వచ్చినదే. సాంద్రత మరో గుణం. వానా కాలపు వాగుల ప్రవాహోద్భృతి ఈ కవితల్లో కనిపించదు. శరత్కాలపు నదిలా ప్రశాంత గంభీరంగా వుంటుంది. అలా మంచి కవిత్వానికీ అవసరమైన గాఢతని సైతం చూడగలం.

- **డా॥ ఎ.కె. ప్రభాకర్**

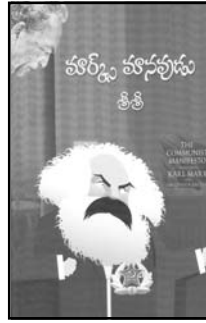
స్వీకారం

విశ్వపుత్రిక హైకూలు
డా॥ పి. విజయలక్ష్మి పండిట్
 వెల : 50/- పేజీలు: 63
 ప్రతులకు: 9347319751

‘వసుధకు/ ఊపిరాడడం లేదు-/
 వనాలు మాయం’ వనాలే
 మాయమవుతున్నాయి కాబట్టి ఋతు
 సంకేతాన్ని చూపవలసిన ప్రశ్నే
 లేదు. ఇది అక్షరాల జెండై హైకూ.
 మన కాలంలో మాత్రమే ప్రభవించే
 హైకూ అన్నమాట. ఇట్లాంటి కవితలే ఈ సంపుటిలో
 ప్రధానంగా ఉన్నాయి. కాని, సమకాలిక జీవితాన్ని
 చిత్రించడంతో ఆగిపోక, కవయిత్రి, ఒక అనుభూతిని
 పొంది, మనకు అందించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్టుగా చాలా
 హైకూలే సాక్ష్యమిస్తున్నాయి.

- వాడ్రేవు చినవీరభద్రుడు

మార్ఫ్ మానవుడు
శ్రీశ్రీ

కూర్పు: సింగంపల్లి అశోక్ కుమార్
 వెల : 50/- పేజీలు: 64
 ప్రతులకు : 9848504649

దోపిడీని గ్రహించడానికీ, దోపిడీని
 నిర్మూలించి, దోపిడీలేని సమాజాన్ని
 నిర్మించడానికీ మార్ఫ్ ఇచ్చిన
 సిద్ధాంతమే ‘మార్ఫ్ జం’. మార్ఫ్ జం
 సమాజ పరిశీలనా సిద్ధాంతం. ఆర్థిక
 రాజకీయ విషయాలనే గాక, మానవ
 సమాజ అభివృద్ధి నియమాల్ని శాస్త్రీయంగా చర్చించిన
 సిద్ధాంతం. ఈ సిద్ధాంతాన్ని మానవాళికి అందించిన మార్ఫ్
 రెండు సూరేళ్ళ సందర్భంగా ఆ మహాశయ్యడి గురించి తన
 కవితల్లో, కథల్లో, వ్యాసాల్లో, ఉపన్యాసాల్లో, ప్రశ్నజవాబుల్లో,
 ఆత్మకథలో శ్రీశ్రీ సిరాశాసనం ఈ పుస్తకం!

- సింగంపల్లి అశోక్ కుమార్

మనసు పిలిచింది రెండు నవలికలు
తురగా జయశ్యామల
 వెల : 150/- పేజీలు: 141
 ప్రతులకు : 9821003133

రెండు నవలికలు ‘స్వయంకృతం’,
 ‘మనసు పిలిచింది’ ఒక పుస్తకంగా మీ
 ముందుకు వస్తున్నాయి... నా
 మనసుకు నచ్చినది... నేను ఈ
 సమాజంలో చూసినవి... నేను
 చెప్పాలనుకున్నవి మాత్రమే నా
 రచనలలో వ్యక్తీకరించాను. కుటుంబాలు, మానవ
 సంబంధాలు, సెంటిమెంట్స్, కష్టసుఖాలు గురించే ఎక్కువగా
 నా రచనలు సాగాయి.

- తురగా జయశ్యామల

అనుకోలేదనీ... కథలు
తురగా జయశ్యామల
 వెల : 100/- పేజీలు: 175
 ప్రతులకు : 9821003133

జీయశ్యామల గారి అన్ని కథల్లో
 మానవీయ కోణం అంతర్లీనంగా
 మనల్ని తట్టిలేపుతుంది. ఈ కథలు
 చదివితే మనం పోగొట్టుకున్నవేమిటో
 గుర్తుకొస్తాయి. వస్తువుల్నే కాదు.. మన
 ఆలోచనల్ని కూడా మనం
 పోగొట్టుకున్నామనీ వెక్కిరిస్తాయి. హృదయం ఉన్నవారిని
 కదిలిస్తాయి.

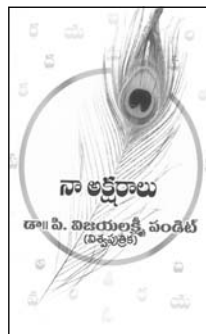
- సంగెవేని రవీంద్ర

సామెతల సప్తరంజనం
 హోసూరు కథలు
అగరం వసంత్
 వెల : 100/- పేజీలు: 128
 ప్రతులకు: 09488330209

ఇది కతల పొత్తం, చిట్టిపొట్టి కతల
 పొత్తం. హోసూరు తావున వాడుకలో
 ఉన్న సామెతల్ని సేకరించి, ఒక్కొక్క
 సామెతనూ ఒక్కొక్క కతలో ఇమిడించి,
 కతల మాలగా గుదిగుచ్చి మన
 ముందు ఉంచినారు అగరం వసంత్. కులం పేరుతో, మతం
 పేరుతో సమాజంలో నడుస్తున్న అరాచకాలపై వసంత్ గారు
 వేసిన చురకలే ఈ కతలు. ఇవి చురుక్కుమనిషి స్త్రీ
 ఆలోచించింపజేస్తాయి. ఆచరణకు మూనుకోమని
 పురిగొలుపుతాయి.

- పూతలపట్టు రఘునాథరెడ్డి

నా అక్షరాలు కవితలు
డా॥ పి. విజయలక్ష్మి పండిట్
 వెల : 60/- పేజీలు: 80
 ప్రతులకు: 9347319751

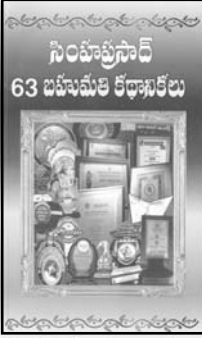
డా. పి. విజయలక్ష్మి పండిట్ గారి
 కవిత్య సంపుటి ‘నా అక్షరాలు’ చేతిలోకి
 తీసుకున్నప్పుడు తెలుగు అక్షరాల
 మార్గం అలవోకగా తాకిన
 అనుభూతి. మొత్తం 46 కవితలున్న
 ఈ సంపుటిలో అక్షరాలు, భాషల గురించి దాదాపు పదకొండు
 కవితలున్నాయి. అక్షరాల పట్ల, భాషా కవిత్వాపై పట్ల కవయిత్రికి
 ఉన్న మమకారం దీన్నిబట్టి తెలుస్తోంది.

- కవి యాకూట్

స్వీకారం

63 బహుమతి కథానికలు సింహప్రసాద్

వెల : 300/- పేజీలు: 1630
ప్రతులకు : 9849061668

తెలుగునాట రాసిన ప్రతి ఐదో కథకూ బహుమతి పొందుతున్న కథకుడు సింహప్రసాద్. మరో విశేషం ఏమిటంటే ఈ బహుమతులన్నీ వివిధ వత్రికలూ, సాహిత్య సంస్థలూ నిర్వహించిన పోటీల్లో లభించినవి.

విభిన్న న్యాయనిర్ణేతల ఆమోదం నుండి లభించినవి. కనుక సహజసిద్ధంగా అవన్నీ అత్యధిక పాఠకాదరణనీ సొంతం చేసుకున్నవి కూడా. ఆ విధంగా సింహప్రసాద్ ఒక అపూర్వ సాధకుడు.

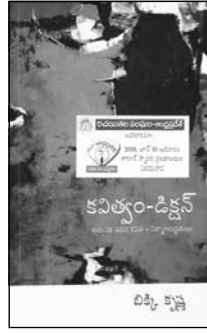
- విహారి

కవిత్యం - డిక్షన్

ఆధునిక వచన కవిత - నిర్మాణ పద్ధతులు

బిక్కి కృష్ణ

వెల : 150/- పేజీలు: 152
ప్రతులకు: 9246415150

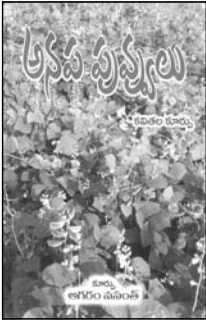
కవుల్ని శాసించ కుండానే, కవుల స్వీయ కృషి, స్వీయ నియంత్రణ, మౌఖికత, రమ్యతల పంటి విషయాలను గుర్తు చేయడం ఈ గ్రంథం లక్ష్యం. అధ్యయన దారిద్ర్యం నుండి, మౌలికతా రాహిత్యగుత నుండి తెలుగు కవిత్వాన్ని కాపాడాలన్నదే కృష్ణ ఆశయం. కవిత్వాన్ని ప్రేమిస్తూ, కవులను గౌరవిస్తూ, కవిత్వాన్ని రక్షించే కర్తవ్యతా నిర్వహణ ఈ గ్రంథంలో కనిపించే ప్రాణభూతమైన లక్షణం.

- రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి

అనప పువ్వులు కవితల కూర్పు అగరం వసంత్

వెల : 100/- పేజీలు: 128

ప్రతులకు : 09488330209

గతంలో లాగే ఈ ఏడు కూడా బస్టి యువక బృందం ద్వారా వెలువడిన ఈ కవితా సంకలనం కొత్త భావాలు సువాసనలతో కొత్త స్వరాల కలవాలతో ఉగాదికి ఆత్మీయంగా స్వాగతం పలికింది. దీనిలో అనుభవజ్ఞులైన కవులతో పాటు కొత్త కవులూ ఉన్నారు.

వస్తు వైవిధ్యంతో పాటు, వస్తువును, కవితా నిర్మాణానికి మధ్య సమన్వయాన్ని సాధించడంలో వర్ణమాన కవులు పరిణతి ప్రదర్శించారు.

- టి.ఆర్. శ్రీనివాస్ ప్రసాద్

పదహారణాల బాల్యం కథానికలు సింహప్రసాద్

వెల : 100/- పేజీలు: 200

ప్రతులకు : 9849061668

సింహప్రసాద్ మరో కథా సంపుటి 'పదహారణాల బాల్యం'. బహుమతి కథల కథకుడిగా సింహప్రసాద్ తెలుగు రచనా ప్రపంచంలో పేరు తెచ్చుకున్నారు. ఈ కథా సంపుటిలో 'ఉప్పెన' కథ నుండి 'సెకండ్ ఇన్స్టింగ్' కథ వరకూ మొత్తం 20 కథలు ఉన్నాయి. వర్తమాన మానవ సంబంధాలను మానవతాదృష్టితో విశ్లేషిస్తూ సాగే ఈ కథలు అందరూ చదవతగ్గవి.

జాలు

బడిపిల్లల కథలు

సంపాదకులు: డాక్టర్ రామ్మూర్తి

వెల : 60/- పేజీలు: 74

ప్రతులకు: 9885425219

ఎ తరగతి ఖాళీగా ఉన్నా నేను పోతా సార్ అని వెళ్ళిపోతాడు. మంచి మనసున్న వ్యక్తి. అంతేకాకుండా గొప్ప కళాకారుడు. విద్యార్థులకు మంచి విలువలు నేర్పే చక్కటి ఆలోచన కలిగిన టీచర్ రామ్మూర్తి సార్.

ఎప్పుడూ పిల్లల మధ్యనే ఉంటూ వారిలో దాగిన సృజనాత్మక విలువలను బయటికి తీస్తూ వాళ్ళ చేత రాయించిన కథలతో "జాలు" అనే పుస్తకాన్ని తీసుకురావడం జరిగింది.

- ఎన్. రవీందర్, ప్రధానోపాధ్యాయులు,
జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, ముసుగోడు, నల్లగొండ

మహారాష్ట్ర తెలుగువారి...

నేతాధిక కవుల సంచిక

సంపాదకత్వం: సంగెవేని రవీంద్ర

వెల : 250/- పేజీలు: 264

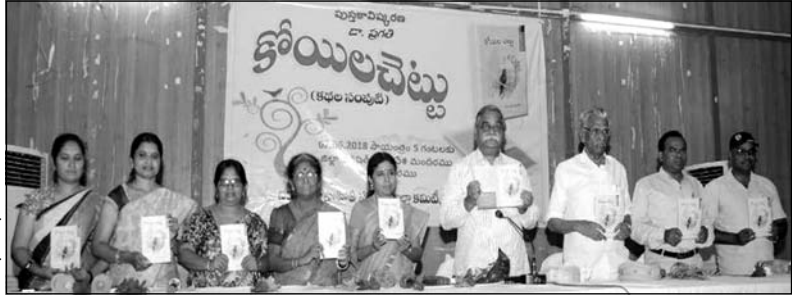
ప్రతులకు: 022-27801637

ఈ సంపుటిలో ముంబయి, నవీ ముంబయి, భీవండి, పుణే, చంద్రాపూర్, షోలాపూర్, పన్నేల్, కర్ణాట, అంబర్నాథ్, రాణే, డోంబివిలి, శిరిడి లాంటి ఎన్నో నగరాలకు చెందిన 105 గురు తెలుగు కవుల రచనలున్నాయి. 25 మంది మహిళా రచయితలున్నారు. సరస్వతుల విజయలక్ష్మి లాంటి వయోవృద్ధురాలి రచనతోపాటు ఇంటర్నెటియట్ చదువుతున్న కల్లూరి ఉషారాణి రచన వరకు ఇందులో పొందుపరిచాం. మొత్తం 102 కవితలు, 10 కథలతో వికసించిన ఈ పుస్తకం మీ చేతిలో పరిమళిస్తోందిప్పుడు.

- సంగెవేని రవీంద్ర

సమాజ సంఘర్షణను చిత్రించిన 'కోయిలచెట్టు'

చిద్రమవుతున్న మానవ సంబంధాలు, సంఘర్షణకు లోనవుతున్న ఆధునిక జీవితం, ఏకాకిగా మారుతున్న మనిషి వంటి సంఘటనలకు అక్షర రూపమే 'కోయిలచెట్టు' కథాసంపుటి లోని కథలు అని ప్రముఖ రచయిత్రి నిర్మలారాణి వ్యాఖ్యానించారు. డా.యం.ప్రగతి రచించిన 'కోయిలచెట్టు' కథాసంపుటి ఆవిష్కరణ కార్యక్రమాన్ని సాహితీస్రవంతి అనంతపురం జిల్లా కమిటీ జూన్ 2 న జిల్లా పరిషత్ సమావేశ మందిరంలో నిర్వహించింది. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి కౌన్సిల్ సభ్యులు ఆచార్య రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ సభలో కళ్యాణదుర్గం ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల ప్రిన్సిపల్ శ్రీమతి నిర్మల ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసి, పుస్తకాన్ని ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా ఆమె మాట్లాడుతూ రసాయనశాస్త్ర అధ్యాపకురాలై ఉండి సాహిత్య సృజన చేయడం ముదావహం అని ప్రశంసించారు. సమాజంలో జరుగుతున్న అనేక సంఘటనలకు అందమైన అల్లికల పొదరిల్లు "కోయిలచెట్టు" గా సమీక్ష చేశారు ప్రముఖ రచయిత్రి నిర్మలారాణి. కథ, కథనం రెండూ చాలా విభిన్నంగా ఉండి, స్త్రీ దృష్టికోణం నుండి వ్యాఖ్యానించడమే 'కోయిలచెట్టు' కథలకున్న ప్రధాన లక్షణమని సాహితీ స్రవంతి రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యుడు పిళ్ళా కుమారస్వామి పేర్కొన్నారు. ఆధునిక దృక్పథం, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో పురోగతిని గమనించి, సామాజిక పరిణామాలకు అనుగుణంగా తగిన కథావస్తువులు ఈ కథల్లో తీసుకోబడ్డాయని ప్రసిద్ధ కథా రచయిత సింగమనేని నారాయణ వ్యాఖ్యానించారు. సభకు అధ్యక్షత వహించిన ఆచార్య

రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి తీవ్రమైన పని ఒత్తిడిలో ఉండి కూడా మన ఎదురుగా జరుగుతున్న సంఘటనల వెనుకనున్న సంఘర్షణను గమనించడం, దానిని సాహిత్య సృజనగా ఆవిష్కరించడం చాలా గొప్ప విషయమని రచయిత్రిని అభినందించారు. పుస్తక రచయిత డా. ప్రగతి తన స్పందన తెలియజేస్తూ, వృత్తి రీత్యా రసాయన శాస్త్ర అధ్యాపకురాలిని అయినప్పటికీ చిన్ననాటి నుంచీ సాహిత్యంతో ఉన్న పరిచయం, చుట్టూ జరిగే సంఘటనలకు స్పందించే గుణం కారణంగా కథలు రాయగలిగానని తెలిపారు. ఈ కార్యక్రమానికి సాహితీ స్రవంతి అనంతపురం నగర అధ్యక్షురాలు సునీత ఆహ్వానం పలకగా, జిల్లా కార్యదర్శి హిదయతుల్లా వందన సమర్పణ చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో జిల్లా అధ్యక్షురాలు కృష్ణవేణి, కిషోర్, ప్రముఖ సాహితీ వేత్తలు ఏలూరి ఎంగన్న, ఆచార్య దేవకి, ఆచార్య శ్రీనివాసరెడ్డి, సర్లపల్లి చిదంబర రెడ్డి, ఆచార్య బాలసుబ్రహ్మణ్యం, అంకె శ్రీనివాస్, దీవెన, తరిమెల అమరనాథ రెడ్డి, ఎల్.ఆర్.వెంకటరమణ, జూటూరు షరీఫ్, రియాజుద్దీన్, రాధేయ, వెంకటేసులు, రమణ ప్రసాద్, నానీల నాగేంద్ర తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- హిదయతుల్లా

సాహితీ స్రవంతి అనంతపురం జిల్లా ప్రధాన కార్యదర్శి

విల్సన్ రావు కొమ్మవరపు కు పురస్కారాలు

క్యాతం కృష్ణారెడ్డి స్మారక సాహితీ పురస్కారం 2018 పేరిట వచన కవితా సంపుటి పోటీలకు జాతీయ స్థాయిలో తెలుగు కవుల నుండి వచన కవితా సంపుటలను ఆహ్వానించగా 42 కవితా సంపుటలు వచ్చాయని పొద్దుటూరి మాధవీలత ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. విల్సన్ రావు కొమ్మవరపు కవితా సంపుటి 'దేవుడు తప్పిపోయాడు' ను న్యాయ నిర్ణేతలు 2018 పురస్కారం కోసం ఎంపిక చేసినట్లు తెలిపారు. హైదరాబాదులో జరిగే సాహితీ పురస్కార సభలో ఈ పురస్కారం ప్రదానం చేయనున్నట్లు తెలిపారు.

"శ్రీ కొత్తపల్లి నరేంద్ర బాబు" జ్ఞాపకార్థంగా 2016-2017 సంవత్సరాలలో వచ్చిన కవిత్య సంపుటలను పురస్కారానికి ఆహ్వానించినట్లు కవిసమ్మేళనం సాహిత్యవేదిక ఒక ప్రకటనలో తెలిపింది. యాభైకి పైగా కవితా సంపుటలు పురస్కారం కోసం వచ్చాయని, కొమ్మవరపు విల్సన్ రావు "దేవుడు తప్పిపోయాడు" కవితా సంపుటికి పురస్కారం లభించిందని తెలిపారు. వారికి జూలై 8 అనంతపురంలో జరిగే సభలో పురస్కారం అందివ్వనున్నట్లు తెలిపారు. ♦

విశాఖ సాహితీసభాపతి ఆధ్వర్యంలో బీచ్ వద్ద గల శ్రీశ్రీ విగ్రహం వద్ద జూన్ 15న శ్రీశ్రీ వర్ణంపై సందర్భంగా నివాళి అర్పిస్తున్న దృశ్యం. చిత్రంలో ఎ.వి. రమణారావు, అజశర్మ, చలపతి తదితరులు

కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారాలు

బాల సుధాకర మౌళి

ఎన్. ఉమామహేశ్వర రావు

తెలుగులో ఈ ఏడాదికి 'ఆకు కదలని చోటు' కవితా సంపుటి రచయిత బాల సుధాకర మౌళికి కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ యువ పురస్కారం లభించింది. బాల సాహితీ పురస్కారం 'ఆనందలోకం' పుస్తక రచయిత నారంశెట్టి ఉమామహేశ్వరరావుకు లభించింది. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ కార్యదర్శి శ్రీనివాసరావు జూన్ 22న ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు.

కడపలో కొండూరు పిచ్చమ్మ వెంకటరాజు స్మారక సంస్థ ఆధ్వర్యంలో కొండూరు జనార్దనరాజు సి.పి. ట్రాన్స్ భాషా పరిశోధన కేంద్రంలోని ట్రాన్స్ లాక్సాన్ల సమావేశ మందిరంలో డా॥ చింతకుంట శివారెడ్డి రాసిన 'కడప భాష' పుస్తకావిష్కరణ దృశ్యం. చిత్రంలో యోగివేమన విశ్వవిద్యాలయం ఉపకులపతి అత్తివల్లి రామచంద్రారెడ్డి, కేతు విశ్వనాథ రెడ్డి, డా॥ మూల మల్లికార్జునరెడ్డి, కట్టా నరసింహులు, రచయిత చింతకుంట శివారెడ్డి, కడప అడిషనల్ డివిన్సీ శ్రీనివాసులు రెడ్డి, బి. శ్రీనివాసులు, ఐ.ఎల్.ఎన్. చంద్రశేఖరరావు, ఎన్. సుబ్బారాయుడు, డా॥ ఎన్. నాగార్జున, సింగారెడ్డి రామచంద్రారెడ్డి తదితరులు ఉన్నారు.

ఈ ఏడాది 23 మందిని బాల సాహిత్య, 21 మందిని యువ సాహిత్య పురస్కారాలకు ఎంపిక చేసినట్లు తెలిపారు. విజయనగరం జిల్లా పార్వతీపురంలో ప్రభుత్వ పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడిగా నారంశెట్టి ఉమామహేశ్వర రావు పనిచేస్తున్నారు. 'మేలెరిగిన మనిషి', 'రైతు సింహాసనం' తదితర పుస్తకాలు వెలువరించారు.

బాల సుధాకర మౌళి విజయనగరం జిల్లా మెంటాడ మండలం పోరాం గ్రామంలో జన్మించారు. ప్రస్తుతం గర్భాం జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాలలో జీవశాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడిగా పనిచేస్తున్నారు. గతంలో 'ఎగరాల్సిన సమయం' కవితా సంపుటి వెలువరించారు. ❖

అంధ్రప్రదేశ్ రచయితల సంఘం ఆధ్వర్యంలో విజయవాడలో టాగూర్ గ్రంథాలయంలో జూన్ 10న జరిగిన 'మన అంధ్రప్రదేశ్' ఏకదిన కవి సమ్మేళనంలో ప్రసంగిస్తున్న అంధ్రప్రదేశ్ గ్రంథాలయ పరిషత్ చైర్మన్ దానరి రాజామాస్టార్. చిత్రంలో సోమేపల్లి వెంకటసుబ్బయ్య, బి. హనుమారెడ్డి, వొరప్రసాద్, బండారు హనుమంతరావు తదితరులు

ఉమ్మడిశెట్టి సాహితీ అవార్డు

ఉమ్మడిశెట్టి సాహితీ అవార్డు 30 సంవత్సరాలు పూర్తిచేసుకున్న సందర్భాన్ని పురస్కరించుకుని జూలై 15న అనంతపురంలో రాధాస్కూల్ ఆఫ్ లర్నింగ్ క్యాంపస్లో 'త్రిదశాబ్ది కవితోత్సవం' నిర్వహిస్తున్నట్లు సంస్థ వ్యవస్థాపకులు డా॥ రాధేయ ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. ఈ కవితోత్సవంలో గతంలో అవార్డు పొందిన 30 మంది కవులతో పాటు 10 మంది సీనియర్ కవులకు ప్రతిభా పురస్కారాలను అందించనున్నట్లు తెలిపారు. ఈ కార్యక్రమంలో అవార్డులు పొందిన కావ్యాలపై రాధేయ రచించిన 'మూడు పదులు - ముప్పై కావ్యాలు' పుస్తక ఆవిష్కరణ, త్రిదశాబ్ది పురస్కార విజేత శ్రీసుధ మోదుగు కు అవార్డు ప్రధానం ఉంటాయని తెలిపారు. ❖

అనంతపురంలో సింగమనేని సాహితీ సమాలోచన

అనంతపురం సాహితీ ప్రవృత్తి అధ్యయనం జూన్ 6న జరిగిన సింగమనేని సాహితీ సమాలోచన సదస్సు. చిత్రంలో ఓల్గా, సింగమనేని నారాయణ, రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి, శ్రీశ్రీ విశ్వేశ్వరరావు, పి. కుమారస్వామి, పి. రమేష్ నారాయణ, కృష్ణవేణి, హిదయతుల్లా తదితరులు

సాహితీ ప్రవృత్తి అధ్యయనంలో సింగమనేని నారాయణ సాహిత్యంపై సదస్సును అనంతపురంలోని ఎన్ జివో హోంలో జూన్ 26న జరిగింది. సాహితీ ప్రవృత్తి జిల్లా అధ్యక్షురాలు కృష్ణవేణి అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ సభలో ఓల్గా ముఖ్య అతిథిగా

పాల్గొని ప్రసంగించారు. సింగమనేని సాహిత్యం సమాజంపై ప్రేమతో వచ్చిందన్నారు. యువరచయితలకు ఆయన సాహిత్యం మార్గదర్శకత్వంగా ఉంటుందని అన్నారు. సాహితీ ప్రవృత్తి జిల్లా గౌరవ అధ్యక్షులు పిళ్ళా కుమారస్వామి మాట్లాడుతూ అనంతపురం జిల్లాలో సింగమనేని నారాయణ రైతుల కోసం ఆత్మవిశ్వాస యాత్రను కవులు, రచయితలతో నడిపారని తెలిపారు. సింగమనేని కథా సాహిత్య సదస్సుకు కథా రచయిత్రి డా॥ ప్రగతి అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సదస్సులో సూర్యసాగర్ మాట్లాడుతూ సింగమనేని కథల్లో వైవిధ్యం, ఆర్థత, ఆవేదన, సంస్కార భావన ఉంటాయని అన్నారు. రాచపాళెం చంద్రశేఖర రెడ్డి మాట్లాడుతూ సింగమనేని సాహిత్య విమర్శ పాఠకుడికి విడమర్చి చెప్పినట్లు ఉంటుందన్నారు. చదువరికి రాయలసీమ పట్ల మంచి అవగాహన ఏర్పడుతుందని అన్నారు. ఈ సదస్సులో ప్రముఖ రచయితలు శశి కళ, నిర్మలారాణి, దేవకి, కవులు శ్రీనివాసరెడ్డి, మల్లెల, మధురశ్రీ, సాహితీ ప్రవృత్తి జిల్లా ప్రధాన కార్యదర్శి హిదయతుల్లా, దాదా ఖలందర్, సూర్యనారాయణ రెడ్డి, నాగేశ్వరాచారి, నరసిరెడ్డి, అప్పిరెడ్డి హిరినాథరెడ్డి, రోహిత్, అశ్వర్థరెడ్డి, ప్రసన్న, నాగేంద్ర, పెద్దన్న, సత్యనిర్దారణ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కర్నూలు జిల్లా సాహితీ ప్రవృత్తి అధ్యయనంలో మదూర్ నగర్ లోని తెలుగుకోట వద్ద మే 31న జరిగిన నాగప్పగారి సుందరాజు జయంతి సభ. చిత్రంలో జంధ్యాల రఘుబాబు, ఇంద్ర జయరాం, ఇనయతుల్లా, కెంగార మోహన్ తదితరులు.

అనంతపురం సాహితీ ప్రవృత్తి అధ్యయనంలో బస్తాండ్ వద్ద గల పివీకే కళాశాలలో జూన్ 15న జరిగిన శ్రీశ్రీ వర్ణంపై సభ. ఈ కార్యక్రమంలో సింగమనేని నారాయణ, కృష్ణవేణి, సూర్యనారాయణ రెడ్డి, పెదారెడ్డి, టీవీ రెడ్డి, అశ్వర్థ రెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

వైదరాబాద్ లో రవీంద్రభారతిలో జూన్ 25న జరిగిన డా. ఎన్. గోపి కవితా సంపుటి 'ఏవరి దుఃఖమో అది' పుస్తకావిష్కరణ దృశ్యం. చిత్రంలో పొత్తూరి వెంకటేశ్వర రావు, జలజం సత్యనారాయణ, ఓలేటి పార్వతీశం, సీతారాం, తదితరులు

విశాఖపట్టణంలో పౌరగ్రంథాలయంలో మే 27న మొజాయిక్ సంస్థ అధ్యయనంలో జరిగిన కందుకూరి శతవర్షంపై సభ. చిత్రంలో మాటూరు శ్రీనివాస్, జగద్ధాతి, చందు సుబ్బారావు, అట్లాడ అప్పలనాయుడు, బీకటి దివాకర్

గుర్రం జాషువా

28.09.1895 - 24.07.1971

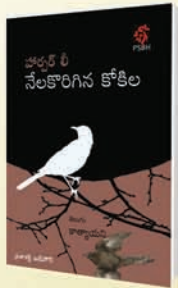
కులమతాలు గీచుకొన్న గీతల జొచ్చి
పంజరాన గట్టుబడను నేను
నిఖిల లోకమెట్లు నిర్ణయించిన గాని
నాకు తరుగులేదు విశ్వనరుడ నేను

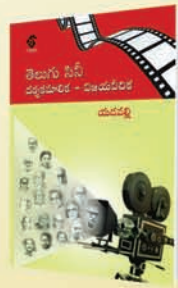
ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ తాజా ప్రచురణలు

నేనొక అంతర్జాల పోలీసి
పేజీలు 104 రూ. 75/-

నెలకొరిగిన కోకిల
పేజీలు 320 రూ. 220/-

తెలుగు సినిమాల పుస్తకాల సమగ్ర చరిత్ర - విజయవీధి
పేజీలు 360 రూ. 250/-

కటికపూలు
పేజీలు 134 రూ. 100/-

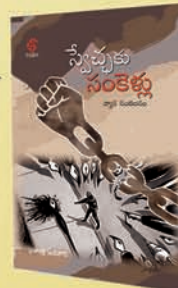
శ్రీ సాహిత్యం అర్చిత రాజకీయ దృక్పథం
పేజీలు 160 రూ. 120/-

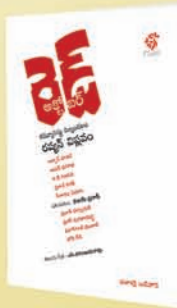
విశ్వనరయణ గుర్రం జాషువ
పేజీలు 128 రూ. 100/-

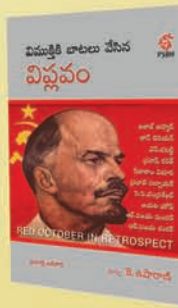
మనదేశం ప్రజాస్వరం సి.వి
పేజీలు 296 రూ. 200/-

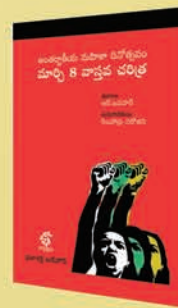
స్వేచ్ఛకు సంకెళ్లు
పేజీలు 104 రూ. 70/-

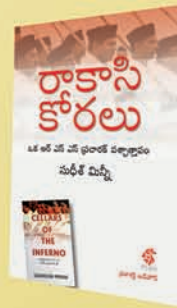
రెడ్ అక్టోబర్ - కమ్యూనిస్టు దివ్యంధరం
పేజీలు 224 రూ. 150/-

విముక్తి బాటలు వేసిన విప్లవం
పేజీలు 104 రూ. 75/-

మార్క్సి 8 వాస్తవ చరిత్ర
పేజీలు 88 రూ. 60/-

రాకాసి కోరలు
పేజీలు 104 రూ. 75/-

విడువదుల స్వాతంత్ర్యం
పేజీలు 88 రూ. 60/-

సిందూరం
పేజీలు 134 రూ. 80/-

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

27-1-54, కార్లమార్చ్ రోడ్, గవర్నర్ పేట, విజయవాడ - 2, ఫోన్ : 0866 - 2577533

బ్రాంచీలు : విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, గుంటూరు, కాకినాడ, ఏలూరు,

విజయనగరం, ఒంగోలు, నెల్లూరు, కర్నూలు, అనంతపురం

If Un delivered please return to: Prasthanam, C/o M.B. Vignana kendram, 27-30-4, 3rd Floor Akulavari veedhi, Governorpet, Vijayawada - 520002. Ph: 0866-2577248, Cell: 9490099059